

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Takdim I.....	2
Takdim II.....	5
Önsöz	7
Meçhul Bir Ağabey'e Dair.....	11
Sevmek.....	14
Yazılar Yazgılar Gibidir Silinmez	19
Mendilimi Geri İstiyorum	24
Hep Birlikte ve Dikkatle	28
Ya Markasınızdır ya da... ..	32
Küçük Ağaç Eğitilebildi mi?.....	37
Bulun Şu Ayşe Teyze'leri	42
Baba Olmak.....	47
Bizim Rönesans'ımız	52
O Teyze Tatil Yapmalı.....	56
Küçük Kızın Mantosu ya da Sosyal Sorumluluk Üzerine	60
Günümüzün Şirin'lerine Açık Mektup	66
Zafer ve Bedel.....	71
Sagopa Kajmer.....	74
Paylaşmak Güzeldir	80
Rota Notadan Daha Önemlidir.....	85
Oku!	91
Gözyaşı Medeniyettir.....	100

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Deniz Dalgasız Olur Gazete Kavgasız Olmaz	106
Avrupa'ya Tat Katmaya Geliyoruz.....	111
Fatih Terim'e Artık "Kaiser" Diyelim mi?	120
Kanka Değil Yaren Diyelim, Artık Kendimize Gelelim!	128
Yaşadığı Toprağa Ruh Katanlar.....	134
Kurban Olmak	138
Bozkırın Tezenesi	142
Son Gece ya da Son Hece	145
Hizmette Sınır Tanımayanlar	149
Sonsöz	156

Türker Göksel' e

Tarifsiz duyguların ötesindedir ıfık
Üryan kalmış ateşin közdeki rengi aştır
Rüyaların diline düşmüşse geçen hayat
Kalbi saran dostluğun özdeki rengi aştır

Ellerin hep sevgiyle buluştuğu bir yerde
Ruh umudun kolunda düşmez acıya derde
Geciken tüm hayaller iz olsa da kederde
Özlemle kavuşmanın yüzdeki rengi aştır

Kalpte kadim günlerin mutluluk dansı varsa
Saatler sevgi denen sonsuz zamanda dursa
Eğer gözler yarına güzel hayaller kursa
Lâl olan hecelerin sözdeki rengi aştır

şevki DİNÇAL

Takdim I

Kimi tarihçiler yazıyı uygarlığın başlangıç noktası olarak kabul ederler. Yazı, anlamların simgesidir. Çivi yazısından hiyeroglife, ağaç yapraklarından papirüse kadar değişen uygarlık yelpazesine baktığımızda kişilerin, nesnelere ve olayların ancak yazı sayesinde çağımıza ulaştığını görürüz.

Yazmak, yarının tarihine bugünden iz bırakmaktır. Yazmak, aynı zamanda beyindeki sanat eserini harf harf işlemektir, o yüzden yazmak zor iştir, hele iz bırakan bir yazı yazmak sanattır, ama gerçekte zor zanaattır.

“Kaybedeni olmayan bir hayat oyunu” kurduktan sonra bu zor zanaatı başaran Sayın Türker Göksel bu kitabında yazılarıyla insanların yazgılarına yön vermeyi arzuluyor, hem gerçek hem

de mecazi anlamdaki gür sesiyle de iyilik ve güzelliğin âvâzesini bu âleme Dâvûd gibi salmaya çalışıyor.

Tazelikliğini her dem koruyan güncel makaleler demetinde neler var dersiniz, neler yok ki:

* Çok sevdiği babasını kaybettiğinde “gerçek baba” olduğunun farkına varıyor;

* Topluma, herkesin kara-kuru bir kız diye gördüğü Şirin’e Ferhat’ın gözüyle bakmayı öğretiyor;

* Kendini kaybedenlere Sagopa Kajmer’in ağzından “Düşmez, kalkmaz bir Allah’tır, uyan!” diye haykırıyor;

* Aydınlarımıza bilginin ve zekânın da bir zekâtı olduğunu bildiriyor;

* “Erkeklerin de ağladığını, ağlaması gerektiğini” vurgulayarak merhamet ve gözyaşı medeniyetinin, binlerce yıllık Türk-İslâm uygarlığının özünü eşeliyor;

* Farklı lezzetlerin “aşure” kazanında kıvam bulması gibi, Türk kültürünün bundan böyle dünya kültürlerine tat vermeye başlayacağını söylüyor;

* Dilimizdeki “kanka” iltihabını “yaren” sıcaklığıyla eritirken Türkçe’nin karasevdahlarını göreve çağırıyor;

* Bilincini yitirmiş gençliğimize Gülsüm Hanım şefkatiyle sahip çıkıyor;

* Her gününü son günüymüş gibi bereketli yaşayanlara seslenerek “Bizim derdimiz, kiri

temizlemek ve tertemiz bir dünya bırakabilmektir” diye “emri bilmaruf, nehyi anilmünker”i hatırlatıyor.

Bilgece anlatıları ve yorumları söyleşi tadında okuyacağınız bu esere imza atan, Fakülte yıllarındaki öğrencim, akademik yaşamdaki meslektaşım ve gerçek hayattaki en yakın dostum Sayın Türker Göksel’i bir kez daha kutluyor, bundan sonraki yeni kitabının ilk cümlesini hemen yazmaya başlaması umuduyla kendisine tebrik, takdir ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Yrd. Doç. Dr.

İsmail Hakkı NAKİLCİOĞLU

Takdim II

İnsanoğlu, akıp giden zaman selinin önüne bugüne kadar set kurmayı başaramamıştır. Ömrünün yaşanmış kesitlerini “geçmiş zaman olur ki, hayali cihan değer” diye yâd eder.

Ancak onun geçmişinin kendine kazandırdığı acı-tatlı tecrübelerinin başkalarına bir yararı olmaz.

Bazen hayat; insanın içindeki duyguları, yaşanmışlıkları yazmak, kalıcı hale getirerek sonraki nesillere sunmayı ertelemek için çok kısadır.

Onun için hayatla öteden beri bağını koparmamış insanların, yaşanmışlıkları sonraki kuşaklara aktarma sorumlulukları vardır.

Böylece, *yazgılar yazılı* hale gelecek ve insanlar, başkalarının yazgılarından dersler

çıkarmak ve bedel ödemedi edindikleri tecrübelerin sayısını artıracaktır.

Yaşanmış kültür kırıntıları, toplumsal kültürle bütünleştğinde gelecek kuşakların geçmişle bugün arasında bağ kurmaları kolaylaşacak ve böyle toplumların gelişmeleri daha hızlı olacaktır.

Bu katkı herkese nasip olmayacak kadar ulvidir. Ancak bu ulviyete ulaşan insanlardan toplumun üretkenliklerini devam ettirmelerini umma hakkı daima saklıdır.

Bu ulviyete ulaşan ve on üç yıldır aynı ortamı ve ortamın getirdiklerini birlikte paylaşmaktan onur duyduğum ve zevk aldığım bu Anadolu insanından daha çok duyacaklarımın olacağını düşünüyorum.

Yazarın kitaplarından özellikle gençlerin, bedeli ödenmiş tecrübelerden yararlanacaklarına inanıyorum.

Enerjisi fiziğine, bilgisi kariyerine, hayalleri ömrüne sığmayacak sevgili Türker Göksel, selam sana, tebrik sana...

Öğr. Grv.

Süleyman BAYKARA

ÖNSÖZ

Elinizdeki kitap benim ikinci eserim. “Hayat Kaybedeni Olmayan Bir Oyun Kurmaktır” adlı ilk kitabım 2009 yılının Ocak ayında okuyucuyla buluştu ve büyük bir ilgi ile karşılandı.

İlk kitabım yayınlandıktan hemen sonra çoğu olumlu olmak üzere her biri birbirinden değerli, yapıcı katkı ve eleştirilerin muhatabı oldum. Değerli okurlarımın, yazmaya devam etmem noktasında ki motive edici ifadeleri, itiraf etmeliyim bana büyük bir güç verdi ve özgüvenimi tazeledi.

Özellikle yakın çevremde bulunan öğrencilerim ve akademisyen arkadaşlarım bu yazı serüveninin belli bir disiplin ile devamı yönünde bilinçli görüş ve önerilerde bulundular.

Afyonkarahisar ilinde fedakâr ve idealist bir grup iş adamının fevkalâde önemseydiğim bir amaçla yola çıkıp eşine az rastlanır bir güç birliği neticesinde vücuda getirdikleri Megabirlik oluşumunun filizlenmesiyle benim yukarıda dillendirdiğim tepkileri aldığım tarih örtüştü.

Netice itibariyle Megabirlik oluşumunun bünyesinde kurulan Kanal 3 televizyonunda değerli ağabeyim Muammer Türker ile birlikte hazırlayıp sunduğumuz “Gökkuşağının Renkleri” programı ve Gazete 3’teki “Şimal Yıldızı” köşesinde haftalık yazılarımın olgunlaşıp, kamuoyunun beğenisine sunulma aşamasına gelindi.

Bütün bu zaman diliminde gerçekleştirilen özverili çalışmalar sonrasında olumlu geri bildirimler aldığımdan bahsetmeliyim.

Şu an sizin değerlendirmenize sunulan eser, Gazete 3’de yayınlanan yirmi üç makalenin yanı sıra sonrasında kaleme alınan beş farklı yazının harmanlanması ve yeniden gözden geçirilip değerlendirilmesi neticesinde beğeninize sunuldu.

Türkiye’de yazmak zor zanaat oldu. Ama sürecin ondan çok daha zor olan yanı, yazıların kamuoyu, yani hedef kitle ile buluşturulması aşamasında yaşanıyor. Hele kitap yayınlamak bu sürecin en zor aşaması olsa gerek.

Bu zorluğu aşma noktasında Çınar Termal organizasyonunun değerli Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Cavit Çınar, tepe yöneticileri, değerli dostlarım İlhami Kapan ve Mehmet Demirel’e

bizlerin bu eser yoluyla yollarımızın kesişmesinde gösterdikleri özveri ve verdikleri destek için müteşekkirim.

Yazıların, gözden geçirilmesi aşamasında değerli görüşlerini benimle paylaşma cömertliğini hiçbir zaman esirgemeyip, takdim yazısı kaleme alma nezaketini gösteren, benim için fevkalâde önemli olan iki insana Yrd. Doç. Dr. İsmail Hakkı Nakilcioğlu ve Öğretim Görevlisi Süleyman Baykara hocalarıma huzurunuzda bir kez daha içtenlikle şükranlarımı sunuyorum.

Kitabın hemen başında sizlerle paylaştığım şiirini bendenize ithaf etme nezaketini gösteren, gönlü ummanlar kadar geniş, çok değerli büyüğüm emniyet müdürü, şair Şevki Dinçal beyefendiye sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Elleri dert görmesin.

Kitabın, kapak tasarımı sürecinde kılı kırk yaran bir titizlikle çalışan Erdem Özkan'ın ellerine sağlık.

Kitabın kapağına bin bir emekle görüntülediği fotoğrafını sunarak büyük katkı sağlayan çok değerli meslektaşım Öğretim Görevlisi Hayati Ulusay'a teşekkürlerimi sunuyorum.

İlk kitabımın olduğu gibi ikincisinin de yayıncılığını üstlenen ve çok titiz bir çalışma gerçekleştirilmesini koordine eden Kümbet Yayınları yöneticisi Nurullah Gündoğan'a teşekkür borçluyum.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Evimizi sığınılacak, huzurlu bir liman kılan sevgili eşim Sevim ve varlıkları hayattaki en önemli yaşam kaynağım olan oğullarım Batuhan Yaşar ve Tunahan Hazar'a gönlümden kopup da gelen muhabbetlerimi sunuyorum.

Yaşadığımız zaman diliminde; alnında, zihninde ve gönlünde ışığı hissedene, saygıyı hak eden tüm gönül dostlarını ise bu vesileyle bir kez daha hayranlıkla selamlıyorum.

Söz bu aşamadan sonra duygu ve düşüncelerindir, samimiyetindir.

Afyonkarahisar, Ocak 2010

Meçhul Bir Ağabey'e Dair...

Adamlar bilirim, sönük.

Adamlar bilirim, çürük.

Adamlar bilirim, yürekleri rozetlerinden küçük.

Bütün bu adamların yanı sıra bir de yaşamayınca, onunla aynı havayı solumayınca anlayamayacağınız, tanıyınca hayranlığınızı gizleyemeyeceğiniz, “adam gibi adam” derler ya hani, işte öyle adamlar vardır.

Onlar babadırlar ama sadece çocuklarına değil. Onlar ağabeydirler ama sadece kardeşlerine değil. İşte bundan dolayıdır ki o “adam gibi adamlar” çevrelerinde gönül ve fikir liderleri olarak anılırlar ve öyle itibar görürler. Davranışlarının yapmacıktan uzak olduğundandır o insanların gördüğü itibarın saflığı, değeri ve temizliği.

Anadolu toprakları bereketlidir bu tip yiğitleri bağrından çıkarmada. Ama son yıllarda hasatta yaşanan sorunlar da gözden kaçmamakta. Yazmak zordur bu insanları, anlatmak ve hatıraları paylaşmak daha kolaydır, ama en zevklisi onlarla aynı havayı solumaktır.

Onlar eğitimlerini hayat üniversitesinde post doktora yaparak tamamlamışlardır. Lâkin öğrenmede de sınır tanımaz bu adamlar, çünkü onların öğrenen ve öğreten bir yaşantıları vardır. Sadece arkalarında bıraktıkları isim dahi sevenlerine miras olarak yeten insanlardır bu güzel adamlar.

Geçtiğimiz günlerde televizyonda haber bültenini takip ederken, gençlik içinde gelişen suç işleme oranlarındaki artışa ve yaygınlığa vurgu yapılmakta olduğuna şahit oldum. Haberi sunan spiker çaresizlik içinde toplumun nereye doğru gittiğini izleyicilerine yalvaran gözlerle soruyordu adeta. Sanki bu olup bitenlerde kendisinin de mensubu olduğu sektörün hiçbir dahli yokmuş gibi bir tavrı vardı.

Varlığı ile yaşadığı topluma güven veren insanlara bu toplumun ne kadar da muhtaç olduğunu doğrularcasına ekrana taşınan, bu ülkenin geleceği ile ilgili hiç de iç açıcı ipuçları vermeyen görüntüleri izlerken, yukarıda tarifine çalıştığım “adam gibi adamların” misyonları geldi aklıma ve bu kahramanların yaşadığı yerdeki gençlere gıpta ettim.

Bilmiyorum sizlere hiç oldu mu? Siz hiç ilk kez tanıştığınız bir insandan güven veren, sığınılacak bir liman elektriği aldınız mı? İşte bu duyguyu

oluşturacak insanlar çok ender geliyor. Meçhul Ağabey böyle bir insandı. Bundan dolayı onlar, zaman ne kadar hızla ilerlese de unutulmuyor, unutturulmamalıdır da zaten.

Meçhul Ağabey gibiler örnek alınmalıdır, alınmalıdır ki anlaşmazlıklar sevgi ve hoşgörü süzgecinden geçirilerek, konuşarak, diyalog yolu ile aşılabilir ve bu ülkenin her yerinde akliselim hâkim olsun.

Bu yazıyı kaleme aldım ki; benden çok daha iyi tanıyanlar “şunu unutmuşsun, bunu da yazabilirdin” diye Meçhul Ağabey’den birşeyleri benimle paylaşsınlar, tanıma şansına erişemeyenler ise -özellikle gençler- en azından kendilerine bir gönül dostu, sığınacak bir liman daha kazansınlar.

Meçhul Ağabey gibi gül yüzlüleri tanıyanlar ve bizim gibi sevenlerden beklentim, bu ağabeylerin başlattığı güzelliklerin yaşatılmasıdır. İnanıyorum ki, biz bu yolda, küçük de olsa adımlar attıkça, o güzel yüzünden hiç eksik olmayan tebessümle bizlere sevgisini sunmaya, güven vermeye, ötelere ötesinden devam edecektir.

Unutulmazlar içindeki yerin çok özel Ağabey, nur içinde yat ya da artık gitmemek üzere kalk!

Ötelere ötesinden kalk da gel!

Ne olur bizi ve bağrından çıktığın toprakları öksüz bırakma.

Sevmek

Âvâzeyi bu âleme Dâvûd gibi sal

Bâki kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş

Ki öyledir. O halde her birimiz büyük bir içtenlikle başvuralım vicdanlarımıza ve bahse konu olan kubbeye hoş bir sadâ bırakma adına yaşamımız boyunca neleri ortaya koyduğumuzu tahlil etmeye çalışalım.

Bu hassas sorgulamalar esnasında hiç zorlanmayacak insanlar olacağı gibi, zihni oldukça karışacak olanlara rastlanması da yüksek bir ihtimaldir. Objektif değerlendirmeler neticesinde, toplum tarafından onaylanan çalışmalarımızın varlığı ile bağlantılı derin sıkıntılar içerisindeyseniz, bilin ki yaşadığınız toplumda yalnız değilsiniz. Eğer çoğunluğun içinde yer bulma düşüncesi sizi

rahatlatan bir gelişme ise iyimser olmak için lütfen acele etmeyin. Üzülerek ifade edeyim ki, zihninizi bu mantıkla ötelediğiniz için gelecekte yaşanması olası problemler sizin için daha büyük sorunların habercisidir.

Sırası gelmişken, önemli bir konuya da açıklık getirmek isterim. Günümüzde hoş bırakılacak sadâ'dan beklentimiz ciltler dolusu eser, binlerce yetişmiş insan ya da milyon liralık yatırımlarla sağlanan istihdam değil! Kimse çıtayı buralara kadar çıkardığımızı da varsaymasın. Toplum olarak, azla yetinmeyi öğreneli maalesef çok zaman oldu.

Gelelim hoş sadâ bırakma noktasında engel olarak gördüğüm olgulardan en önemlisine: İtiraf edip kabullenelim ki günümüz insanların büyük bir çoğunluğu yaptığı işi sevmiyor. Bu sevgi eksikliğine, kanaatimce, statüsel sorgulanması sonrasında yapılan işin küçümsenmesi ve sonrasında yaşanan hayal kırıklıkları neden oluyor.

Sosyal hayatımıza nüfuz eden bu sevgisizliği fark edebilmek için uzman olmaya gerek yok. Haftanın ilk günü sabah saatlerinde herhangi bir toplu ulaşım aracıyla gerçekleştireceğiniz otuz dakikalık seyahat ve insanların beden dilini çözümlene gayreti size bu anlamda çok şey ifade edecektir.

Bütün bu yazılanların ışığında sevmeden çalışmanın, inanmadan ibadet etmek kadar iki yüzlü bir davranış şekli olduğunu içselleştiren okurlarımla daha rahat anlaşabileceğimizi varsayıyor ve yazımı

2009 yılının Ocak ayında yayımladığım “Hayat Kaybedeni Olmayan Bir Oyun Kurmaktır” adlı kitabımda naklettığım bir anekdot ile sonlandırmayı uygun buluyorum.

Dört, beş yıl önce ailemle birlikte yaz tatilini geçirmek için memleketim olan Samsun’a gittim. Tatil beldesine gitmeden önce yerel bir alışveriş merkezine gidip ihtiyaçlarımızı satın aldık. Bir şeyler içip yolumuza devam etmek düşüncesindeydim ki kasiyer kızlardan birisi çok dikkatimi çekti.

Mevsim yaz olduğu için hizmet verebilecek durumda olan sekiz kasadan sadece üçü aktifti ve çok az sayıda müşteri vardı. Kasiyer kız o kadar bitkin ve umutsuz bir beden dili sergiliyordu ki masamıza davet ettim ve bu yaşta böyle bir yılgınlık içinde olmasının nedenini sordum.

Adının, sonradan Serpil olduğunu öğrendiğim genç kızın verdiği cevap sadece kendi düşüncelerini yansıtmıyor, ülkemizdeki birçok çalışanın duygularının tercümanlığını yapıyordu adeta: Kasiyer kız yaptığı işi sevmiyordu. İşini sevmemesinin temel nedeni ise yaptığı işi basit görmesiydi.

Üniversite öğrencisi olan kasiyer kıza internette güzel sözler indirmesini, her güne has farklı kâğıtlara çıktısını almasını ve altına ismini yazarak, alışveriş yapan her müşterisinin poşetine günün sözü olarak koymasının bir farklılık olacağı önerisinde bulundum.

“*Kaplumbağaya bakın, sadece başını dışarı çıkarttığı zaman ilerler*” diyen James Coant’ın sözü bu öneriyi dillendirmemde beni tahrik etti adeta. İnsanların, denemekten vazgeçene kadar asla kaybetmeyeceğine yürekten inanan biri olarak genç bir insanın yılgınlığa kapılmasına kayıtsız kalmam düşünülemezdi.

Yaklaşık altı ay sonra, bir Kurban Bayramı arifesinde yine aynı alışveriş merkezine bu kez bir arkadaşımla gittim. Alışveriş merkezinde inanılmaz bir yoğunluk vardı ve tüm kasalar altı ay öncesinin tam tersi hizmet vermekteydi. Herkes büyük bir telaş içinde bayram hazırlığındaydı. Herkesin ilk bakışta dikkatini çeken görüntü ise kasalardan birinde diğer tüm kasaların önündeki müşteri sayısının bir kat fazla müşteri bulunmasıydı. Üç numaralı kasanın bu yoğunluğu benim de dikkatimden kaçmadı ve merakın verdiği etki ile on ikinci müşteri olarak sıradaki yerimi aldım. Benimle birlikte alışveriş merkezinde bulunan arkadaşım haklı olarak diğer kasalarda çok daha az müşteri olduğu uyarısında bulunsa da kendisine burada beklemek istediğimi belirttim.

Zaman geçmek bilmiyor, arkadaşım haklı olarak sıkıntısını dışa vuruyordu. Gerçekleştirdiğim davranışın ona göre tutarlı hiçbir yanı bulunmamaktaydı. On, on beş dakika geçmişti ki yanımıza mağaza müdürü olduğu yaka kartından anlaşılan bir yetkili geldi. Arkadaşım tüm sıkıntısını adamcağızdan çıkartırcasına, diğer kasalarda daha az bir yoğunluk olduğu halde bu kasadaki müşterilerin

o bölümlere neden aktarılmadığını sordu. Mağaza müdürü, çaresiz ve sıkıntılı bir ses tonuyla -aynen aktarıyorum-:

- *“Sormayın beyefendi, altı ay evvel çılgının bir tanesi, bizim kasiyerlerden birisine bir akıl vermiş, insanlar günün sözünü almak için dakikalarca beklemeyi göze alıyorlar, biz de müdahale edemiyoruz”* dedi.

Tahmin ettiğiniz gibi o çılgın bendim ve altı ay önce bezgin, yılgın bıraktığım kasiyer kız alışveriş merkezinde ayın elemanı ödülünü kimselere bırakmıyordu. Artık ona ismi ile hitap eden özel müşterileri bile oluşmuştu. Sıra bana geldiğinde kasiyer kızın boynuma bir sarılışı vardı ki o içtenliği kelimelerle izah etmekte bugün bile aciz kalıyorum.

Yaşamları boyunca, yapmaktan zevk aldıkları işte çalışma imkânına sahip olabilenler ne kadar da şanslılar. Ben ve benim gibiler ne kadar şanslıyız. Siz ne düşünürsünüz, Serpil ne der bilinmez...

Yazılar Yazgılar Gibidir Silinmez

İnsanlık tarihini incelediğimizde medeniyet kavramının, yazı ile olgunlaşp mütakabiliyet kazandığını gözlemleriz. Yazı geleneği, binlerce yıldır, uzakları yakın etme adına insanlığa hizmet etmiştir. Yazmak, çoğu zaman sözcükleri ölümsüzleştirmek anlamında algılanmıştır. Öfkeyi, sevgiyi, hasreti haykıran en soylu yaklaşım bunca zamandır yazı yoluyla sağlanabilmiştir.

Yazmak, zor zanaattır, birikim ister, ufuk ister, ileri görüşlülüğu zorunlu bir meziyet olarak üzerinizde barındırmak zorundasınızdır. Yazmanın ilk şartı birikimli olmaktır demiştim. Birikim kazanımının olmazsa olmazı ise okumak ve kendini yenilemektir. Okumakta zorlanan bir toplumun, yazma konusunda iştahlı ve verimli eserler ortaya

koymasını beklemek ise beyhude bir iyimserlikten öteye geçememiştir.

Bu bağlamda, edebiyat dünyasına yazı yoluyla katkı sağlayan fertlerin ve toplumların okuma geleneğinin sadık temsilcileri olduğuna vurgu yapmakta fayda görüyorum. Sırası gelmişken; okumak, yazmak ve konuşmak arasında yakın bir illiyet bağının bulunduğunu da belirtmeliyim.

Bahse konu olan kavramlar içinde belki de en kolayı, konuşma eylemi olarak algılanmaktadır. Bu görüşe katılmamış olsam bile toplumda genel kabul görmüş bir fikir olduğundan, paylaşmakta fayda görüyorum. Tam da bu noktada, üstat Yahya Kemal Beyatlı'nın "*Bizler şifahi milletiz*" tespiti geliyor aklıma, ne alâkası varsa!

Toplum olarak geçirdiğimiz değişim sürecinde ortaya konan eleştirilere bir açılım sağlar ümidiyle, bazı araştırma sonuçlarını sizlerle paylaşmak istiyorum. İlk olarak, 1963 Ankara Antlaşması ile başlayan Avrupa Birliği yolculuğumuzla bağlantılı bir bilgi: Avrupa Birliği'ni meydana getiren ülkelerde kişi başına düşen ortalama kâğıt tüketimi 17 kilogram iken, ülkemizde bu rakam sadece ve sadece 2,7 kilogram olarak gerçekleşmektedir.

Nüfusu bizim on beşte birimiz olan Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'ta beş adet milli kütüphane hizmet verirken, bizim başkentimizde maalesef bu sayı sadece birdir. Dünyada her bin kişi için basılan kitap sayısında ABD dört bin kitap ile birinci sıradadır. İkincilik, iki bin yedi yüz kitapla

Almanya'nın, üçüncülükte ise bin yedi yüz kitapla Fransa'yı görüyoruz. Üzülerek ifade edeyim ki, bu sıralamada ülkemiz sadece yedi kitapla oldukça gerilerde yer bulabiliyor kendisine. Okumuyoruz, yazmıyoruz, konuşuyoruz ama konuşurken de özenli değiliz maalesef.

Özellikle gençlerimiz arasında konuşmalara dahi yansıyan bir tembellik göze çarpıyor. Bırakın insanların buram buram sevgi kokan satırlarla birbirlerine seslenişlerini, bireyler sosyal hayatlarında dahi konuşmaz oldular. Neredeyse aile fertlerinin sohbetsiz kapattığı gri akşamların esiri olduk. Unutmayın; insan da kitap gibidir, ama onu nasıl okuyacağınızı bilmeniz gerekir.

Çok değil; on, on beş yıl evvel aile fertleri ve dostlar arasında yaşanan mektuplaşma geleneği ve satırlara yansıyan estetik zevk, cep telefonu mesajlarının ve elektronik posta trafiğindeki anlamsız ve güzellikten uzak kısaltma tembelliğine kendini teslim etti.

Asker ve mahpus mektupları, sevgiliden gelen pembe sayfalara işlenen duygu yoğunlukları ne çabuk unutuldu, bu kadar hissizleştirilmeye yatkındık da haberimiz mi yoktu? Cahit Sıtkı Tarancı'nın Ziya'ya mektupları, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın mektupları, Nazım Hikmet'in Kemal Tahir'e mahpushaneden mektupları edebiyat dünyamızda yer bulmuş yazışmalar değil miydi?

Hayatında bir kez bile çiftlik hayatı yaşamayan insanlar, yazıyla tanışık kılınmadırlar mı bu yabancıları dünyayla? Âmâ olduğu için

deniz görmeyen bir çocuğa, denizi yazan biri olmasa nasıl anlatabilirdiniz? Kalp gözüyle daha iyi görsün diye gözleri kapanan adam Cemil Meriç yazmasaydı neleri kaybederdik, hiç düşüneniniz oldu mu? Her şeyden önemlisi ilahi mesajlar, şefkat Peygamberine vahiy yoluyla geldiği halde yazıya dökülmeseydi kıyamete kadar tüm insanlığa yol gösterme misyonunda bir sapma yaşanmaz mıydı?

Hayatı popüler kültürün kurallarına uygun görselleştirerek kolaylaştırdıklarını zanneden toplum mühendisleri ne kadar da yanılıyorlar. İzledikleri stratejiler toplumu tembelleştirmenin ve zevksizleştirmenin ötesinde neye hizmet ediyor ki? Ne demek istediğimi *dan Brown*'un *da Vinci Şifresi* adlı eserini soluksuz okuduktan sonra filmi izleyip hayatlarındaki en büyük hayal kırıklıklarından birini yaşayanlar daha iyi anlayacaklardır.

Kırmadan, dökmeden insanların ilişkilerinde “zekâ”yı ön plana çıkararak giriştikleri söylemlere ne kadar da ihtiyacımız var bugünlerde. Yazımızı bu bağlamda bir anekdot ile sonlandıralım: Ünlü yazar Bernard Shaw ile İngilizlerin efsane başbakanı Churchill hiç geçinemez ve sık sık birbirlerini iğnelenmiş. Bernard Shaw, sahnelenecek oyununun ilk gecesine, Churchill'i davet etmiş ve davetiyeye de bir pusula iliştiirmiş:

- *Size iki kişilik davetiyeye gönderiyorum. Bir dostunuzu alıp gelebilirsiniz. Tabii, dostunuz varsa.*

Başbakan Churchill, vakit kaybetmeden hemen cevap göndermiş:

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

- Maalesef o gece başka bir yere söz verdiğim için oyununuzu seyretmeye gelemeyeceğim. İkinci gece gelebilirim, tabii, oyununuz ikinci gece de oynarsa.

Yazarak, doğruluklara ve güzelliklere hizmet edenler dışında orantısız güç kullanan herkese Çarşı kadar biz de karşıyız, çünkü yazılar da yazgılar gibidir, silinmez.

Mendilimi Geri İstiyorum

Yenidünya düzenini kurgulayıp uygulamaya koyanlar, dedeleri ve nineleri çekirdek aile yapısından uzak tutarak toplumsal kopukluğa yol açtılar. Kabul edelim ki bu çalışmalarında başarılı da oldular. O sıcak kucaklarda dinlenen, öğüt kokan masalların yerine soğuk kitle iletişim araçlarını yerleştirdiler. Ama çok şükür, o sıcaklığın kıymetini, yaşayarak öğrenen bir neslin temsilcileri olarak bizlerin hafızalarında bu güzelliklerin yeri hâlâ çok özel.

Sıcaklık demişken, aile fertlerinin birbirlerine vakit ayırmakta günümüzdeki kadar cimri davranmadıkları dönemlerde, yanan kuzinenin üstünde pişen balıkların afiyet ve sohbetle yenilmesinden sonra içilecek çayın suyunun kaynadığı aynı kuzineleri yaşayan bizim kuşak, şimdilerde çocuk-

larına sobanın nasıl bir şey olduğunu anlatmakta zorluk çekiyor. Anlatmaya kalktığında da kalorifer nesli evlatlarımızdan şöyle tepkiler alıyoruz:

- *“Babacığım, hiç odanın ortasında ateş yakılır mı?”*

Yaşadığı sorunların kaynağını salt rakamlarda arayan birey ve toplumlar kendilerini aldatmanın ötesinde neye hizmet ediyorlar ki? Hayatın birçok aşamasında birlikte olduğum insanları -özellikle öğrencilerimi- kısır çekişmeler konusunda daima uyarma gayreti içinde oldum. İfa etmeye çalıştığım bu misyona olan inancım son dönemlerde yaşadıklarımınla güçlenerek artar hale geldi.

Dedeler, nineler, konuşun, susmayın artık, yeter! Ne olur, torunlarınıza kapıların gece yarısına kadar kapanmadığı, komşuların birbirlerinden emin oldukları, mahallelinin kışlık erzağını imece usulü birlikte hazırladığı, fakirlerin fakirliklerini hissetmedikleri dönemlerden bahsedin. Siz hatırlarsınız, o dönemler sokakların temiz olduğu, insanların sokaklara sümürüp tükürmediği, bunları yapan azınlığın ikaz edildiği, yürürken yanlışlıkla rahatsız edilen insanlardan nazikçe özür dilendiği, insanların yürürken birbirlerine omuz atmadıkları bir dönemdi.

Suluk alıp verilen topraklarda bu güzelliklerin yaşandığını çevrenizdeki gençlere bıkmadan, usanmadan anlatın. Anlatın, çünkü sözü altın olanların susuşunun intihar olduğu devri yaşamaktayız. Benim bu satırları yazarken dillendirdiğim gibi, olup bitene dair bir itirazınız varsa, bir çareniz

de var demektir ya da olmalıdır. İşte size çare kabilinden bir yaşanmışlık:

Bayramlar bir başka güzeldi benim çocukluğumda. Nazenin insanlar gönüllere ferahlık katan davranışlar sergilerdi o günlerde. Bayram harçlığı alan çocuklar bugünün çocukları gibi rencide edilmezdi.

Sizlerle o nazenin insanlardan birisinin, benim rahmetli neneciğimin kendisiyle bayramlaşmaya gelen çocuklara bayram harçlığı dağıtırken izlediği estetik dolu davranışları ve yöntemi paylaşmak isterim. Bayram günü yaklaşırken; yirmi adet yeşil, yirmi adet pembe ve bir adet de kahverengi mendil alınırdı manifaturacıdan.

On liralık banknotlar yeşil mendillerin içlerine, yirmi liralık banknotlar pembe mendillerin içlerine, elli liralık banknot ise kahverengi mendilin içine özenle yerleştirilirdi. Herkesin gözlemlediği, bir ninenin, muhatabı olan çocuklara mendil verdiğiydi, hediye olarak. Mendilin içinde para olduğunu, bir veren, bir de alan bilirdi. Hassasiyete, inceliğe, estetik kaygısına dikkatlerinizi çekmek isterim.

Günümüzde bayram harçlıkları, inşaatta çalışanlara yevmiyelerini dağıtan çavuşlar misali, kaba davranışlı, estetik anlayışından nasipsiz insanların davranışlarını çağrıştırıyor maalesef. Ben, rahmetli nineciğimin tarzını devam ettirmek istedim. O güzelim bayram sabahlarında kapımı çalan çocuklara mendillerini uzattığımda yumurcaklardan birisi:

- “*Para ya da çikolata verseydiniz keşke amca*” demez mi?

Peki, toplum bu unutulmaya yüz tutan güzel alışkanlıklara kapalı mı? Asla! Eğer öyle olmuş olsaydı Kent Gıda'nın bayram öncesi medyada yer alan reklâm filmleri, binlerce insanı, imkânları elvermediği halde annelerinin ve babalarının dizlerinin dibine gönderemezdi.

Hatırlayın o reklâmları. Yaşlı anne ve baba bayram sabahı her kapı çalınışında gurbetteki çocuklarının, torunlarının geldiğini umarlar. Ama kapıyı çalanlar ne yazık ki onlar değildir. Büyük bir karamsarlık ve duygusallık çöker yüz ifadelerine bu güzel insanların. Ama o da ne? Çocuklar, torunlar, cümbür cemaat gelmişlerdir, büyük bir sürpriz ve anlatılmaz bir mutluluk! Sloganı da “Bu bayram, daha fazla beklendiğiniz başka bir yer varsa oraya gidin!” olarak tespit edilmişti.

O reklâm çok etkilemişti insanlarımızı biliyorum, inanın biliyorum. Yaşayarak öğrenenlerden olduğum için biliyorum.

Sözün özü, değerli dostlarım; ben kahverengi mendilimi geri istiyorum.

Velhasıl; ben o günlerimi geri istiyorum.

Hep Birlikte ve Dikkatle

Yıllardır, hedefleri doğrultusunda projeler üretip uygulamaya koyan bir birey olarak, özellikle takım çalışmasına yönelik organizasyonlarda eksikliğini çok yoğun hissettiğim bir kavram hakkında dertleşmek istedim sizinle: Konsantrasyon.

Konsantrasyon, Türk Dil Kurumu sözlüğünde, *dikkat toplama* olarak tanımlanıyor ve kanımca, *belli bir amaca ulaşmak için, çeşitli işler arasında bağlantı, uyum ve düzen sağlama* olarak tanım bulan koordinasyon ile eşleştirildiğinde çok daha yoğun anlamlar ifade ediyor.

Toplum olarak gerçekleştirmeye gayret gösterdiğimiz üretkenliklerde bu iki kavramın içselleştirilememesinden kaynaklanan zorluklar, yaşamımıza her geçen gün çok daha hissedilir sorunlar katıyor.

Modern iktisadi felsefelerin bize armağanı olan yoğun rekabet şartlarının öğütücü çarklarının, yaşadığımız coğrafyada etkisinin bu denli yoğun hissedilmediği dönemlerde, sorunları hep beraber göğüsleyen bir yaşamımız olduğu yönünde çoğunlukla hemfikir olduğumuz inancındayım.

Bir derde beraber ağlayabildiğimiz insanların hasretini bu derece yoğun çekmediğimiz zaman dilimlerinde daha sağlıklı bir toplumsal yaşam sürdüğümüzü ise çok daha net bir şekilde dillendirebiliyoruz.

Biz, hikâyesi olan bir toplumuz. Kabul ya da idrak etsek de etmesek de bu böyle. Bu yüzdendir tüm dünyanın kriz diye nitelendirdiği her türlü badirenin çeşitli versiyonlarını dört beş yıl aralıklarla yaşadığımız halde hâlâ hayatta ve ayakta kalabilmiş olmamızın nedeni.

Akıl ve vicdan bu toprakları terk etmeden, krizlerden çok daha yoğun sıkıntı vermeye namzet ve telafisi mümkün olmayan sorunlara gebe bireysellik anlayışını kovalamalıyız içimizden.

İnsanlar ve toplumlar iddialarından imtihan olacaklarsa *-ki öyledir-* ideallerimizi hep birlikte gözden geçirme zamanı gelmiştir. Zaman, öfkeye değil, sevgiye ve birlikteliğe musallat olacak yaşanmışlıklara yelken açma zamanıdır.

Sizler gibi ben de mensubu olduğum toplumun, hep birlikte hareket etme kabiliyetini hatırladığı takdirde bilinçli olarak bir asrı aşkın bir süredir ona giydirilmeye çalışılan düşünce tembelliği

gömleğini yırtabileceğine olan inancımı gönlümün ve zihnimin bir yerlerinde hep saklı tutuyorum.

Bu bağlamda toplum olarak öğrenmeye değil, hatırlamaya ihtiyacımızın olduğunu bilmek bile beni heyecanlandırmaya ve geleceğe umutla bakmaya yetiyor. Bu düşüncenin, olan bitene karşı daha dik bir duruş sergilememiz konusunda motive edici bir rol oynadığımı ise itiraf ediyorum.

Yaşadığımız toprakları vatan yapan temel inanç, konsantrasyona dayalı adanmışlık destanlarını birbiri ardına bu coğrafyada tekrarlamakla oluşmadı mı? Her anlamda müreffeh bir toplumun özlemini duyanların bu hedefe giden yolda söyleyecek ve önemsenecek sözlerinin olması hiçbir kesim tarafından yadırganmamalı bence. Ölüme hep birlikte gitmesini bilenler, hep birlikte düşünüp uygulamaktan hangi mantıkla vareste tutulabilir ki zaten? Bu inanmışlıkla, herkesin konuştuğu bir toplum oluşumunu, özlem olmaktan artık çıkar-malıyız.

İşte size konsantrasyonun değeri ve önemine vurgu yapacak, yaraya merhem olma kabilinden bir anekdot:

Mecnun bir gün deli divane çölde dolaşmaktadır. Aynı anda ve yerde bir adam da namaz kılmaktadır. Mecnun, adamı fark etmez ve namaz kılan şahsın önünden geçiverir. Adam namazının bozulmasına sinirlenir ve Mecnun'a hiddetle seslenir:

- *“Koskoca çölde yer bulamadın da mı benim önümden geçtin? Namazımı bozduğunun farkında değil misin?”*

Mecnun bu seslenişle kendine gelir ve adama gerekli cevabı, bir ders kabilinden verir:

- *“Kusura bakma ben Leylâ'nın aşkından seni fark edemedim, ama sen nasıl oldu da Mevlâ'nın aşkından beni görebildin?”*

Olimpiyatlar gibi, gerçekleştirildiği zaman diliminde tüm dünyanın odaklandığı büyük organizasyonların takım sporlarına yönelik bölümlerinde, bırakın derece elde etmeyi, katılım için konulan barajı aşım bahse konu büyük yarışmalarda yer alamayışımızın nedenlerini bir de bu yazıdan sonra düşünmenizi tavsiye etme gücünü kendimde buluyorum.

Birlik içinde, sağlıklı kalın...

Ya Markasınızdır ya da...

Ya da sıradansınızdır. Toplumsal yaşamın ve bununla bağlantılı iş dünyasının son yıllarda en çok tartışılan kavramlarından birisi, sizlerin de takdir edeceği gibi, marka kavramıdır.

Benzer ürünleri ya da hizmetleri başkalarının ürün ya da hizmetlerinden ayırt etmek üzere kullanılan ya da belirli bir hizmetin sunulması sırasında yararlanılan ayırt edici işaret *marka* olarak tanımlanmış olsa da algılamada yaşanması muhtemel sorunların aşılmasında tanımların yetersiz kalması da söz konusu olabilmektedir.

Marka, rüzgâr gibidir adeta. Etkisini hissedebilir ama onu bire bir göremezsiniz veya Augustinus'un bir kavramı tarifinde bulabilirsiniz markayı: "*Kimse bana sormayınca biliyorum, birine açıklamaya kalkınca da bilemiyorum.*" Stephen

King ise bahse konu olan kavramı çok daha farklı bir perspektiften ele alır: “*Üreticinin ürettiği üründür, tüketicinin satın aldığı ise markadır.*”

Unutulmamalıdır ki markalı ürünler bir toplumun parmak izidir. “*Marka değilseniz hiçbir şeysiniz*” söyleminin çok daha anlamlı geldiği bir dönemi yaşamaktayız. Günümüzde birçok ülke dünya vitrinine kazandırdığı markalar yoluyla saygınlık peşinde koşmaktadır.

Birçok markanın kurgulanması, günümüzde üretici ile tüketici arasında yapılmış bir sözleşme olarak değerlendirilmektedir. Modern insan, markaları pratik yararından çok, kendini konumlamak, kullanım eşyasına bir anlam katmak ya da statüsünü belirlemek gibi nedenlerle tercih etmektedir.

Marka oluşturma ve markanın önemini inşa etmek ürün geliştirme ile başlayan ve kendini hep bir üst aşamada tekrar eden bir pazarlama faaliyeti sonucu karşımıza çıkmaktadır. Uygulayıcılarınca, pazarlama yatırımlarının maksimum geri dönüş aşaması, bu bütünleşmiş disiplin ile mümkün görünmektedir.

Markalama, ürününüzü veya işletmenizi müşterilerinizin zihninde farklılaştırmanızla ilgili bir eylemler bütünüdür. Markaların üzerlerinde ağırlıkla durduğu konumlandırma konusu önemini artırarak devam ettirmektedir. Günümüz işletmelerinin önem vermesi gereken en önemli konu, markaları adına bir öykü belirlemek, dillere destan kılmak ve öykünün asırlarca yaşamasını sağlayabilmektir.

Markaların öykülerinde kullanacakları tek ve yegâne sermayeleri ise hayal gücüdür. Çünkü markanın ömrünün uzunluğu, bilinirliği, sürekliliği, kârlılığı buna bağlı bir anlam ifade etmektedir.

Marka bir vaaddir ve ürünün taşıyacağı beklentileri oluşturma yeteneğine sahiptir. Toplam maliyet ile müşterinin ödemeye hazır olduğu fiyat arasındaki o gizemli farkın, markanın oluşturduğu değer olduğunu bir an olsun hatırdan çıkarmamak gerekmektedir.

Marka sadece ürün olmak zorunda da değildir. Kişiler ve ülkeler de markalaşabilir. Bu bağlamda Afyonkarahisar çıkışlı markalara yönelik topyekûn bir algılama sağlayacağına inandığım ve bu duygularla geliştirdiğim söylemleri paylaşmak isterim sizlerle:

- *Her şehir, markası kadar konuşacaksa, en geveze biziz.*

- *Mazeret yok, markalar liginin şampiyonu Afyonkarahisar.*

- *Biz farklıyız. Farkımız markalarımız.*

- *Dev markalar çıkarmak için karıncalar gibi çalışıyoruz.*

- *İş dünyası Afyonlu markaların etrafında dönecek.*

- *Bir Afyonkarahisar markasını asla hafife almayın.*

- *Alanında lider olma kabiliyetindeki markalarımıza omuz vereceğiz.*

Harley-Davidson; özgürlüğün, asiliğin ve delikanlı Amerikan bireyciliğinin simgesi bir marka olarak algılandı geçmişten günümüze. Hollandalı dev gıda perakendecisi Royal Ahold ise şu marka felsefesiyle kendisini tanımladı:

“Müşterinin gördüğü her şeyi yerleştiriyoruz. Görmedikleri her şeyi ise globalleştiriyoruz.” Markalar dünyası genellikle birincilerin ve ikincilerin dünyasıdır, daha aşağıdakilerin bu dünyada yeri yoktur.

Amerikalıların yüzde 76'sının günlük konuşmaları sırasında günde en az bir kez olsun markadan bahsettikleri bir dünyada yaşadığımızı hatırdan çıkarmadan stratejiler geliştirmeliyiz.

Etkili markaların geleneksel özelliklerinin, bir ürünün rakipleri karşısında başarıya ulaşmasında, artık yeterli olmadığının görülmekte ve yeni stratejilerin varlığına ihtiyaç duyulmakta olduğu bir dönemdir, soluk alıp verdiğimiz zaman.

Tüketici dünyasında markalar, insanları birleştiren bağılardır. Her reklâm, karmaşık bir sembol olan marka imajına katkı sağlamalıdır. Satın aldığımız markalar, bizi toplumsal kategoriler içine oturtur. Bu nedenden dolayı pazarlama iletişimi, literatürde, *mutlu tüketiciler ve güçlü markalar oluşturma bilgisi* olarak tanım bulmaktadır.

Tam da bu bağlamda biz, Afyonkarahisar olarak, marka şehir isek -ki bana sorarsanız öyleyiz-

son sözü bu perspektifte kalitemizle bağlantılı bir iddiayı dillendirilerek kullanalım:

“Biz, başarının kazanıldığı her yere Afyonkarahisar diyoruz.”

Küçük Ağaç Eğitilebildi mi?

Türkiye’de televizyonun tek kanallı ve siyah beyaz olduğu günlerde -ki o günleri yaşayıp hatırlayanların sayısı gün geçtikçe azalıyor- pazar günü sabah kuşağının olmazsa olmaz programları, Amerikan menşeli kovboy filmleriydi.

Bahse konu olan filmlerde, beyaz adam hep mağdur ve yanında olunması gereken baskın karakteri temsil ederdi. Bastığı toprağa dahi dost olan Kızılderililer ise vahşi, insanlıktan nasibini almamış, çocukların yaramazlık yaptıklarında korkutulmalarında ilk başvurulmuş objeler haline getirilmişti. Bizim kuşağın algılaması hep bu yönde oluşturulmaya çalışıldı ve ne yazık ki bunda başarı da sağlandı.

Yazımızın başlığına konu olan Küçük Ağaç işte bu Kızılderili toplumunun yakın dönemdeki en küçük fertlerinden birisidir.

“*Küçük Ağacın Eğitimi*” adını taşıyan kitap Forrest Carter’ın kaleme aldığı otobiyografik bir eserdir. Küçük Ağaç, beş yaşında yetim ve öksüz kalmış bir çocuk olarak çıkar kitapta karşımıza. Yarım kan Çeroki Kızılderilisi olan büyükbabası, yaşamlarını sürdürdükleri doğal ortamda ona yaşam ve insanlık adına ilk bilgileri verir.

Büyükbaba ve büyükanne ile birlikte yaşananlarda Küçük Ağaç namına sevgi vardır, güven vardır, bilgelik vardır. En önemlisi ise mutludur Küçük Ağaç. Tabii ki sistem onu ailesinden ayırana kadar sürer bu güzel yaşanmışlıklar. Aslında Kızılderili toplumu için beyaz adamın uygulamaya koyduğu senaryo tarih boyunca hep aynıdır, hiç değişmemiştir.

İnsanlık tarihinin değişik dönemlerinde sömürgeci beyaz adam masum insanların topraklarına geldiğinde, bu toprakların gerçek sahiplerinin ellerinde toprakları, sömürgecilerin ellerinde ise İncilleri vardı. Aldatmaca ve emperyalizmin vahşi stratejileri uygulamaya konduktan sonra ise toprakların gerçek sahipleri başlarını ve ellerini göğe kaldırıp gözlerini kapatıp dua etmeyi öğrendiler. Gözlerini açtıklarında ise sömürgeci emperyalistlerin elinde toprak, yerli halkın elinde ise İncil ve acılarla yoğrulmuş yaşanmışlıklar kalmıştı.

Sömürgecilik yaklaşımının geçirmiş olduğu süreç, dünyanın son beş yüz yıllık tarihinin gözden geçirilmesini bizler için zorunlu kılmaktadır. Günümüz sömürgeci devletlerinin yaptıkları vahşeti dünya kamuoyuna meşru göstermek için uyguladıkları strateji, kendi dışında bulunan toplumlara “uygarlık götürme” söylemiyle manipüle edilmiştir. Bu yolla uygarlıklar talan edilmiş, insanlığının ortak mirası olan kültürel değerler yıkıma uğramış ve milyonlarca masum insan soykırımına maruz bırakılmıştır.

Yüzyıllardır süregelen Avrupa sömürgeciliğine son aşırda ABD'nin de katılması ve liderliği üstlenmesiyle sömürgecilik anlayışı ve uygulamaları farklılaştırıldı ve kılık değiştirdi. Bu yeni dönem, günümüzde globalizm ve yenedünya düzeni gibi ifadelerle toplumların önüne servis edilir hale geldi.

Günümüzün bin bir yüzlü sözde insan hakları savunucusu toplumları, yakın tarihlerinde iğfal ettikleri ve sömürdükleri milletlerin âhını aldılar bir kez. Bundan sonra iflâh olacaklarını hiç sanmıyorum. Çok daha sevindirici olanı ise sömürülen ülkelerin, en azından halklarının bu konuda aydınlanmaya başlamış olmaları.

Yıllarca parlamentolarında “Sözde Ermeni Soykırımını” yasa tasarısını çıkarmak ile Türkiye'yi tehdit eden, bu soytarılığı, Demokles'in kılıcı misali başımızın üstünde tutan sömürgeci devletler için aynaya bakmalarını tavsiye etmek en doğru yaklaşım olsa gerek. Karanlık yaşanmışlıklar bizim değil, onların tarihine aittir.

Biz Türkler, bugün dahi atalarımızın 700 yıl hüküm sürdüğü coğrafyalarda hasret ve heyecanla karşılanıp bağirlara basılırız. Sömürgeci kan emici ülkelerin temsilcilerinin yüreği yeter mi bu tür bir yüzleşmeye, merak etmemek elde değil.

Bir toplantı sonrasında Suriyeli bir genç Üstat Necip Fazıl'a Fransızca olarak: "Osmanlı, sömürgeci bir devlet değil miydi?" diye kinayeli bir şekilde sorar. Üstad'ın cevabı, tarihe ışık tutacak niteliktedir: "Eğer Osmanlı sömürgeci olsa idi, sen bana bu soruyu Fransızca değil, Türkçe sorardın!"

Günümüz emperyalist anlayışının temsilcileri, dünyanın içine düştüğü buhrana merhem olacak hiçbir öneri ve tarza sahip değildirler. Değildirler, çünkü Azrail'in can dağıttığı bugüne dek görülmemiştir.

İşte tam da bu nedenle emperyalist kan emiciler, Küçük Ağaç'ı eğitemezler. Çünkü insanın kendisinde olmayanı başkasına verebildiğine bugüne dek hiç kimse şahitlik etmemiştir.

Kendini yığın haline getiren bir millet payidar olamaz. Tek kaygısı para olan bir yığın ise yaşayamaz. Kimsenin, kimseyi sömürmediği ve herkesin hür iradesiyle, yaşam olarak tanımlanan serüveni sonlandırdığı bir dünyayı arzuluyoruz. Bu dünya, sevginin ve aşkın dünyasıdır. Bunun için dünya insanlığı, mücadelesini sonuna kadar vermelidir.

Büyükbaba'nın dediği gibi: "*Bir şey yitirdiğin zaman, yorulmak iyi gelir*" zaten.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Böyle bir dünyanın inşası için ise önerimizi
Ece Ayhan'ın söylemiyle taçlandıralım:

“Aşk örgütlenmektir, bir düşünün abiler.”

Bulun Şu Ayşe Teyze'leri

Hedefi; büyümek, gelişmek ve farklılaşmak olanlarımız için hayatın her aşamasında yeni eğilim arayışları hız kesmeden devam ediyor. Bu arayışın en yoğun yaşandığı alan ise elbette iş yaşamı ve bağlantılı olarak pazarlama dünyası. Günümüz iş yaşamının içinde aktif olarak yer almak arzusundaysanız, işletmenize dair bir veya birden fazla çarpıcı hikâyeniz olmalı ve insanların ürününüzü doğrudan ve düşük riskle denemesinin bir yolunu bulmalısınız.

Konu ile ilgili olarak son yıllarda yapılan araştırmalar gösteriyor ki, tüketicilerin yüzde 19'u marka seçimlerini sadece ve sadece tavsiye üzerine gerçekleştiriyorlar. Aynı araştırma, tüketicilerin çevrelerinden duydukları ürün ve hizmet

tavsiyelerini yüzde 84 oranında güvenilir buldukları sonucunu da ortaya koyuyor.

Şirketler ve tüketiciler arasında monolog olarak süregelen iletişimin diyaloga dönüşmesi, tüketiciyi heyecanlandırmaya yetiyor. Satın alma sürecinde Amerika'daki tüketicilerin yüzde 68'i kendileriyle aynı sosyal ortamı paylaşan kişilerin görüşlerine inanıyorlar. Bu oranın 2003 yılında sadece yüzde 22 olarak gerçekleştiğini de yeri gelmişken sizlerle paylaşmak isterim.

Vurgu yapmaya çalıştığımız sorun, yeni şeyler söyleme ve hayata geçirme iradesinin varlığında değil elbette, bu düşüncelerin birçoğunun maalesef ithal davranış ve söylemler olmasında. Bu devşirme düşünceler ülkemizde uygulamaya konulduğunda saçma, hatta trajikomik yaşanmışlıklar gözlenir oldu, itirazımız ona.

Ben diyorum ki, bu toprakların insanına çok daha bizden hamlelerle hitap edilmelidir. *Global düşün, yerel uygula* söyleminin bu kadar popüler ve geçerli olduğu bir dönemi solurken, daha uygun bir zamanlama düşünemiyorum bile. Önerim ise Ayşe Teyze'ler. Evet, yanlış duymadınız, Ayşe Teyze'ler.

Kimdir bu Ayşe Teyze'ler, neyi ifade ederler? Aslında her birimiz onları tanıyoruz. Onlar, hayatımızın ayrılmaz parçaları. Bakın, ben size tarif edeyim, hemen anımsayacaksınız onları. Bahse konu olan Ayşe Teyze'lerden her mahallede muhakkak en az bir tane bulabilirsiniz. Ayşe Teyze'ler, yaşadıkları çevrenin adı konmamış muhtarlarıdır. O mahallede olan biten her şeyden haberdardırlar.

Kimin kızı, kimin oğluyla görüşüyor, bilirler. Kimin kocasının maaşı ne kadardır, haberdardırlar. Kimin kredi kartı limiti ne kadardır, kimin evine icra gelecekti de son anda ailenin diğer fertleri tarafından engellendi, ilk Ayşe Teyze'lerin haberi olur. Boşanma girişimleri, bu tatsız hadisenin taraflarından önce Ayşe Teyze'lerce sezilir ve kamuoyuyla vakit kaybedilmeden paylaşılır.

Bütün bunların yanı sıra, Ayşe Teyze'ler kara gün dostudur. Hastalarımızın refakatçisi olurlar. Yakınınızın son nefesini verişinde de yanınızda yine onları bulursunuz. Kızınızın kına gecesinde omzuna yaslanıp ağladığınız dostlarınız da onlardır. Onlar, aileden sayılırlar, masanızda yerleri her daim hazırdır. Ailenin masasında bulunulmasından hiçbir ferdin rahatsızlık duymadığı insanlardan bahsediyorum size.

Ekonomik sıkıntıya düştüğünde ilk başvurulacak kaynaklar daima Ayşe Teyze'ler olmuşlardır. Talep edilen miktarı kendi imkânlarıyla karşılamak söz konusu olmasa dahi onlar nasıl olsa bir çıkış yolu bulurlar. Çünkü onlar sadece sizin değil, birçok kişinin Ayşe Teyze'sidirler. Çarşıya, pazara, alışverişe, hatta oğlunuza kız istemeye giderken bile, onların hep sizinle olmasını istersiniz. Onların varlığı size tarif edemeyeceğiniz, sadece yanınızdayken hissedebildiğiniz bir güven duygusu verir.

Şimdi, sırası gelmişken Ayşe Teyze'lerle ilişkimizi, örgütsel yapımızla eşleştirmeye çalışalım. İşletme olarak pazara yeni bir ürün çıkaracaksınız ve

ilgi alanınıza giren tüketicilere ulaşma noktasında da haklı olarak büyük bir beklenti içerisindeyiz. Bilinir reklâm stratejilerini ve uygulamalarını tamamıyla dışlayın demiyorum.

Teklif edeceğim yöntem, reklâmı yapılan ürüne itibar kazandırdığı için tamamlayıcı bir rol oynama özelliğine sahiptir. Güvendiğiniz ürünleriniz için bu yatırıma girmeye değer bence.

Ürün, ihtiyaçlara cevap vermiyorsa, ağızdan ağza pazarlama işlemez, bu gerçeği de lütfen gözardı etmeyin. Günümüz pazarlama yaşamında “tavsiye”, satın alma kararını etkileyen en önemli etken. İşte tam da bu yüzden Ayşe Teyze’lere ihtiyaç var. Nasıl mı?

Çalışmaya ilk önce şehrinizdeki Ayşe Teyze’leri objektif kıstaslara uygun bir şekilde tespit ederek başlayın. Sonrasında belirlenen kişileri şehrin en lüks otelinde bir hafta sonu için misafir edin. Onlara, aileleriyle birlikte unutamayacakları bir hafta sonu tatili organize edin. Uygulamaya konan son derece sıcak programın belli bölümlerinde, ürünleriniz hakkında kısa bilgiler içeren sohbetler serpiştirin organizasyonun tümünün içine. Ama bütün bu uygulamaları gerçekleştirirken çok dürüst olun. Ağızdan ağza pazarlamanın, dürüst olarak ortaya konmadığında geri tepen bir silah olabileceğini hiç göz ardı etmeyin.

Sizi temin ederim, gerçekleştirdiğiniz organizasyon başarı ile tamamlandığında Ayşe Teyze’ler yayından fırlayan ok misali, izleyen ilk iş gününden itibaren ziyaretlerinin tümünde gündeme

sizi ve ürününüzü yerleştireceklerdir. Firmanız, birbirinden etkili fahri satış elemanlarına sahip olmuştur artık. Bu yöntem, satışlarınızı, dağıtımınızı ve ürününüzün referans olarak gösterilme oranını artıracaktır.

Bulun şu Ayşe Teyze'leri. Eşkâllerini yazımızın ilk bölümünde uzun uzadıya açıkladık. Bulun ve buram buram biz kokan bu pazarlama stratejisini uygulayın. Sonuçlardan bizleri haberdar etmenize de gerek yok. Çünkü bizim mahallenin Ayşe Teyze'sinden gelişmeleri nasıl olsa öğreniriz.

Var mı etrafınızda bizim Ayşe Teyze'lerden daha etkili kanaat önderleriniz?

Hiç sanmam.

Baba Olmak...

Hafızam beni yanıltmıyorsa bundan on iki yıl öncesiydi. Bekârdım. Henüz evlenip çoluk çocuğa karışmamıştım. Sözlerine çok itibar ettiğim değerli bir büyüğüm, sohbetin bir yerinde, arka planı olduğuna ilk işittiğim zaman da inandığım bir soru yöneltti?

- *“İnsan, ne zaman baba olur?”*

Cevabım, toplumun tamamına yakınının vereceğine inandığım cinsten oldu:

- *“Bir erkek, evladı doğduğu gün baba olur.”*

- *“Hayır” dedi muhatabım ve ilave etti:*

- *“Bir erkek, gerçekte, babasını kaybettiği gün baba olur!”*

O zaman, ilk duyduğumda beni çok etkilemiş ve girift düşüncelere sevk etmişti, bu farklı ama bir o kadar da tutarlı açıklama. Ama itiraf edeyim ki yaşanmayınca anlaşılması da çok zor olan bir söylem tarzıydı.

Velhasıl, 6 Temmuz 2009 Pazartesi günü ben de bu açıklamanın işaret ettiği anlamda baba oldum. Yaşadığı dönemde, değil giysisine, gölgesine bile basmadığım, çok değerli, hatta benim için en değerli insanı, babamı, Yaşar Göksel'i kaybettim. Onu anlatabilmek için sözcüklere söz geçirebilecek kadar kendimi toparlayabilmiş değilim. İşte tam da bu yüzden vefatının ertesi günü Samsun Haber gazetesindeki köşesinde “*Mikroba yenilen dev*” başlıklı harika bir yazı kaleme alan çok değerli büyüğüm Osman Kara'ya sözü devretme ihtiyacı hissediyorum:

“Taş gibiydi, hayır, taş hafif kalır, kaya gibiydi. Top vursa yıkılmazdı. Ya da en azından biz öyle sanırdık. Hastanede olduğunu söylediler. Pazar günü ziyaretine gittim. Bütün bir servisi baştan sona gezdim, yoktu hastanede. Servis görevlilerine sordum; tarif ettiler, yine bulamadım, önüme düştüler ve bir yatakta yatan o yorgun ve hasta bedeni gösterdiler. 40 yıllık arkadaşımı, ağabeyimi tanıyamamıştım. Top vursa yıkılmaz sandığım o taş gibi, kaya gibi sağlam beden bir habis ura yenilmişti.

Alt üst oldum. Gençlik yıllarımın acı kuvvet ve sağlam vücut timsali o insan nasıl böylesine zayıflayabilir, ‘habis ur’ denen illetin pençesinde nasıl böylesine halsiz kalabilirdi. Dost ziyaretine

gitmiştim. Halini hatırını soracaktım, konuşacak, sohbet edecektim. Heyhat, konuşamadım, soramadım, sadece yüzüne bakakaldım ve o bakış dost yüzüne son bakışım oldu” diyor babamın sevenlerini gözyaşlarına boğan cümlelerinde Osman Amca.

Babamı ebedi âleme uğurlayacağımız gün otuz yıllık dostum nefis bir ifade kullandı:

- *“Bazı acılar, insanları birleştirir.”*

Sevgili kardeşim, otuz yıllık dostum Ali Çepniler haklı çıktı. Hayatı boyunca hep birleştiren, toparlayıcı olan sevgili Babam son yolculuğunda da bu misyonunu icra ediyordu adeta. Acımız, paylaşıldıkça hafifledi.

Bu vesileyle, benim ve ailemin acısına ortak olan; belediye başkanlarına, Rektörüne, Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı’na, Samsun ve Afyonkarahisarlı iş adamlarına, akademisyen arkadaşlarıma, Megabirlik oluşumunun tüm fertlerine, sivil toplum kuruluşlarının değerli başkan ve temsilcilerine, öğrencilerime, Türkiye’nin dört bir yanından taziye mesajları yağdıran tüm gönül dostlarına şükranlarımı sunuyorum.

Gönülleriyle düşünen ve gönülleri memleketleri kadar büyük olan insanların yaşadığı şehir Samsun’da, tarihi Büyük Cami’yi “er kişi” niyetine kılınan cenaze namazı için hıncahınc dolduran tüm hemşerilerime ise minnettarım. Evimizi, taziye sunmak ve dini vecibeler için

dolduran dostlara ne denebilir ki? İyi ki varlar ve onlar iyi ki bizim dostlarımız.

Bir büyük teşekkür ve selâm da babamın hastalığı döneminde ondan ilgisini, bilgisini ve şefkatini esirgemeyen Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlük Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nin tüm personeline. Onların kıymetini ve emeğini anlatacak cümleler bulmakta şu an çok zorlanıyorum.

Son söz yine, baba dostu, söz ve yazı ustası Osman Kara Amcam'a düşer:

“Yaş ilerledikçe daha sık gider oluyor insanoğlu cami avlusuna ve daha sık saf tutuyor bir aziz ölünün karşısında. Birer birer uğurluyoruz dostlarımızı ve birer birer çekiliyoruz dost meclislerinden. Sıra er veya geç herkese gelecek. Gelmeden hatırlamak ve geldikten sonra da hatırlanabilmektir önemli olan. Yaşamaktan murat; divan şiirinin unutulmaz ustası Baki'nin o unutulmaz deyişiyle bir hoş sadâ bırakabilmektir bu gök kubbede. Yaşar Göksel öyle biriydi. Bu gök kubbede hoş bir sadâ ve geride ikisi erkek, hayırlı üç evlât bıraktı. Onları ben çocukluklarından bilirim, ama çevrelerinin genişliğini ve arkadaşlarının niteliğini bu cenazede gördüm. Yaşar Ağabey'e ne kadar üzüldüysem, çocuklarının bu dost zenginliğine de o kadar sevindim. Nur içinde yat aziz dostum, sevgili Ağabeyim.”

Ellerinize ve yüreğinize sağlık Osman Amca!

Nur içinde yat sevgili Babacığım.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Seni ilk gördüğüm günkü kadar seviyor ve çok ama çok özlüyorum.

Bizim Rönesans'ımız

İktisadi ve sosyal anlamda müreffeh Batı toplumlarıyla, ülkemizin bu anlamda gelişmişlik düzeyleri arasındaki farkı açıklamaya çalışan büyük bir kesim, yaşananları Sanayi Devrimi'ndeki olaylara adaptasyonla sorgularlar ve o olumlu koşulları geç yakalamış olmamızı geri kalmışlığın temel sebebi sayarlar.

Bilindiği gibi 1776 yılında James Watt tarafından buhar motorunun keşfedilip hizmete sunulması Sanayi Devrimi'nin en önemli basamak taşlarından birisi olarak değerlendirilmiştir. Buraya kadar her şey normal görünüyor.

Benim itirazım bundan sonra başlıyor. Yukarıda görüşlerine yer verdiğim kesimler, Sanayi Devrimi'nin kodlarını yüzyıllar önce gerçekleştirilen

Rönesans hareketlerinde aramamız gerektiğini ise dillendirmiyor.

Hani şu, Batı Avrupa devletlerinde oluşturulan yüksek medeniyetin düşünsel merkezini oluşturan uygulamalar bütünü olarak adlandırılan Rönesans'tan bahsediyorum. Yeniden doğuş olarak tanımlanan Rönesans, Batı Avrupa'da edebiyat, güzel sanatlar ve bilim alanlarında gerçekleşen büyük değişimin özünü oluşturmuştur. Rönesans'ı Avrupa kültürünün yeniden yapılandırılmasına sebebiyet veren felsefi akımların yoğunlaştığı bir dönem olarak algılamak da mümkündür. Dikkat edin lütfen, kültürden bahsediyorum.

Günlük yaşantımızın birçok evresinde, yaşam alanını birlikte paylaşmak zorunda olduğumuz insanların sergilediği davranışlar ve takındıkları tutumlar, hakikaten çekilmez bir hâl aldı artık. Sizler de haklı olarak muhatap bırakıldığınız bu yaklaşımlarla, gözlemlene şans yakaladığınız doğru örnekleri kıyaslıyor ve işin içinden bir türlü çıkamıyorsunuz, biliyorum.

Sağlıklı bir toplumun yapı taşları olan kurallar pervasızca çiğneniyor ve toplumu meydana getiren büyük çoğunluk, azınlıkça sergilenen bu tutumların muhatabı olmanın ızdırabını çekiyor veya çekmek zorunda bırakılıyor.

Teknolojiyi hazmedebilmek, kullanabilmekten daha zor bir iştir. Toplu ulaşım araçlarında seyahat ederken cep telefonlarıyla avazı çıktığınca bağırarak yapılan ve bizleri de ister istemez içine

çeken, en mahrem konuşmaların neden tarafı oluruz? Anlamak mümkün değil.

Otobüslere, haliyle ön kapıdan binmek için hareketlendiğinizde, neden ısrarla o kapıdan inmek isteyen insanların tacizine uğrarsınız? Yolda, kendi halinde yürürken hangi mağandanın omuz darbesine muhatap olacağımızla ilgili bilinmezlikler içinde kalmak zorunda mıyız?

Şehrin en işlek caddesine üç sıra araç park etmeyi meşru gören insanları ve bu görüntülere yıllardır sırtını dönen etkisiz yetkililere neden katlanmak zorunda olalım ki?

Sokak ortasında çocuklarını pervasızca azarlayıp tokatlayan anneler hangi zaman ve hangi şartların neticesinde aramıza dâhil olabildiler, bilen var mı?

Çocuk sesine antipati duyan orta yaş üstü insanlarımız, büyüklerimiz bu yaşlarıyla mı dâhil oldular aramıza? Bunun adı anlayışsızlık değil de nedir?

Sokak ortasında, hemen yanbaşımda bir insan, öldürülmek amacıyla saldırıya uğrarken, kayıtsızca yoluna devam eden insanların oluşturduğu toplum size de katilin varlığından daha kötü çağrışımlar vermiyor mu?

Yolcu indirilip bindirilen durakların beş metre ötesinde dolmuş ya da otobüse el kaldıran yolcular kadar onları almak için trafik kurallarını hiçe sayan şoförlerin yaptıklarını bize kim haklı gösterebilir ki?

Bir toplu ulaşım aracının direksiyonunun başında iken bir elinde telsiz, lâubali konuşmalarıyla insanları rahatsız eden sürücünün diğer elinde sigarasını tellendirirken aracı nasıl kullandığını gözlemek sizi de dehşete düşürmüyor mu?

Göz iki olabilir ama gördüğü bir ve tektir. Üç maymunu oynayarak yaşanan savsaklama veya bu gidiş nereye? Sizler de kaygılanmıyor musunuz bütün bu olup bitenlerden?

Bizler, bırakın insanları, yaban hayvanlarının bile sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için çırpınan ve çözümler üreten bir neslin çocukları, nasıl oldu da bütün bu sıkıntıların aktörleri olabildik?

Toplum içinde diğerkâmlık hicret edeli çok oldu da bizim mi haberimiz olmadı?

Gidişattan umutsuz muyum?

Hayır.

Neden?

Cevabı basit.

Bir gün gelecek, hatırlayacağız.

Kendimize yine ve yeniden geleceğiz.

Çünkü her gecenin iki gündüz arasında olduğunu biliyor ve inanıyoruz.

Bizler, adı konmamış çok Rönesans yaptık. Yine yaparız.

Hz. Mevlâna'nın dillendirdiği gibi:

“Mutluluk da tahammül ister.”

O Teyze Tatil Yapmalı

Bizim Kanal 3 televizyonunun haber servisi nefis işlere imza atıyor. İleride çok daha iyi olacaklarına ise yürekten inanıyorum. Bazen öyle sokak söyleşileri gerçekleştiriliyor ki Kanal 3 ekranlarında, “benim” diyen ulusal televizyonlarda şahit olabilenlere aşk olsun.

Hafızam beni yanıltmıyorsa yaklaşık on gün öncesindeydi, annem ile birlikte Samsun’da Kanal 3 televizyonunu izliyordum. O an beyaz camda “Mikrofon Sizde” programı yayınlanıyordu. Programda gerçekleştirilen sokak söyleşilerinin konusu “tatil” kavramıydı.

Çalışmayı gerçekleştiren muhabir arkadaşımız Afyonkarahisar’ın en işlek caddesinde vatandaşlarımıza tatil ile ilgili özgün sorular yöneltiyordu. Hazırlanan programın sonlarına doğru

ise tatil yapıp yapamadıkları ile sorulara muhatap oldu katılımcı hemşehrilerimiz.

İşte ne olduysa o an oldu. Bu soruyu cevaplandıran vatandaşların birçoğu geçim şartlarının ağırlığından dem vuruyor ve birilerini iğneleyen, kinayeli cevaplar veriyorlardı. Ama bütün bu olup bitenler içinde, beni en derinden etkileyen manzara bir hanımefendinin verdiği tepkiydi. Kadıncağız, “tatil”in, hayatının hiçbir döneminde gündeminde olmadığını ve verdiği yaşam mücadelesinin her geçen gün dayanılmaz boyutlara ulaştığını ifadelendirdi. Çarpıldığım sahne ise sözlerini tamamlamaya doğru hıçkırıklarla ağlamaya başladığı andı. Dondum kaldım televizyon karşısında.

Bu sahne ile ilgili bir yazı kaleme almam gerektiğine o an karar verdim. Rahmetli babamı toprağa vereli henüz on gün olduğu için bu yazı biraz gecikti. Bundan dolayı özür diliyorum. Acım çok tazeydi, zihnimi o zaman diliminde bu konuya odaklayabilmem pek mümkün değildi. Fakat şimdi yazıyorum işte.

Küresel ekonomik kriz herkesi etkiledi. Ama sizi temin ederim, bu teyzenin hayatı boyunca tatil fırsatı yakalayamamasının bu tür ekonomik süreçlerle bir alakası yok. Benim milletimin büyük bir bölümünün yıllardır hiç böyle bir fırsatı olmadı zaten. Bunu bütün siyasi mülâhazaların ötesinden bakarak söylüyorum. Kimse, ama hiç kimse sözlerimi reel siyasetin çirkefligi içine çekme gayretkeşliğine soyunmasın. Mahcup olurlar, baştan

söyleyeyim. Çünkü yazdıklarımnda çok ciddiym ve inanın duygu anlamında da çok doluyum.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasası'nın birinci kısmını meydana getiren Genel Esaslar bölümünün 2. maddesi "*Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir*" der. Burada, odaklanmaya çalıştığımız konu açısından üzerinde düşünülmesi gereken husus "*sosyal devlet*" yaklaşımıdır.

Sosyal devlet; *Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi*'nde, "*ferdin huzur ve refahını gerçekleştiren ve teminat altına alan, kişi ve toplum arasında denge kuran, emek ve sermaye ilişkilerini dengeli olarak düzenleyen, özel teşebbüsün güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayan, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadî ve malî tedbirler alarak çalışanları koruyan, işsizliği önleyici ve millî gelirin adalete uygun biçimde dağılmasını sağlayıcı tedbirler alan, adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmeye kendini yükümlü sayan, hukuka bağlı, kararlılık içinde ve gerçekçi bir özgürlük rejimini uygulayan devlet*" olarak tanım bulur.

Ben, tam da bu cümleden hareketle bir tespiti paylaşayım sizlerle. Sosyal devlet anlayışı, sadece devletin ilgisine terk edilebilecek kadar önemsiz bir konu değildir. Sosyal devletin

taahhütlerini yerine getirme noktasında sivil toplum da elini taşın altına yeri geldiğinde koyabilmelidir.

Ekonomik krizin en yoğun yaşandığı zaman diliminde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin önderliğindeki sivil toplum kuruluşlarının kamuoyunun ilgisine sunduğu ve Başkan Rifat Hisarcıklıoğlu'nun "Bu girişim ile biz tulumcaya ilk suyu döküyoruz" diyerek başlattığı "Kriz varsa çare de var" seferberliğin ana felsefesiyle ne kadar da paraleldir yukarıda değindiğimiz anlatılar.

Şayın Başkan haklı. Çare her zaman var. Herkes için olduğu gibi bu teyze için de var.

Ancak ve ancak paylaşabildiğimiz şeylerin bizim olduğunu zihnimizin en özel yerinde tutabilirsek, çare daha da yakınlaşacak bizlere.

Ben düşüncelerimi ortaya koymuş olayım. Bakalım çare nereden ve nasıl gelecek? Bakalım gelecek çare, o teyzeye tatil yaptırabilecek mi?

Gelin, hep birlikte, umutla umutsuzluğun arasının bir adım olduğunu unutmadan, yokluğun yüzünü karartalım.

Çok istiyorum, o teyze tatil yapmalı.

Küçük Kızın Mantosu ya da Sosyal Sorumluluk Üzerine

Küreselleşen dünya tüketici beklentilerini de etkilemiş, pazarların üretici egemenliğinden çıkıp tüketicilerin “kral” olma bilincini doğurmuştur.

İşletmeler de bu gelişimler karşısında sadece kâr elde etme amacı yerine, tüketici istek ve ihtiyaçlarını tatmin ederek sosyal boyutlu kâr elde etme anlayışını ön plana çıkarmıştır. İşletmelerin uzun dönemde varlıklarını koruyup büyüyebilmeleri bu amaca uyumlarıyla doğru orantılı bir gelişim gösterecektir.

Günümüzde işletme içi ve işletme dışı faktörler, işletmelerin kendilerine birçok yarar sağlamalarını ve çıkarlarını korumalarını gerektirmektedir. Tüketiciler, çalışanlar, hissedarlar,

rakip işletmeler, devlet ve toplumun oluşturduğu iç ve dış faktörler, işletmelerce dikkate alınmadıkları takdirde, kâr elde etme, büyüme ve sürekliliği sağlama gibi temel amaçlar da tehlikeye girebilmektedir.

Pazarlama, işletme içinde, sosyal sorumluluk ve ahlâki değerlerin en yoğun biçimde şekillenmesi gereken bölüm olmak zorundadır. Pazarlama; amaçlarının belirlenmesiyle başlayan, pazarlamanın ahlâki sorumluluklarını, başta tüketiciler olmak üzere dış pazarlama çevresi faktörlerini oluşturan devlet ve toplumun istek ve ihtiyaçlarını tatmin etmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

Günümüzde tüketicilerin, pazarlama faaliyetlerinin odak noktasını oluşturmaları, onların, bu faaliyetler içinde en yoğun şekilde sosyal ve ahlâki sorumluluk taşınması gereken bir alan olmasına yol açmaktadır. Bu sorumluluk, pazarlama bileşenlerinin ahlâki boyutlarda değerlendirilmesi olarak anlaşılmaktadır.

Toplumsal, ahlâki ve kültürel değerler, gerek karar alıcılar, gerekse karar sonucu davranışlara muhatap olanlar tarafından ahlâki değerlendirmelerde temel referans kaynağı olmaktadır. Bu tespitlerden hareketle pazarlama uygulamalarında yaşanan ahlâki uyumsuzlukların giderilmesi gerekmektedir.

İnsan topluluklarınca zamanla benimsenen, fertlerin birbirleriyle aile, toplum, devlet ve bütün insanlarla ilişkilerini düzenleyen kurallar, ilkeler ve inançlar bütünü olarak tanımlanan ahlâk, Arapça bir

kelime olup “hulk” kelimesinin çoğuludur. Hulk, yaradılıştan sahip olunan huy anlamına geldiği gibi, din, tabiat ve karakter anlamlarını da taşır.

Bu bağlamda ahlâk için; *insanın yaradılışından gelen ve ruhuna yerleşen alışkanlıklardır* demek mümkündür. Bu alışkanlıklar, toplum içerisinde yaşanarak kazanılan güzel ve iyi huylarla, kötü huylar olarak da algılanabilir.

Ahlâk, yanlış ve doğru, iyi ve kötü, erdem ve kusur ile yaptıklarımızı ve yaptıklarımızın sonuçlarını değerlendirme ile ilgili bir kavramdır ve akla ilk önce insan davranışlarını getirir. Özellikle son dönemlerde, bu soyut kavramın daha açık bir şekilde irdelendiği bir bilim dalı olarak da “etik”ten bahsedilmektedir.

İşletmenin ekonomik koşullarına uygun davranışları, o ülkenin kendisine işletmesi için emanet ettiği kaynakları en etkili ve verimli biçimde kullanması, toplumun ihtiyaçlarına uygun miktar ve kalitede üretimde bulunması zorunluluğuna işaret etmektedir. Yasal koşullara uygun faaliyet göstermesi ise işletmenin içinde bulunduğu ve faaliyetlerini sürdürdüğü toplumun kanunlarına, kararnamelerine, yönetmeliklerine, örf ve âdetleri ile diğer düzenleyici hükümlere aykırı hareket etmemesine ilişkin bir tespittir.

Sosyal sorumluluk, aslında bir sosyal anlaşmaya ve uzlaşmaya girişmedir. Sosyal anlaşma ise iki veya daha fazla kişi ya da kuruluşun

aralarındaki ilişkilerden ortaya çıkan karşılıklı anlayış ve bekleyişler toplamıdır.

Sosyal sorumluluklar işletmenin karar mevkiindeki sahipleri, yönetim kurulu üyeleri ve tepe yöneticilerinin kendi çıkarları yanında bir bütün olarak toplumun refahının korunması ve yükseltilmesine ilişkin faaliyetleri yapma zorunluluğu ile ilgilidir ve toplumu meydana getiren tüm bireyleri ilgilendirir.

“Şeytanın birşeyler yapabilmesi için gerekli tek şey, dürüst insanın hiçbir şey yapmamasıdır” der Edmund Burke tam da sizinle paylaşacağım şu örnek öncesinde:

Avrupa'nın soğuk havasıyla ünlü ülkesinin, en soğuk şehrinde üzerinde sadece ince bir elbise olan yetim ve öksüz, yedi-sekiz yaşlarında olan bir kız çocuğu, yanında büyükannesi olduğu halde bir giyim mağazasından içeri girer. Amaçları, çocuğun, yaşanan zemheri soğuğundan korunmasını sağlayacak bir manto alabilmektir. Epey zamandır biriktirdikleri paralarının, alacakları ürünün ücretini karşılayıp karşılayamayacağını düşünerek, çekingen hareketlerle mantolara bakmaya başlarlar. Çocuk, bir mantonun önünde durur ve *“bunu alalım”* dercesine bir bakış fırlatır büyükannesine. Mesajı alan yaşlı kadın bu mantoya doğru bir hamle yapar ve torununa giydirir. Çocuk buruk bir mutluluk duygusuna bürünmüştür, aralarında sözcüklerin kullanılmadığı, sadece bakışların hâkim olduğu bir iletişim gelişmiştir adeta.

Yaşlı kadın, mantoyu torununa giydirmiştir giydirmesine ama fiyatını öğrenince büyük bir düş kırıklığı yaşar. Bütün paraları mantonun değerinin ancak yarısını karşılayacak miktardadır. Durumu fark eden tecrübeli satış elemanı hiç kimseye hissettirmeden konuyu işletme sahibine iletir ve ondan aldığı talimat üzerine, yaşlı kadının kulağına fısıldar gibi seslenir:

- *“Hanımefendi, hiçbir problem yok, dışarı çok soğuk, manto da çocuğa çok yakıştı, giysin. Peşinat olarak verdiğiniz miktar düşüldükten sonra arta kalan kısmı daha sonra da getirebilirsiniz.”*

Güngörmüş yaşlı kadın bu ifadelerden mahcubiyet duysa da sevgili torununun mutluluğunu bozmama adına teklifi kabul eder. Manto çocuğun sırtında, dışarı çıkarlar. Dışarıdaki soğuk şiddetini çok daha artırmıştır. Çocuk bunun da etkisiyle olsa gerek, minik ellerini yeni mantosunun ceplerinden içeri sokar, soğuktan korunma içgüdüleriyle. Ama o da ne? Ceplerin ikisinde de birer kâğıt vardır. Birinci cepten çıkan, manto için mağazaya verdikleri peşinattır. İkincisinde ise bir not bulunmaktadır. Büyükanne, yaşlı gözlerle kâğıttaki notu torununa hissettirmeden okur, suskunluğu büyütür adeta içinde:

- *“Yetim ve öksüz bir çocuğun sevindirilmesi, işletmemiz için bir mantonun değerinin çok üstündedir. Kıyas kabul etmez.”*

İşte, işletmeler için sosyal sorumluluk budur, ahlâk budur.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Bu yazım da on bir ayın sultanı Ramazan ayı öncesinde “*merhamet ile mülkiyet kolay uzlaşmaz*” diyenlere ithafım olsun.

Günümüzün Şirin'lerine Açık Mektup

Dünyanın hangi dilinde olursa olsun, açıklanmasında en çok zorlanılan sözcük olarak zihinlere ve gönüllere not düşülen *aşk* kavramı, aşırı sevgi ve bağıllık duygusu olarak tanımlanıyor bizim sözlüklerimizde.

Aşk, öyle bir duygu yoğunluğudur ki nice karayağız delikanlının bedenini ve gönlünü dağlara vurdurur. İnsanoğlunun göğüs kafesinde delice fırtınalar estirmeye muktedir, aştan öte bir duygu henüz keşfedilemedi. Aşk'ın rengi kırmızıdır. Kan gibi, gül gibi, tutku gibi, hatta cehennem gibi kırmızıdır aşk.

Üzerinde düşünülmesi gereken hayatları yaşayan adamların her biri bu imtihana tâbi tutulmuşlardır ömürleri boyunca. Sonuçlar farklı

olsa da yaşanmışlıklar arasındaki benzerlikler insanlık tarihinde hiçbir değişim göstermemiştir.

Bu bağlamda bilinen bir hikâye olmasına rağmen meramımı anlatabilmek kabilinden aşağıdaki satırları paylaşmak isterim yazımın hemen başında sizlerle. Amasya Paşası bir gün maiyetindekilerle bölgede gezerken, boylu boslu, yakışıklı, yağız bir delikanlının dağa, taşa, büyük bir şevkle kazma savurduğunu görür. Bu görüntü, Paşayı meraklandırır, yanındakilere bu genç ile görüşmek istediğini bildirir. Çok geçmeden dağları delen Ferhat, Paşanın huzuruna çıkartılır. Paşa sorar:

—“*Evladım, ne yapıyorsun? Dağa, taşa neden kazma sallayıp duruyorsun?*”

Ferhat, Paşanın sorusu üzerine, sevdiği kıza kavuşmak istiyorsa, Şirin’in babasının kendisine şart koştuğu dağdaki kaynak suyunun evlerine götürülmesi için kazma salladığını anlatmaya çalışır. Paşa bu iddialı ve kararlı gence saygı duyar içten içe.

Saygı duyar ama bu, gerçekleştirilmesi neredeyse imkânsız olan çabanın nedeni olan Şirin’i merak eder. Kimdir bu yiğit gence dağları deldirten kız?

—“*Getirin Şirin’i, onu da görelim*” der yanındakilere Paşa.

Kısa bir süre sonra Şirin huzura getirilir. Paşa şaşkındır. Ferhat’ın, uğruna kendini dağlara vurduğu Şirin; kara, kuru, çelimsiz, topal bir kızdır. Paşa, ilk

şaşkınlığı üzerinden attıktan sonra, Ferhat'a döner ve sorar:

—Evladım, *bu kız için mi dağları deliyorsun?*

Ferhat, duruşunda ve duygularında hiçbir değişme olmadan cevaplar Paşa'yı:

—*Paşa, Paşa, sen ona Amasya Paşası gözüyle bakıyorsun. Ah, bir de benim gözümle bakabilsen!*

Aşk, böyle bir duygu yoğunluğudur. Anlatmak ve anlamak çok zordur onu. O, öyle bir duygudur ki koca Yunus Emre'ye "*Her kim aşka müşteri ise canına od vurmuşlar*" dedirtir ve nesiller boyu ağızlarda ve gönüllerde yer eden destansı duyguların tercümanı kılar.

Aşk, merhamettir aynı zamanda. İnsanoğlu aşka ve ona bu duyguyu tattıran sevdalisına hep yürekten bağlanmıştır. Bu yüzdendir ana rahmi ve sevgilinin kollarının insanın kendisini en güvende hissettiği yerler olmasının asıl nedeni.

Aşk, çaresiz kılar insanı aynı zamanda. Netice itibarıyla her birimiz yaşamımız boyunca Şirin'lere, Leyla'lara, Aslı'lara karşı hep savunmasız kalmışızdır. Onları arar dururuz da bunun tam da nasıl bir duygu yoğunluğu olduğunun farkına varanlarımız daima en nasiplilerimiz olmuşlardır yaşamları boyunca.

İnsan, belli belirsiz karın ağrılarına tutulur âşık olduğunda, nefesi kesilir. Sıtma tutar gibi

sadece sizin hissedebileceğiniz bir titreme alır içinizi.

Saçma sapan işler yaptırır insana aşk. Yıllar sonra o anlar aklınıza gelir, utanırsınız. Unutmak ister, unutamaz ve yine utanırsınız. Ben bunu nasıl yapabildim sorgulamasına kaptırılırsınız kendinizi, ama cevap bulamazsınız.

Bu yaşanmışlıklar, toplumsal anlamda sağlıklı bir neslin habercisidir aslında. O duyguyu, yaşamınızın sonraki aşamalarında kavrayabilirsiniz ancak. Gazoz kapağına misket oynayan nesil, aşkı daha bir farklı ve güzel yaşamıştır bu anlamda. O neslin temsilcileri, bu satırları yazan adamı daha iyi anlayacaklardır.

Aşk, iyi insanların elle tutulur en önemli değeridir. Aşk, bir menekşeyi sever gibi sevenlerin, soluk alıp verdikleri topraklardır yaşadığımız coğrafya. Bütün bu yaşanmışlıklar ise o neslin tertemiz hafızasının tam karşılığıdır.

Aşka karşı geliştireceğiniz tavırlar biraz da düşünce dünyanızda hangi kaynaklardan beslendiğinizle ilgilidir. Gerçek aşkı yaşayan âşıklar hiçbir çirkef karenin içine sevgilinin silüetini koymazlar, koyamazlar. Bu değerli hatıraların üçüncü şahıslarca gözlemlenmesine, bilinir kılınmasına imkân tanımazlar. Onlar; bizlerin, gerçek sevenlerinin koruması altındadırlar daima.

Zengin kız, fakir ama onurlu genç adam zeminine oturtulan filmlere, toplumdan kopuk yarı aydınlarımız dudak bükerek, o karelerden beslenen

insanlarımızı lümpen olmakla suçlamadılar mı? Oysa bu toprakların insanlarından büyük teveccüh görmüştü bu filmler. Çünkü yaşam içinde var olan aşk denilen haslet, aslında bu karelerde saklıydı.

Aşkı, sevdayı bu sütunun hacmi itibariyle anlatabilmek ve anlayabilmek ne mümkün! Hele cümlelere söz geçirebilme noktasında benim gibi yetersiz birisi için. İşte bu yüzden imdadıma bir Arap atasözünü yetişir buldum. *“Her şeyi anlamaya çalışan, kahrından ölmeyi de göze almalıdır”* der bu özlü söz.

Bu bağlamda bildiğim bir şey var ki, paylaşmamak olmaz: Aşkın en büyük öğretisi, Allah gibi yâr olmadığıdır ki *eyvallah* demekten öteye mecalimiz yok.

Bugünün Şirin’leri, meramımı iyi anlayın. Anlayın ki Ferhat’lara yara değil, merhem olun.

Sizler Şirin olmayı başarabilirseniz, Ferhat’lar Bağdat’tan gelecektir, bunu da böyle bilin.

Zafer ve Bedel

Destanlar, zaferlerin taçlandırılmış halidir. Toplumları ve bireyleri motive edip onların geleceğe güvenle bakmalarını sağlama adına önemlidir destanlar. Bu konuda çoğu kez gözardı edilen ayrıntı ise bizzat bu destanların, insanlar eliyle meydana getirilmiş olmasıdır. Bu yüzden gerçektir destanlar.

Bazıları okur bu destanları, bazıları analiz eder, yorumlar. Bazıları ise -nedendir bilinmez- hep eleştirir, hep kaçır. Çok müstesna ve sıradışı bir bölümü ise bu destanları bizzat yazanlardır. Yazarken mürekkep yerine kanlarını kullanan kahramanların öykülerini ise tüm insanlık –düşmanları dâhil- hayranlıkla karşılamıştır tarih boyu.

İşte 26 Ağustos böyle bir destanın yazılmaya başlandığı bir zaman dilimidir. Dosta, düşmana, tarihte az rastlanır mesajlar verebilmiş bir

yaşanmışlığa şahitlik etmiştir Kocatepe, üzerinde barındırdığı yiğitleriyle birlikte. Destanlar unutulmaz, unutturulmaya çalışılsa bile toplum hafızasının en bakir alanlarında, kutsanmış yerlerinde dokunulmazlıkları vardır o hatıraların.

Öyle bir an gelir ki, hiç kimsenin tahmin edemeyeceği etkiyi oluşturan büyük bir güçle gün yüzüne çıkar. İşte tam da bu nedenlerden dolayı 26 Ağustos tarihi büyük Türk milleti için takvimde herhangi bir zaman kesiti olmanın her zaman ama özellikle de bugünlerde, ötesinde bir anlam ifade etmektedir.

Eğitim ve öğretimin başladığı her yıl, üniversiteyi yeni kazanan öğrencilerimle gerçekleştirdiğim ilk dersteki selâmlama konuşmamda onlara hep Üniversitemizin ismini aldığı Kocatepe'nin anlamını anlatır ve hep birlikte omuzlarımıza yüklenen sorumluluğun kutsallığı hakkında içten kopup da gelen idealler koyarım.

Biz hikâyesi olan büyük bir milletin çocuklarıyız. Bunun da farkındayız. Zaman içinde, bunu unutanlar olagelmiştir. Üzülmeyin, hatırlarlar. Ama bu hatırlatmanın karşılığında ödeyecekleri bedelin ağırlığını kaldırabilme noktasında takatleri yeter mi, işte o konuda derin endişelerim var.

Ve tarih, düşmanları karşısında ülkesinin kutsal topraklarının çiğnenmemesi için ölümü göze alan bir Türk'ten daha tehlikeli bir silahın keşfedilmediğini, yine, yeniden ve daima yazar, yazacaktır.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Zaferleri destan kılan ve bu destanlar için en göze alınmaz bedelleri ödeyen milletin çocuklarını hayranlıkla selâmlıyorum.

Bütün esir milletlere rol model olan yiğit Türk milleti; destanın, zaferin, bayramın kutlu olsun!

Kutla, mutlu ol ve daima hakkını ver.

Sagopa Kajmer

Müzik, insanoğlunun yaşamı tanımlamasında, her dönemde, en etkili ve en çok başvurduğu vasıta olagelmıştır. İşte bu müzik çeşitlemeleri içinde en yeni, en çok yaygınlaşan ve en çok tartışılan tarz anlamında özellikle son yıllarda rap müzik ön plana çıkıyor.

Rap müziğin örneklerini dinlediğimde, pop müzik gibi sürekli aşka dayalı bir müzik türü değilmiş gibi geldi bana. Sevenlerince, hayatın gerçek yüzü olarak tanımlanıyor rap. Sövgülü cümlelere de yer veriliyor, kin ve nefrete de, aşka da vurgu yapılıyor. Bu bağlamda rap müzik yapan sanatçılar, kelimeleri ardı ardına ekleyerek ve kafiyeler kurarak kendilerini anlatma yolunu tercih ediyorlar.

Gerçekleştirdiğim araştırmalar sonrasında öğreniyorum ki, rap müziğin kökeni 1970’li yılların başlarına dayanıyor. Anlayacağınız, daha çok yeni bir müzik türü ile karşı karşıyayız. Afrika kökenli Amerikalıların melodilerinden esinlenen tarz olarak göze çarpıyor rap müzik.

Kulak kabartıp dinlediğinizde zencilerin; sokaklarda, okullarda ve hapishanelerde yaşadıkları olayları aktarmaya çalıştıkları, bir çeşit isyan niteliğindeki müzik tarzı ile yüzleşiyorsunuz. Bu müzik türünün, çoğunlukla itilmiş olmaktan ve karşılaştıkları zorlulardan şikâyet eden insanlara tercüman olduğu konusunda konunun uzmanlarınca fikir birliği oluşmuş durumda.

Dinlerken biraz dikkat kesildiğinizde rap müziğin bizim kültürümüzün önemli bir parçası olan âşıkların atışmalarıyla benzeştiğini fark ediyorsunuz aslında. Sözü uzatmadan, kelimeler belli bir düzen içinde sıralanıyor. Bu bağlamda rap, hayatın gerçek yüzü, isyanın dile geldiği müzik türü olarak tanım buluyor dinleyen ve sevenlerince.

Gelelim bize. Ülkemizde rap müziğin geçmişi dünyadaki süreçle paralellik gösteriyor, çok eski değil. Zihnimizi biraz zorladığımızda 1995 yılında Almanya’dan gelen Cartel grubunun o dönemde neredeyse tüm televizyon kanalları arasında adeta mekik dokuduğunu hatırlıyoruz. Bu grubun üyeleri Türkçe sözlü rap müzik yaparak bir ilki gerçekleştirmişlerdi o dönemde, ilgi de görmüşlerdi. Demek oluyor ki o günden günümüze Cartel’in başlattığı Türkçe rap, gençler arasında

oldukça büyük bir etki uyandırdı ve bugünlere kadar gelindi. Yaşanan gelişmeler bunu gösteriyor bizlere.

Bu köşenin müdavimi olan dostlar bilirler ki şahıslar üzerinde şekillenen yazılar yazmaktan daima kaçınmışımdır. Bir nevi prensip haline dönüştü bu yaklaşım benim için. Buna rağmen alışkanlıkların da istisnalara muhtaç olduğu gerçeğini göz ardı etmemek gerek. Hele üzerinde kalem oynatacağınız kişi, farklılıkları, duruşu ve söylemleri ile sizin dikkatinizi çeken bir birey ise kayıtsız kalmanız neredeyse imkânsızlaşıyor.

Sagopa Kajmer yani Yunus Özyavuz böyle birisi. Konunun uzmanlarınca Türkiye'nin en önemli rap sanatçısı olarak değerlendiriliyor. Yukarıdaki satırlarda sizlerle paylaştığım tüm bilgiler, Sagopa Kajmer'i anlayabilmek ve yaptığı müziğin genel niteliklerini iyi analiz etmek için gerekliydi.

Ayıptır söylemesi, üzerine yazı yazacak kadar önemseydiğim bu genç müzisyenin ismini duyalı beş ay ya oldu ya olmadı. Bizim pazarlama programı öğrencilerimle geleneksel olarak hazırlayıp kamuoyunun beğenisine sunduğumuz çalıştay vesilesiyle duydum ilk kez Sagopa Kajmer ismini.

“Gökkuşağının Renkleri, Türkiye'nin Değerleri Konuşuyor” başlıklı çalışmada görev alacak bir grup öğrencim, Sagopa Kajmer ismini dillendirip çalışma gerçekleştirmek için önermişlerdi o tarihte bana. İsmine aşına olmadığım bu şahsa ilk etapta sıcak bakmadığımı bugün samimiyetle itiraf etmeliyim.

Derse verdiğimiz kısa ara sonrasında, meraktan olsa gerek, hayatımda ilk kez duyduğum bu ismi koridorda gördüğüm ilk öğrenciye sordum ve tanıyıp tanımadığımı öğrenmeye çalıştım. “*Tanımam mı hocam!*” diyen öğrenci, ayaküstü bilgi bombardımanına tâbi tutmaya başladı beni. Şaşırdım.

Bu ilk tecrübeden hemen sonra herhalde tesadüfler yumağıyla karşı karşıya kaldığım düşüncesiyle olsa gerek, kısa zaman aralıklarıyla, rastgele başka öğrencilere de aynı soruyu yönelttim ve her birinin bir öncekinden çok daha yoğun bilgiye sahip olduğu gerçeğiyle yüzleşmem uzun sürmedi.

Derse kaldığımız yerden devam etmeden önce yüz hatlarıma en mahcup ifademi büründürerek, grubun projesine onay verdiğim bilgisini ilgili öğrencilerimle paylaştım. Gerçi projede çalışmaya konu olan tüm değerli bireylerle söyleşiler yapılmış olmasına rağmen, Sagopa Kajmer çalışması gerçekleştirilemedi. Bunda sevgili Yunus Özyavuz’un prensip itibarıyla bu tür söyleşilere çok sıcak yaklaşmaması da önemli rol oynadı. Öğrencilerim çok uğraş verdiler, ama maalesef olmadı.

Aynı gün, birkaç saat sonra farklı bir bölümde yürüttüğüm bir sonraki derse başladığımda ise gözlerime inanamadım. Sagopa Kajmer resimleri içeren tişörtler giyen öğrencilerimin sınıfta var olduğunu gözlemlemek, şaşkınlığımı bir kat daha artırdı. Haydi, onlarla da girdik mi bu tevafuklar zincirinin analitik çözümlemesine.

Bu yaşanmışlıklarla ilgili düşüncelerin zihnimi meşgul etmesine gün boyu mani olamadım. Akşam olup evime geldiğimde sohbet arasında söz Sagopa Kajmer konusuna geldi, dayandı. Şaşkınlıklar serüvenim devam edecekti anlaşılan. Yaşları dokuz ve on olan oğullarımın her ikisi de bu isme âşinaydı. Hatta Sagopa Kajmer'in sıkı taraftarı olduklarını, nasıl da içselleştirerek, kendilerinden geçercesine anlattılar babalarına, tarif edemem. Meğer bizim kayın biraderin oğullarından duymuşlar Sagopa Kajmer ismini, müziğini dinlemişler ve sevmişler. Bu kadarı, benim gibi her türlü gelişmelere ve yaşanmışlıklara açık birisi için bile fazlaydı doğrusu.

Bütün bu analizlerin ışığında Sagopa Kajmer'i seven ve dinleyen kişileri incelediğimizde üreten ve ürettiği kesim tarafından takip edilen bir insan için kolay kolay ulaşılamayacak bir demografik yapı ile karşı karşıya kalıverdiğinizi anlamanız zor olmuyor.

Sagopa Kajmer'i dinleyince, uğraş verdiği müzik türüne farklı bir bakış açısı getiren, yeni bir soluk katan, oldukça bilgili, kendisini yetiştirmiş bir insanla karşılaşıyorsunuz. Samimi, mütevazı, hatta mahcup bile sayılabilecek bir karakterle karşı karşıya kaldığınızda, yaptığı müziğin evrensel değerlerine sizden ve çok özel birşeyler kattığını anlamanız hiç de zor olmuyor.

Şöyle bir düşündüm de oğullarımla ortak zevklerimizi sıraladığımda Sagopa Kajmer isminin

bu listenin ilk ve müstesna sıralarında olduğunu fark ettim.

Kendisi hakkında araştırma yapmaya başladığım andan itibaren benim için ifade ettiği en önemli özelliği ise sevgili Yunus Özyavuz'un Samsunlu olması. Bu bilginin önemi benim için apayrı ve çok özel.

Değerli hemşehrimle bir gün Kanal 3 ekranlarında sevgili Muammer Türker ile birlikte gerçekleştirdiğimiz Gökkuşağının Renkleri programında hiçbir reyting kaygısı duymadan, tamamen olayın felsefesine inen bir muhabbet gerçekleştirmeyi ise çok isterim açıkçası.

Altın harflerle yaz mahlâsımı. Halvetim kasvet, kem gözlere şiş!

Cadü ya herru! Ya merru! Kaf kef, gölge haramîlerine bir selâm çak!

*Abile ğatladı, demlenir simam, Nuşinre-
van'dan handan ummam ben.*

Ahu-yi felek mum, ben şamdan. Düşmez kalkmaz bir Allah'tır, uyan!

Eyvallah, Sago...

Paylaşmak Güzeldir

Zahmet edip bu sütunu takip etmeyi âdet edinen gönül dostları, bugüne değin Ramazan ile ilgili neden muhabbet edilmediğini merak etmiş olabilirler. Gönülleri ısıtan ve ısındıran bu konunun yazımını geciktiren ana neden, Ramazan'ı bir nebze de olsa yaşamak istememle açıklanabilir.

Ramazan ayını idrak etmeye çalışırken, zihnimde oluşan ilk pırıltı olarak da “paylaşım” davranışını bir adım öne çıkarmak ve bu güzelliği, gönülden kopup gelen iştiyakla siz dostlarla hasbıhal edelim istiyorum.

Bilindiği üzere fırsatlar, bir ganimettir biz insanlar için ve on bir ayın sultanı olarak anlam bulan Ramazan bizlere bu fırsatı her zaman fazlasıyla tanımıştır.

Modernite, bugüne değin bireyci yaklaşımı her fırsatta parlatıp günümüz insanının önüne iştah açıcı bir nimetmişçesine servis etti. Bahse konu olan felsefi açılım, birey olmayı daima yüceltmiştir. Bunun bir adım sonrası ise birey için toplum içinde yalnızlaşmak olarak gerçekleşmiştir çoğu zaman. Daha sonrasını düşünmek bile istemem.

Konunun uzmanı filozoflar; sadece bireyin mutlu olmasının kurgulandığı sistemleri, domuzun da sadece kendisini düşünmesinden hareketle “*domuz felsefesi*” olarak adlandırıyorlar. Hatta fikir ve yorumlarını çok daha ileri boyutlara götüren düşünce adamları “*bu, ahlak felsefesi değil, şehvet felsefesidir*” tespitinde bulunuyorlar.

Bence içinde bulunduğumuz zaman, bireyi kutsayan öğretiyi terk edip toplumsal barışa yelken açma zamanıdır. Ramazan, insanlara bu fırsatı her yıl tekrar tekrar sunar. Çok cömerttir Ramazan ayı bu anlamda. Gönül telini titreten bir dönemin adıdır o.

Ramazan, ona ulaşan ve hakkını verme noktasında samimi olan bireylerin gönüllerine ve vicdanlarına ter attırmalarının beklendiği bir dönemdir. Normal şartlarda bir araya zor gelebilen, sevinç ve ürperti duyguları çok iç içedir bu zaman diliminde. Bu bağlamda Ramazan, zamana anlam derinliği katan bir sevgi yumağı olagelmıştır yüzyıllardır. “*Kral da dilenci de aynı iştahla acıkırlar*” diyebilen Montaigne, ah bir de Ramazan’ı yaşamış olsaydı, devamında daha anlamlı nasıl cümleler kullanabilirdi, kim bilebilir?

Hakikati her zaman ve her koşulda, iflah olmaz bir şekilde arayan insanlar, kendilerini Ramazan ayında çok daha iyi hissediler. Bunun temel nedenlerinden birisi de toplumun birbirleriyle barışık bir paylaşım asaleti oluşturmuş olmasında yatmaktadır. Paylaşmak ise acıları azaltır. Gözyaşları bile bu anlamda paylaşılır ve üleşilir.

Ağlamak, gülmenin kardeşidir. Ağlamasını bilmeyen, gerçek anlamda gülemez ki zaten. Ne dediğimi, en iyi yürüyüşü bile terbiyeli olan adamlar anlayacaktır. Ve en çok onlar ağlayacaktır. Nedendir bilinmez, ben; bu köşeyi takip eden gönül dostlarımı hep bu kategoride değerlendirmiştir.

“*Yola birlikte gidilir*” der Hacı Bektaş Veli Hazretleri çağların ötesinden süzülüp de gelen destansı anlatımında. “Paylaşım”ı yaşamak ile sürekli paylaşmaktan bahsetmek farklı şeylerdir aslında. Buna çok dikkat etmek gerekmektedir, hassas bir konudur. Ben, bu yolun takipçilerinin hizmetkârıyım. Paylaşımın asaletini, bencilliğin çirkinliğine değişmeyen insanları bir ömür boyu başımın üstünde taşımaya ise her daim talibim.

Sağlıklı bir iç sorgulama yaptığınızda, vicdanınızla bir an olsun baş başa kaldığınızda, yaşamı boyunca insanın sahip olabileceği en önemli erdemini, paylaştığı değerler ve kıymetler olduğunu anlayabilenlere ne mutlu. Onlara gıpta ediyorum. İşte o yüzden, “*paylaşabildiğin senindir*” sözünü hep çok önemsemiş ve baş tacı etmişimdir.

İnsanoğlunun yaşam serüveninde “karşılıksız vermek” ve sadece Allah’ın rızasını dilemek en

büyük erdem olsa gerek. İşte bu yolun en büyük yıldızı Hz. Ali'den göz kamaştırıcı bir tavır:

Bir gün Hz. Ali ve yardımcısı ticaret amacıyla çıktıkları seyahatten hurma yüklü develerle dönmektedirler. Karşlarına bir fakir çıkar ve durumu izah ettikten sonra yardımcıdan bir miktar hurma vermesini talep eder. Yardımcının bu talebi, ağırdan alan hareketlerle geçiştirmeye çalıştığını fark eden Hz. Ali sorar:

- *Neden adamcağızın istediğini vermiyorsun?*

Yardımcısı hürmetle cevaplar Hz. Ali'yi ve aralarında şu diyalog geçer:

- *Efendim, hurmalar çuvalın içinde.*

- *O halde, çuvalları da ver.*

- *Ama çuvallar devenin üstünde.*

- *O zaman deveyi de ver.*

Şaşkınlığını gizleyemeyen yardımcı, korkuya kapılır.

- *"Devenin ipinin benim elimde olduğunu söylemeye dilim varmadı, korktum"* der olayı sonradan paylaştığı arkadaşlarına.

"Gece neye gebeyse onu doğurur" der Hz. Mevlâna. Ramazan ayının mükellefiyetlerinden hemen sonra bayramın getirdiği güzelliklerin paylaşımını da bu anlamda değerlendirmek ve yaşamak mutluluk vesilesidir bizler için.

Bu müstesna zaman diliminde tanık olunan yaşanmışlıkların, gelecekte bu milleti bekleyen

güzel ve paylaşımcı günlerin habercisi olacağına yürekten inanıyorum.

Değerli dostlarım, vicdanlı olmak ve paylaşmak için zaman seçmeyin. Önümüzdeki Ramazan'ı ise asla beklemeyin. Her birimiz için yarın çok geç olabilir. Pişmanlığın fayda vermediği günlerde pişman olmamak için gönülleri toprağa serme vaktidir.

Ramazan Bayramı erişmeden, verilmesi gereken zekâtı hesap eden, bu ülkenin sözü altın, susuşu intihar olan bireylerine dostça ve edeplice seslenerek tamamlayalım bu haftaki muhabbetimizi:

Unutmayın, zekânın da zekâtı vardır.

Susmayın ve yazın...

Bizim için çok önemlisiniz.

Bunu da böyle bilesiniz.

Aramızdaki muhabbet ve paylaşım daim olsun.

Rota Notadan Daha Önemlidir

Bu haftaki muhabbetimize konu ettiğimiz özlü söz, müzik efsanesi, üstat Orhan Gencebay'a ait. Konuyu doğru tahlil edebilmek için kanımca, baştan bazı tespitlerde bulunmaya ihtiyaç var. Rota, *görüş veya tutuma göre gidilen, izlenen yol* olarak tanım buluyor sözlüklerde.

Kim ediyor bu sözü? Hangi ağızdan çıkıyor bu yorum? Bütün ömrünü evrensel müzik öğretisinin incelenmesine ve belli bir kalitenin yakalanmasına adanmış, kitleleri müziğin gücü ile ardından sürükleyebilmiş bir filozofun ağzından dökülüyor, bahse konu olan manzum ifadeler. Bu perspektiften bakıldığında çok daha yoğun bir anlam içeriyor bizler için.

Evet, rota önemlidir. Bu kavrama yeterince önem ve özen göstermeyen toplumların, zamanla

yok olduklarını gözlemleyebildiğimiz bir tarihi geçmiş var dünya insanlığının önünde. Biz, bu andan itibaren rotayı, planlama olarak algılayıp sohbete bu istikamette yol vermeye çalışacağız.

Bilindiği gibi, plan, ihtimallerin düzenlenmesi hadisesidir. Kötü plan, iyi kararları çoğu zaman işlemez hale getirmiştir. Planlamanın önemini kavrayamayan birey ve toplumlar, hedeflerini gerçekleştirebilme kabiliyetlerini de zaman içinde yitirmişlerdir.

Günümüzde plan yapmamak veya yapamamak, başarısızlığı planlamak olarak algılanmaktadır. Planlama, toplumsal alışkanlıkların değişimini sağlama görevini de görür. Değişim uygulamaları ise hayata geçirildiğinde çoğu zaman tedirginliği doğurur toplumsal yapı içinde. Oluşması muhtemel bu tedirginliği dağıtmak ise toplum önderlerinin önemsemesi ve üzerinde kafa yorması gereken başlıca uğraşlar içinde değerlendirilmelidir.

Planlama, geleceği doğru öngörmek ile ilgilidir ve ufku açık temsilcilerin eliyle gerçekleştirilebilir. Ancak bu da öyle zannedildiği kadar kolay sağlanabilecek bir eylem değildir. Bu yüzden planlama uğraşına çoğu birey ve grup tarihsel süreç boyunca kayıtsız kalmayı tercih etmek zorunda kalmışlardır.

Günümüz insanı, kendisine ve çevresine fayda sağlamayacak ayrıntılara, zihnini fazlasıyla kaptırır oldu. Her geçen gün, oluşumuna engel olamadığımız fikri sapmalar ve hedeflerden uzaklaşmalar yaşıyoruz. Bu değişimlere kendimizi

hazırlama noktasında bir geleneğe sahip olamadığımızdan olsa gerek, çoğu kez şaşkınlıklar içinde buluveriyoruz kendimizi.

Tam da bu noktada, kendi içinde belli bir espriye sahip olmasına rağmen her birimizi tutkulu bir şekilde düşünce iklimine sürüklemesini umduğum bir anekdot paylaşmak isterim sizlerle:

Temel askeredir. Uçağın içinde bir grup arkadaşıyla seyir halindeyken, planlanan tatbikatın da aktörleridirler aynı zamanda. Komutanı, Temel'e paraşütle atlaması ve yere indiğinde ise kendisini bekleyen cipe binip görevlendirildiği yere varması talimatını verir. Bu emir sonrasında, Temel uçaktan atlar. İlk paraşütünü açar, ama aksilik bu ya, paraşüt açılmaz. Yedek paraşütü açmayı dener, o da açılmaz. Bizim Temel bütün bu talihsizlikler karşısında kendinden geçercesine, olan bitene kahrederken, içinden de şöyle geçirmekten kendini alamaz:

- *"Allah bilir, aşağıda cip de yoktur şimdi."*

İşte ben, ayrıntılara takılıp geniş çerçeveyi görmeyi öteleyen, asıl sorun ve tehlikelere odaklanamayan insanları hep böyle anlıyor ve böyle değerlendiriyorum.

Dostlar tespitlerimizi yanlış anlamasınlar. Ayrıntıları devre dışı bırakan bir düşünce sistemiğini asla öncelemiyorum. Büyük usta Mimar Sinan, yüzyıllar öncesinde devekuşu yumurtasının örümceklenmeye iyi geldiğini keşfetmemiş ve bu yeniliği uygulamaya koymamış

olsaydı, bugün bizlerin, adı geçen uygarlıkla iftihar etmemizi sağlayacak şaheserleri vücuda getiremezdi. Ayrıntılarda gizli olan bu başarı öykülerini ve uzak görüşlülüğü gösteren bireylerin adlarını tarih hep altın harflerle yazmıştır ve yazmaya devam edecektir. Bizim itirazımız, bu yönde işleyen bir mantığa değil elbette.

Planlamanın başarısının temel koşullarından birisi de yola birlikte çıkan ve kendilerini hedefe odaklayan kitlelerin ortak akıl geliştirme yeteneğine sahip olmasında gizlidir. Ortak aklın oluşumunda düşünce dünyamızın olmazsa olmaz koşulu ise karşıt görüşlerin özgürce dillendirilmesi geleneğidir.

Hiçbir gerçek yoktur ki, tam karşıtı da en az onun kadar gerçek olmasın. Aslında bu mantığı, dünyayı büyük felaketlere sürükleyen çılgın yöneticiler içselleştirebilmiş olsalardı, yeryüzü bu anlamda çok daha yaşanabilir bir coğrafyaya dönüşebilirdi. *“Taş devri, taşlar bittiği için değil, mantıklar değiştiği için bitti”* diyor Deniz Gökçe Hoca ve ne kadar da güzel söylüyor, meramımıza merhem olma kabilinden.

Yaşam dediğimiz olgu, insanoğlu için önemli bir değerlendirme sahası olmaya devam ediyor. Dikkat edin lütfen; yaşam, bizleri öncelikle bir sınava tabi tutuyor. Sonrasında ise ders veriyor. İşte burada tecrübe denilen yaşanmışlıklar sistematığı devreye giriyor.

Bundan ötürü birey olarak, hayatın çok içinde olmak mükellefiyetindeyiz. Bilindiği üzere hayatın bizzat kendisi yanlışlıkları barındırmaz,

böyle bir imkânı tanımaz bizlere. Eğer, yaşanmışlıklarımızda bazı konular olumsuz geliyorsa, o, bizzat bizlerin analiz yetersizliğinden kaynaklanan düşünsel sapmalarla açıklanabilir. Bu bağlamda, yaşama bakış açımızı ve stratejilerimizi vakit kaybetmeden gözden geçirmeliyiz.

Bana katılacak mısınız bilemiyorum; toplum olarak bazı hasletleri kullanma noktasında sıkıntılar yaşıyoruz. Bütün iyi niyetiyle, çevresindeki insanları *teşvik etmenin* yeterli olacağı zamanlarda *yardım etmeyi* tercih eden bireyler, yarar yerine zarar veriyorlar çevrelerine, istemeden de olsa.

Saint Exupery, *Küçük Prenses* adlı kitabında yazar: *Eğer bir gemi yapmak istersen, insanları bir araya getirmek, planlar çizdirmek, iş dağıtımını yapmak, aletler sağlamak, ağaç kestirmek gibi işlerle uğraşma. İnsanlara deniz özlemini aşıla. Onlar gemiyi kendiliklerinden yaparlar.*

Bunun özü, motivasyona dayalı planlamadır. Hadiseler karşısında büyük resme objektif bir bakış gönderebilmeyi başarabilmektir hüner.

Tecrübe, insanın başına gelen şey değildir. İnsanın başına gelenle, ne yaptığı ile ilgilidir asıl olup biten. Dostları, Eflatun'a, insanoğlunun, kendisini en çok şaşırtan davranışlarının neler olduğunu sormuşlar.

Bu soru üzerine Eflatun görüşlerini sıralamış:

- *Çocukluktan sıkılırlar ve büyümek için acele ederler. Ne var ki çocukluklarını özlerler.*

- *Para kazanmak için sağlıklarını yitirirler. Ama sağlıklarını geri almak için de para öderler.*

- *Yarından endişe ederken bugünü unuturlar. Dolayısıyla ne bugünü ne de yarını yaşarlar.*

- *Hiç ölmeyecek gibi yaşarlar. Ancak hiç yaşamamış gibi ölürler.*

Bu cevapları alan dostları, Eflatun'un kendi çözüm önerilerinin ne olduğunu merak ederler. Bunun üzerine, ünlü filozof önerilerini sıralar:

- *Kimseye kendinizi sevdirmeye kalkmayın! Yapılması gereken tek şey, sadece kendinizi sevilmeye bırakmaktır.*

- *Önemli olan; hayatta en çok şeye sahip olmak değil, en az şeye ihtiyaç duymaktır.*

İşte, doğru zihin ve doğru ağızdan çıkan rota tayini budur. Plan, biz insanlar için ancak bu yolla bir anlam kazanır.

En değerli fikirleri hayata kazandıracak olan ise yalnız ve yalnız insandır. Bu bağlamda son sözü Behçet Necatigil'e verelim:

“Ya ümitsizsiniz ya da ümit sizsiniz. Ya çaresizsiniz ya da çare sizsiniz.”

Rotanızı iyi belirleyin.

Karar verin, sahi, siz kimsiniz?

Oku!

Sizler de farkında mısınız bilmem, birileri uzun yıllardır çok sistemli bir senaryoyu uygulamaya koyuyor ülkemizde. Nedir uygulamaya konduğunu iddia ettiğimiz senaryonun açılımı? Bahsedeyim: Toplum olarak, sohbetle olan ilişkimiz kesileli çok oldu. Şimdi sıra kâğıtla, yani kitapla olan birlikteliğimizin sekteye uğratılması aşamasına geldi.

Bu anlamda, dışımızda bir yerlerde planlanan ve güzelim ülkemizin şerefli insanların üzerinde uygulamaya konulan kara bir propaganda, sistematik olarak yürütülüyor.

Görselliği kutsayıp estetik zevklerin önüne hissedilir bir set çekme uğraşı, tarihin hiçbir döneminde bu kadar bilinçli şekilde sergilenmemiştir. Bu topraklarda, okumayan ve sorgulayamayan bir

toplum projesi oluşturulmaya çalışılıyor. Lütfen dikkat ediniz; tehlike, bizim için gün geçtikçe telafisi zor bir hal alıyor.

Şüphesiz, içinde yaşadığımız toplumun beslendiği ana damarlardan en önemlisi, İslam Peygamberi'ne inen kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'dir. Bu ilâhi kitabın doksan altıncı suresi olan ve 19 ayetten oluşan *Alak* suresinin ilk cümlesi "*Yaradan Rabbi'nin adıyla oku*" değil midir? Bu kutsal mesaj dahi derin düşüncelere yelken açtırabilecek güç veremiyor mu bizlere?

Sorarım size, kitaplardan çok daha dost, kim olabilir ki hayatımızda? Hangi dostumuz, istediğimiz yer, zaman ve koşulda bizimle daima birlikte olabilir? Var mı bu yönde bütün yaşamımıza yaygınlaştırabileceğimiz birlikteliklerimiz? Hiç sanmam.

Kitaplarla haşır neşir olmak, kelimenin tam anlamıyla bir tutkudur. Bunu ancak yaşam tarzında okumayı önceleyebilen bireyler anlayabilirler. Belli bir süreç tamamlandıktan sonra ise faydalı bir tiryakiliğe dönüştüğünü gözlemlersiniz kitaplarla olan birlikteliğinizin.

Kitaplarla hemhal olamamanın nedenleri içine hayatın koşuşturmasını ve zaman yoksunluğunu yerleştirenlerin mazeretleri, hiç kimse kusura bakmasın ama bana samimi ve inandırıcı gelmiyor. Neden mi? Açıklayayım.

Afyonkarahisar'da ikamet ettiğim ev ile Ali Çetinkaya Kampüsü arasındaki ulaşımımı halk

otobüsü ve dolmuşlar ile gerçekleştiriyorum. Bu ulaşım araçlarıyla her gün gidiş ve dönüş aşamasında minimum yirmi beşer dakika zaman harcıyorum. Genellikle araçta yerimi aldıktan hemen sonra kitabımı çıkarır ve okumaya koyulurum, rahatsız eden, meraklı bakışlara aldırış dahi etmeden. Her zaman aynı tempoyla olmuyor elbette ama günde ortalama sadece bu sayede yirmi, yirmi beş sayfa kitap okuduğum olur. Basit bir hesapla haftada, ortalama ebatta bir kitap bu yolla okunabilir. Niyet, çok ama çok önemli.

Gençlerimiz, kendilerini her anlamda yetiştirmesi beklentisinde olduğumuz bireyler, maalesef okumuyorlar. Bu yönde yıllardır gerçekleştirilen bilimsel araştırmalar, bu tehlikeli ve tatsız gerçekle yüzleştiriyor bizleri maalesef. Dijital platformlar onlara çok daha çekici ve cazip geliyor. Yazık! Nasıl sadık dostlardan mahrum kaldıklarını, ah bir bilebilseler, anlayabilseler.

Toplam nüfusu bizim ülkemizin sadece ve sadece onda biri olan Azerbaycan'da kitaplar ortalama 100 bin adetlik baskı sayısına ulaşırken, benim ülkemde bu rakam 2 bin ile 3 bin civarında sıkışık kalıyor. Türkiye'de eseri 10 bin adet basan bir yazar maalesef kendini çok okunanlar listesinde baş köşeye yerleştirebiliyor. Ne kadar acı!

Kendimize prototip olarak belirlediğimiz gelişmiş ülkelerde kitap alımı için harcanan para, kişi başı 100 dolar seviyelerindeyken, ülkemizde bu rakam 10 doların altında seyretmektedir. Türkiye'de her 100 kişiden sadece 4,5 kişi kitap okumaktadır.

Japonya'da yılda 4 milyar 200 milyon kitap basılırken, Türkiye'de bu rakam sadece 23 milyon adet olarak gerçekleşebiliyor. Sırf bu rakamlar bile bu ülkenin derdiyle dertlenmeyi kendisine görev kabul etmiş insanların uykularını kaçırmaya yeter de artar bile.

Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Raporu'nda, kitap okuma oranında Türkiye; Malezya, Libya ve Ermenistan gibi ülkelerin bulunduğu 173 ülke arasında 86. sırada yer alıyor. Türkiye'de yüksek öğrenim görenlerin oranı 1965 yılına nazaran 14 kat artış gösterirken, yüksek öğrenim mezunlarının kitap okuma oranı 1965'in de altında kalmıştır ki sırf bu sonuç bile neresinden bakarsanız bakın, vahimdir.

Yukarıda zikrettiğim araştırma sonuçları neticesinde ortaya çıkan tablonun bizlere vermesi gereken fikir dahi, şapkamızı önümüze koyup serinkanlı bir şekilde düşünmemiz için yeter gerekçedir.

Sahip oldukları bilgi birikiminin büyük bir bölümünü, okuyan bir toplum oluşturarak elde edebilen ülkeler, günümüzde daha fazla okuma alışkanlığına sahip olmanın sağladığı avantajları her alanda kullanmaktadırlar. Ekonomik gelişmişlik düzeyiyle, kitap okuma oranlarının istatistiksel anlamda karşılaştırmasını yapabilenler ne demek istediğimi çok daha iyi anlayacaktır.

Peki, ne yapmak lazım? Çözüm, aslında tahmin edilenden çok daha basit. Her şeyden önce panik yapmadan, serinkanlı ve bir o kadar da basit

bir şekilde hayata geçirilebilir eylemler tasarlayıp uygulama safhasına koymalıyız. Kendiliğinden bir şeylerin düzelmesini beklemek elbette ki sağlıklı bir yaklaşım değildir. Yara varsa, merhem elbette bulunacaktır.

Bu yolda herkese ama herkese çok büyük görevler düşüyor. Üniversitede, derslerde beraber olduğum öğrencilerimle bu konuya yönelik değişik dönemlerde, çok konuşmamız, paylaşımımız olmuştur, gelecekte de olacaktır. Her dönem sınav zamanı yaklaştığında öğrencilerime dersin içeriğiyle bağlantılı alternatifli kitaplar tavsiye ederim. Sınavlarımın bunca yıldır son sorusu hep aynı olmuştur: *“Dönem içinde gerçekleştirdiğiniz kitap analizleri hakkında ayrıntılı bilgi veriniz.”* Bu yolla bir yıl boyunca birlikte olduğum ortalama bin öğrencim iki kitap okumayı garantilemiştir. Uygulanan metot bazılarına gereksiz, hatta saçma bile gelebilir. Ama unutmayın ki, yaşadığımız dönem ve içinde bulunduğumuz koşullar, resmen *damlaya damlaya göl olur* mantığını öncelemeyi zorunlu kılar oldu.

Sohbetin bu yerinde, düşündükçe bugün bile beni etkisi altına alan bir yaşanmışlığı sizlerle paylaşmayı çok arzularım: Tarih 4 Haziran 1993. Bundan tam on altı yıl önce. Kurban Bayramı arife günü. Nasıl bu kadar kesin tarih verebiliyorum? Benim; gelenek haline getirdiğim alışkanlıklarım vardır. Bitirdiğim bir kitapla ilgili görüşlerimi, o zaman dilimini de içine alan ve kitabın ilk sayfasına aktarılan yazılara yer veririm.

1990'lı yılların başları benim Üstat Necip Fazıl Kısakürek külliyyatına ilgi duyup okuduğum yıllardır. Üstad'ın neredeyse bütün kitaplarını, nefes almamacasına okuyordum. Üstad'ın, o dönemde okuduğum tüm kitaplarında bir esere atıfta bulunması, bu kitap üzerinde içimde müthiş bir iştiyak oluşturmuştu, hatırlıyorum. Bahse konu olan kitap Necip Fazıl'ın "*O ve Ben*" adlı eseri idi.

Her yerde o kitabı arıyor, tüm dostlara sipariş veriyordum ama bu eseri bir türlü bulamıyordum. Yaklaşık dört ay geçmiş olmasına rağmen kitaba bir türlü ulaşamamıştım. Nihayet, yukarıda zikrettiğim tarihte Samsun'da bir kitapçıya cebimde beş kuruş param olmamasına rağmen âdetim olduğu üzere dolaşmaya gitmiştim. Gayri ihtiyari bir anda Necip Fazıl kitaplarının bulunduğu bölüme yöneldim. Zihnimde, aylardır aradığım kitaba ulaşamamanın sıkıntısı devam ediyordu. Meraklı gözlerle kitap isimlerini gözden geçirirken bir tane kitabın rafa ters konulduğunu fark ettim ve son bir ümitle onu elime aldım. O da ne! İşte aylardır aradığım kitap ellerimin arasındaydı. Sorun benim için çözülüyor muydu ne? Nihayet aylardır aradığım kitabı bulmuştum ama başka bir sorunla karşı karşıyaydım. O kitabı satın alacak param yoktu. Daha da kötüsü, ilerleyen günlerde para bulma olasılığı da ufukta görünmüyordu.

Aylardır aradığım, artık bulamayacağıma inanmaya başladığım kitap ellerimin arasındaydı ve koskoca kitabevinde sadece bir tane kalmıştı. Karar vermek için çok fazla zamanım yoktu. Ne yaptım

biliyor musunuz? Kitabı aldım ve hiç ilgisi olmayan ÖSS kitaplarının bulunduğu yerdeki kitapların arkasına, daha sonra onu oradan alabilme umudunu taşıyarak koyuverdim. İstedim ki, ne zaman param olursa o zaman bu kitabı alabileyim ve o sadece benim olsun.

Aynen planladığım gibi yaptım. İşte, bunca zaman sonra bu yazı vesilesiyle itiraf ediyorum. Dışarı çıktım. Kendimi çok kötü hissediyordum. Dalgın ve mutsuz bir şekilde evime doğru yürümeye başladım. Eve vardığımda annem, Süheyla Teyzem'in beni çağırdığını söyledi. Babamın dayısının kızı Süheyla Teyzem'in. Ben de vakit kaybetmeden Süheyla Teyze'nin evine doğru yola koyuldum.

Süheyla Teyze üniversite öğrencisi olan bir gence bir arife gününde harçlık verebilmenin en estetik yolunu bulmuştu ve faturalarını yatırmamı rica ediyordu. Faturaları aldım. Bir çırpıda yatırdım. Para üstü ve yatırılan faturaların koçanlarıyla geri döndüm. O anı hiç unutmuyorum. Sevgili Süheyla Teyzem, faturaların koçanlarını aldıktan sonra artan parayı verebilmeme fırsat dahi tanımadan teşekkür etti. Bu nazenin insan, planını başarıyla uygulamıştı.

Elimdeki parayla öyle bir koşmaya başladım ki kitabevine doğru, şu an bile o anı yaşıyorum sanki. Kitabevine vardım. Benim sevgili dostumun bulunduğu yere gittim, onu, kimselerin bulamaması için sakladığım yerden çıkardım, bedelini ödeyip bir koşu eve vardım ve soluksuz bir şekilde odama çekilip kitabın sayfaları arasında başka âlemlere

yolculuğa koyuldum. Dostumla kavuştuğumuzda saat zannediyorum beş sularıydı. Kitap bittiğinde ise bayram namazı için rahmetli babamın bana seslendiğini hatırlayabiliyorum. İşte, biz kitaplarla birbirimize bu türden bir tutkuyla bağlıyız.

İnsanlarına okuma alışkanlığı kazandırmış toplumlar, düşünce ufkunu geliştirip geniş bir görüş açısı sağlayarak, onlara olayları inceleme yeteneği kazandırırılar. Kendine güven duymayan nesillere sahip olmaktan ve girişimci ruhu toplumun geneline yaygınlaştıramadıklarından dert yanan yetkililerimiz bunun ana nedeninin okumayan bir toplumun yansımaları olduğu gerçeğinden neden kaçarlar, neden açık sözlülükle bunu dillendiremezler, neden tedbir alamazlar, anlamak mümkün değil. En azından ben anlayamıyorum.

Birilerinin, sizlerin yerine karar verip uygulamasından, üstünlük kurup dikte etmesinden hâlâ sıkılmadınız mı? Rahatsız değil misiniz bu aymazlıklar manzumesinden? Bunun toplum olarak sorgulanamamasının temel nedeninin ise kitap okuma alışkanlığından yoksun olduğumuz gerçeğini artık kavrayalım, ne olur!

Değerli okurlarım; binlerce dost, sizin onlara el uzatmanızı kitabevlerinde bekliyor.

Kitapları, gözleri yollarda bırakmak, dostları bekletmek olmaz. Âşığın maşuka kavuşması misali, gidin onlara.

Şafak vaktinin cihangirlerini ancak okuyarak anlayabilirsiniz.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Sırf bu sırrın keşfi için bile okumaya değer.

Son söz olarak temennim odur ki; hayatınızın hiçbir döneminde dostsuz kalmayın.

Gözyaşı Medeniyettir

Gözyaşı merkezli yazı yazabilmek zordur. Özünden menkul bir zorluk vardır bu konu hakkında kalem oynatabilmenin ve bu kavramı açıklayabilmenin önünde.

Bence sorunun temel nedeni, millet olarak özellikle son yıllarda, algılamada problem oluşturan duyarsızlıklar içinde kalmış olmamızdan kaynaklanıyor. Ağlamayı öteleyen, hatta kaçan insanlardan, oldum olası hep çekinmişimdir. Nedendir bilinmez!

Ne kadar da tehlikeli, bir zihne hükmedip aynı zihni tarumar etme tarzıdır “*Erkekler ağlamaz*” söylemi. Size de öyle gelmiyor mu? Neden ağlamazmış erkekler? Onlar, insan değil mi? Ve gözyaşı, merhametli insanların en önemli dışı vurum

reaksiyonu olma özelliğini kaybetti de bizim mi haberimiz olmadı?

Bu, sahte tavır beklentisi ve öğretisi kime ve neye hizmet edebilmek için sergilenir, anlamak mümkün değil. Duygularının dışı vurumunu bu denli erteleyen toplumun, sağlıklı bir gelişim sürecinde olduğundan nasıl bahsedebiliriz ki? Varsayalım, böyle bir iddiayı dillendirdik ve savunur olduk. Kimi inandırabiliriz ki?

Üstat Necip Fazıl Kısakürek'in *Reis Bey* adlı eserinin unutulmaz repliğidir: *"Ağlayabilseydiniz, anlardınız"* ifadesi. Ben de haddim olmayarak gönlümden kopup da gelen şöyle bir eklemede bulunayım müsaadenizle: *"Anlayabilseydi zaten ağlardı."*

Gözyaşı ile yumuşatılmayan kalpler ve bedenler taş kesilir adeta. İnanılması imkânsız cinnet eylemleri ise hep bu tür adamların beden ve zihinlerinden çıkıp zehirlemiştir güzelim dünyamızı. Sahi, Azrail'in can dağıttığını göreniniz var mı?

"Biz insanlar, yaratılıştan, anlamı olmayan bir dünyaya fırlatılma talihsizliğini yaşamış olan, anlam arayan yaratıklar gibi görünüyoruz. En büyük görevlerimizden biri, yaşamı destekleyecek kadar sağlam bir anlam icat etmek ve bu anlamı ortaya koymadaki kişisel katkımızı inkâr etme şeklindeki hileli manevrayı gerçekleştirmektir" diyor Irwin Yalom, çok önemli bir itirafta bulunuyor adeta, her birimizin duygularına cesaretle tercüman olurken.

Gözyaşı sadece ve sadece hüznün yansıması da değildir. Onu da belirtelim yeri gelmişken. Bu toprakların şerefli insanları, terminolojiye mutluluğun en üst noktasında gözlerden akan saf duyguları eklemesini de bilmiştir tarih boyu. Sevgi, biraz da acıyla öğrenilen bir şeydir zaten.

Gözyaşını önceleyen adamların güçleri yüreklerinden gelir. Bu tür adamlar, merhamet sahibidirler ve merhamet, tüm insanları özgür kılan, en mühim hasletlerimiz içinde yer alır. “*Su, ateşe galiptir. Ancak bir kaba girerse, ateş o suyu kaynatır, yok eder*” tahlilinde bulunur bu yolun en müstesna simalarından birisi olan Hz. Mevlâna. Konunun bir de bu perspektiften ele alınması gerektiğine inandırmıştır bu özlü ifade beni. Unutmayınız; yağmurun dahi duası vardır ve o duada istenilen, ağaç dikilmesidir.

Dünyayı ve yaşamı anlamsız bir koşuşturma sahası haline getirdikten sonra, ona bizden birşeyler katmadığımızda, onun da bize verecek hiçbir şeyi olmadığını anlayalım artık. Vakit bu anlamda bizler için çok geç olmadan. Nasıl mı? İşte size örnek:

Tiyatroya gelen âmâ adama, çevresindeki insanlar merakla sorarlar:

- *Sen görmüyorsun, oyunu nasıl izleyeceksin?*

Cevap, ciltler dolusu anlam içeren tarzda gelir:

- *Gönül gözüüm ile...*

İnsanlık tarihinin en ezilmiş, en çok haksızlığa maruz bırakılmış, ama o nispette de

merhametli ve duygusal toplumu olan Kızılderililerin, atasözü olarak terminolojiye hediye ettikleri söylemi çok önemser ve çok severim. Çok etkiler bu söz yumağı beni: *“Gözde gözyaşı yoksa ruhta gökkuşağı yoktur.”*

İşte, söz ve öz birlikteliği böyle sağlanır. Flûluğun değil, rengârenkliğin hâkim olduğu, yaşanabilir bir dünya biraz da gözyaşına muhtaçtır.

Bu toprağın insanı ise umudu baş tacı etmiştir. Yılgınlığı kovagelmiştir yüzyıllar boyu. *“Bu da gelir bu da geçer”* deyivermiştir türkülerinde, şarkılarında. Ancak ve ancak gönül birikimi yoğun olan toplumun insanların ağızından dökülebilir bu tür sözler. Alelâde adamlarda göremezsiniz bu duyarlılığı.

“Cehennemde ateş yoktur, herkes ateşini bu dünyadan götürür” der Pir Sultan Abdal, ne kadar da doğrudur! O ateşi söndürebilme gücünün, gözyaşlarının tılsımlı etkisinde aranması gerektiğine inanmışımdır daima. Başkasının derdiyle dertlenmeyen kişiden bana ne? İstemem bu tür adamları, ne yanımda ne de etrafımda. Olmasınlar onlar. Uzak dursunlar bizden.

Bizler; dostlarının daima yanında olmaya adanmış bedenler, ne kadar da nasipdarızdır izole edilmiş bir hayat yaşayan insanlara nispetle. İnsanın, bir diğer insanın imkânı olduğunun farkında, bir soluk alıp verme içinde bulunanlar için hayat ne kadar da farklı ve rengârenktir, bembeyazdır. Flûluk bu anlamda bulaşamaz bizlere.

Yaşam, insanı önce sınava sokar, sonra dersini verir. Bu imtihandan geçebilmenin biricik yolu, sevgi ve merhametle çevresini kuşatabilme yeteneğine sahip olabilmekten geçer. Bu hasletler düne kadar zaten olması gereken doğal davranışlar sınıfındayken, artık erdemli olmanın ön koşulu noktasına taşındı ya, yanarım da ona yanarım.

İnsan zihni çok kudretlidir. Yapabilir de yıkabilir de. Bu yazının muhatapları hep gönlünü muhabbetle doldurabilmeyi başarabilenler olsun. Sorunlu zihinler her birimizden daima uzak kalsın. Problemin çıkış noktası olan zihinlerin sorunları çözebilmesi mümkün değildir de o yüzden böyle içten ve biraz da bencilce taleplerde bulunuyorum her birimiz adına.

Zihin düşünebildiği ve inandığı her şeyi üretebilir. İşte tam da bu nedenden dolayı gözyaşının kıymetini bilen bir insanlığın dünyayı çok daha rahat edilebilen bir coğrafyaya dönüştürebileceğine her zamankinden çok daha fazla inanıyorum.

Ağlamak, gülmenin kardeşidir. Ağlamasını bilmeyen, gülemez ki zaten.

Gözyaşını önceleyen, baş tacı eden, yürüyüşü bile terbiyeli adamlar, son sözüm size: Sergilediğiniz erdemli ve bilgece tavır karşısında mukabelede bulunmak istiyor, hiç âdetim olmadığı halde, sohbeti, önünüzde saygı ile eğilerek noktalamak istiyorum.

Ağlayın, gözyaşlarınız, kanatlarınızdır çünkü.

Ağlayamayan, paranoyaktır çünkü.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Gözyaşı, medeniyettir çünkü.

**Deniz Dalgasız Olur
Gazete Kavgasız Olmaz**

Her sabah, dünyanın yeniden kurulduğuna inanan ve mesailerini yaşamın güzelliklerini artırmaya adanmış insanlar, umutlarını daima taze tutmaya gayret gösterdiler. Bu umutları kitlelere taşıma noktasında insanlık tarihi boyunca gazeteler ve gazetecilerin inkâr edilmez bir katkısı olmuştur, olmaya da devam edecektir.

Zordur gazete çıkarmak. Bu fikirlerin sizlere ulaşmasında aramızda köprü görevi gören yayın organının da içinde bulunduğu, fikir emekçilerinin mekânı olan gazetelerin oluşumunun ve her sabah evlerinizde, işyerlerinizde bulunduğunuz gazetenin hazırlanmasını sağlayan arkadaşlarımızın canhıraş koşuşturmalarından anlıyorum, soluyorum bu zorluğu.

Kitlelerin, her gün sorgulayan gözlerin karşısına çıkmak zordur. Bu zorluk sadece dış çevreye karşı verilen bir imtihan da değildir. Bazen en büyük mücadeleler gazetenin kendi içinde yaşanır. Midhat Cemal Kuntay'ın ağzından dökülen ve basın dünyasını en net açıklayan ifadelerindedir: *“Deniz dalgasız olur, ama gazete kavgasız olmaz”* söylemi.

Zordur bu meslek, çünkü söylemlere ve kelimelere savaş ya da barış emri verebilmek gazetecilerin elindedir. İşte tam da bu nedenlerden dolayı farklı fikirlerin solunduğu mekânlar olmalıdır gazete binaları. Toplumun çıkarı bu çeşni farklılığı ve fazlalığında, zenginliğinde gizlidir.

Toplumların gelişimi ile ilgili referanslar enternasyonal manada sorgulanırken en sık atıfta bulunulan rakamlar gazetelerin baskı sayılarıyla ifadelendirilen istatistikler olmuştur. Apseli fikirlerin bu topraklardan defedilmesi için gazetecilere herkesten çok daha büyük sorumluluk düşmüştür asırlar boyu. Toplumun özgürleştirme çabası içinde olan ve bu anlamda fikir çilesi çekebilen adamlardır gazeteciler.

İletişim çabaları her zaman zor olmuştur. Hele bu iletişim organizasyonu yazıya dökülen bir süreçte gerçekleşiyorsa, işiniz çok daha risklidir. İnanın, en iyi bizim nesil bilir bu hakikatin kıymetini ya da yaşanan riskten kastımın ne olduğunu. Biliriz, çünkü biz bir gazeteyi kitap okur gibi gün boyu okuyan bir neslin temsilcileri olduk geçmiş zaman içinde.

Çocukluğumun en net hatıraları içinde rahmetli Sezai Dedem'in evimize gerçekleştirdiği ziyaretlerde daima cebinde yer verdiği gazetesini göz ardı etmek olası değil. Rahmetli dedem, oğlunun yani dayımın evinden saat on gibi çıkar, on dakika yürüme mesafesinde kızının yani annemin evine gelirdi. Gelir gelmez hal hatır sorulur, çocuklara, yani bizlere şefkat gösterilir, akabinde yemeğe geçilirdi. Yemek sonrası kahvesini içen dedemi rahatsız etmemeye özen gösterirdik. Bilirdik ki o sırada dedem kahvaltı sonrası şöyle bir göz atma imkânı bulduğu gazetesinin sayfaları arasında gezintiye çoktan çıkıvermiş olurdu. Hatırlarım, her önemli haberin tahlilini yapardı rahmetli dedem ve ben ilk okuma zevkimi ve ilgimi belki de bu ritüelin içinde bulunmaya borçluyumdur.

Kim ne derse desin, bugün yaşadığımız coğrafyada, hangi algılama biçimi egemenleşmiş olursa olsun, gazeteler halen iletişim eylemlerinin amiral gemisi olma vasfını sürdürmektedirler.

Bu bağlamda sohbetin sonunda iletişimin gücüne vurguda bulunan bir anekdot paylaşacağım sizlerle, ama bir koşulla. Lütfen bu hikâyecikte örneklendirilen bireylerdeki sıkıntıyı halen üzerinde barındıran dostlar alınmasınlar. İnanın, onların engeli devede kulak kalır bazılarımızın sağlıklı görüntüsü içinde fark edilemeyen engellerimizin yanında. Konuşma engelli insanlarımızı rencide etmek en son aklıma gelen şeydir. Maksadımın anlaşılması kabilinden verilen bir örneklemedir bu.

Sürçü lisan ederse yine de şimdiden affola. İşte örnek:

Kekeme dağcı grubu bir dağa tırmanmaktadır. Tırmanışın yarısına geldiklerinde içlerinden birisi seslenmek ister arkadaşlarına:

- *Ça, ça, ça...*

Arkadaşları bu aşamada susmasını, meramı neyse sonra söylemesini isterler. Nihayetinde uzun bir uğraş sonrasında dağın en yüksek bölgesine ulaşırlar. Kekeme şahsın arkadaşları:

- *“Şimdi söyle, ne diyordun ?”* diye sorarlar.

Konuşma sıkıntısı yaşayan kişi şöyle seslenir arkadaşlarına:

- *Kampa kuracağımız çadırı aşağıda unuttuk.*

Arkadaşları panikler ve hep birlikte aşağı doğru inmeye başlarlar. Bizim kekeme tekrar söz almak ister:

- *“Şa, şa, şa”* diye. Ama arkadaşları onu tekrar sustururlar. Aşağıda söylemesini isterler.

Aşağıya ulaştıklarında tekrar sorarlar, ne dediğini. Cevap manidardır:

- *“Şaka yaptım.”*

Gazetecilerin şaka ve hata yapma şansları yoktur. Bu tür yaklaşımlardan münezzehdir basın dünyasının mensupları.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Kalemini satmayan, yeri geldiğinde kırmasını bilen fikir emekçilerini, gazetecileri hayranlıkla selâmlayarak bitiriyorum bu haftaki hasbıhali.

Ellerine, zihinlerine ve emeklerine sağlık...

Avrupa'ya Tat Katmaya Geliyoruz

Bu satırların yazarı, bugüne dek Avrupa Birliği fonlarından desteklenen üç farklı uluslararası projenin sorumluluğunu ve koordinatörlük görevlerini yerine getirdi. 2010 yılında ise arkadaşlarıyla gerçekleştirmeyi planladığı ve üzerinde iki yılı aşkın bir süredir kafa yordduğu bir hayali var. Bugün bu satırlarda sizler, tasarlanan hayalin gerçeğe dönüşmesine yönelik, gerekçelerini sıralayacak olan kişinin fikirlerine tanıklık edeceksiniz. Karar sizlerin.

Ülkemizin, Avrupa Birliği'ne tam üye olma noktasında ortaya koyduğu siyasal ve hukuki iradenin toplumun tüm kesimleri tarafından değişik etkinlik ve projelerle desteklenmesi ve çalışmaların multidisipliner bir yapıya büründürülmesi gerekmektedir. Bu fikirden hareketle tasarlanan

projemizin yurt dışında temasa geçilen ülke ve şehirde – Belçika/Brüksel – ve Afyonkarahisar ilinde “*Avrupa’ya Tat Katmaya Geliyoruz*” ana başlığında gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Projenin ana çıkış noktası, birçok kavim tarafından değişik inanç perspektifiyle kabullenilen “*Aşure*” yemeğine dayandırılmaktadır. Bilindiği gibi orijinali “*Aşura*” olan kelime, Arapçada “*on*” manasına gelen “*aşara*” kelimesinden türemiştir. Sözcüğün Samî diller arasında ortak bir sözcük olduğu bilinmektedir. Ayrıca, sözcük Musevilik inancında *büyük kefaret günü* anlamında kullanılmıştır.

Aşure ismi verilen tatlının ortaya çıkışına dair bir inanış günümüze dek taşınmıştır. *Aşure Çorbası* da denilen bu tatlı, Nuh Peygamber’in, tufandan sonra salimen karaya ayak basmayı kutlamak için geminin ambarında kalan erzağı karıştırıp bir tür tatlı yiyecek hazırlamasıyla ortaya çıkmıştır. İçinde birçok farklı malzeme kullanılan ve bir gelenek olarak bugün hâlâ Müslümanlarca *Aşure Günü* yapılan tatlının böyle ortaya çıktığı, konunun uzmanlarınca öne sürülmektedir.

Bu cümleden hareketle bizler, proje tasarlayıcıları olarak, “*aşure*”nin toplumların birlikteliğine hizmet edebilecek bir simgesel yapıya büründürülebileceğine inanmaktayız. Tasarlanıp teklif edilen proje; Belçika’nın Brüksel şehrinde -AB’nin Başkentinde- ve Afyonkarahisar ili merkezinde farklı tarihlerde aynı amaca hizmet edecek tarzda uygulamaya konacaktır.

Avrupa Birliği'ne tam üye olan 27 ülkenin ve aday ülke olan Türkiye'nin, her biri için sanal ortamda gösterimleri marifetiyle 28 farklı bakır kazan hazırlanacak ve bu kazanların her birine bir AB üyesi ülkenin ve Türkiye'nin bayrağı eklenecek, dolayısıyla her kazan Avrupa Birliği merkezli bir üye ülkeyi temsil edecektir. Aşure'yi oluşturan her bir hububat ve meyve bir AB ülkesini tanımlayacaktır. Örneğin; İngiltere'yi fasulye, Almanya'yı buğday temsil edecektir. Her bir ülke için kazanlara doldurulan ürünlerin yanı sıra en son olarak aşurenin olmazsa olmazı olarak nitelendirilecek olan şeker, kazanlara ilave edilecektir.

Projemizin genel kurgusu uyarınca şeker, Türkiye'yi temsil edecektir. Bu katılım projemizin ana başlığını ve felsefesini yansıtan “Avrupa'ya Tat Katmaya Geliyoruz” sloganı ile özdeşleştirilecektir. Ülkemizi önyargılı bir şekilde Avrupa merkezli olarak karalamaya yönelik tüm hamlelere müzik ve folklorun evrensel yapısı altında farklı bir refleks sunulması hedeflenmektedir.

Bütün bu tasarlanan kompozisyonu destekler nitelikte; Mevlâna Celaleddin Rumi ve onun yolunun takipçilerinden Sultan Divani'nin hoşgörü felsefesini yansıtmaya yönelik açıklamalı Türkçe ve İngilizce sunumlar ve buna bağlı olarak sema gösterisini de içeren “workshop”lar yapılması, renk katması amacıyla geleneksel hat sanatının projeye dâhil edilmesi ve seri konserler düzenlenmesi planlanmaktadır.

Düzenlenmesi planlanan “workshop”larda katılımcıların çok daha verimli edinimler kazanmasına hizmet etmesi için projenin gerçekleştirilmesi amaçlanan ülkelerin dillerine uygun olmak üzere iki bin adet kitapçık ve dijital sunum çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Yine planlanan proje kapsamında; güfteleri Şevki Dinçal’a, besteleri Öğretim Görevlisi Burhan Kul’a ait özgün beş eserden oluşan ve Hz. Mevlâna’nın hayatını müzikal olarak anlatılan bir CD çalışması gerçekleştirilmiş olup bugüne kadar dokuz bin adet farklı etkinlikte dağıtımı sağlanan CD’nin yanı sıra beş bin adetlik bölümünün de çoğaltılması çalışmalarına başlanmıştır. Bunun yanı sıra tasarlanan, yukarıda zikredilen CD’nin de yer alacağı Label’inin son CD çalışmasını içeren Sultan Divani Divanı’ndan seçilmiş olan güftelerin oluşturulacağı çalışmanın en kısa zamanda tamamlanması için tüm alt yapı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Sultan Divani perspektifinde planlanan çalışma ulusal anlamda bir ilkin uygulamaya konması açısından da başlı başına bir anlam ifade etmektedir.

Bu proje için özel olarak tasarlanan beş bin adet Label, projenin gerçekleştirileceği ülkede ve ülkemizde katılımcı yerel halka hiçbir ücret talep edilmeksizin dağıtılacaktır. Projenin olmazsa olmazı olan Label çalışmasının hayata geçirilmesi için gerekli olan finansmanın, Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Ali Altuntaş’ın çok yoğun desteğiyle, Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri

Komisyonu'na sunulan proje marifetiyle önemli bir kısmı çözüme kavuşturulmuştur.

Gerçekleştirilmesi planlanan programlarda katılımcı ülkelerin insanlarının Hz. Mevlâna felsefesine yatkınlığını sağlaması amacıyla Türkiye'den özel olarak hazırlanıp götürülecek olan sema kıyafetleri ile sema gösterimi denemeleri yapılması da tasarlanmaktadır.

Bütün bu çalışmalarla, bilgiye ve öğrenmeye açık olan genç beyinlere, değerlerimizi ve zenginliklerimizi anlatarak karşılıklı kültür alışverişinde bulunmak ana amacımızı teşkil etmektedir. İnanıyoruz ki projemiz, Avrupa Birliği'ne tam üye olma noktasında irade ortaya koyan ülkemizin tanıtımı ve doğru algılanması için gerekli olan pozitif atmosferin sağlanmasında da kendi hacmince önemli bir rol oynayacaktır.

Teklif edilen projede yer alan yerel ortaklarla sürdürülen çalışmalar neticesinde, organizasyonun tanıtımının bu ülkelerde sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi için her türlü iletişim yolu kullanılacaktır. Bu anlamda Türkiye'de projeyi tanıtmaya yönelik profesyonel afiş çalışmasına ise başlanmış bulunmaktadır.

Projeye konu olan ortak gruplarımızla geçmişte gerçekleştirilen uluslararası proje ve programlar yardımıyla irtibat kurulmuştur. Bu irtibatlar kurulurken özellikle Türkiye ve Türkler ile ilgili düşünce ve yaklaşımların önem arz ettiği coğrafyalar göz önünde bulundurulmuştur. Projemizi uygulamaya koyarak ulaşmaya çalışacağımız hedef

kitlemiz; özellikle son yıllarda Avrupa’da hızla artış gösterdiğini üzüler de olsa gözlemlediğimiz ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele etme kararlılığında olan kitleler ve dünya barışına Türk düşünürlerinin penceresinden bakmaya arzulu ülke insanlarıdır.

Teklifte bulunduğumuz bu projenin ana fikri 2006 yılında gerçekleştirilen ve Almanya’nın Hamm şehrinde uygulamaya konulan “Mit der Tradition in die Zukunft - Gelenekle Geleceğe” adlı projemizin yaygınlaştırılma çalışmaları sonrasında doğmuştur. Söz konusu projemizin uygulanması sonrasında elde ettiğimiz geri bildirimden çıkarsamalarımız; Batı toplumlarının bizde Hz. Mevlâna ile vücut bulan felsefeye yatkınlığı ve muhtaçlığını, bir kez daha göz önüne serilmiş olmasıdır.

Yurtdışı organizasyonların gerçekleştirilmesinde birbirini anlayan ve tamamlayan ortakların oluşması başarıyı beraberinde getirmektedir. Bizim teklif ettiğimiz projedeki ortaklarımızla aramızdaki anlayış birliği hedeflediğimiz kitlelere ulaşma noktasında son derece başarılı olacağımız konusunda proje planlayıcısı olan bizleri ümitlendirmektedir.

Avrupa’da özellikle son yıllarda hızla artan ırkçılık eğilimlerine karşı geliştirilebilecek en önemli tepkilerden birisi herhalde Hz. Mevlâna’da vücut bulan, tüm insanları kuşatan ve etkileyen hoşgörü felsefesi ve insan sevgisidir. “*Ne olursan ol yine gel*” seslenişinin, hiçbir ayırım konusunu referans almayan büyük kuşatıcı düşünce birikiminin grup olarak, Avrupa’nın en ücra bölgelerine kadar

haykırılması taraftarıyız. Yabancı düşmanlığının tetiklendiği ülkelerde yaşayan vatandaşlarımızın bu ülkelerde yaşayan diğer milletlerden insanlar tarafından çok bilinenin aksine, Hz. Mevlâna ve düşünce yapısı referanslı bir tanınmayı hak ettiği inancını ısrarla savunmaktayız.

Bilindiği gibi Hz. Mevlâna'da filizlenen hoşgörü düşüncesi, birçok oryantalist tarafından Batı toplumuyla buluşturulmuştur. Bu buluşmanın çağdaş anlamda desteğe ihtiyaç duyduğu düşüncesinden hareketle tasarladığımız projede; demokrasi kültürüne katkıda bulunacak söylemlerin yer alması bir gerekliliktir. Projeye konu olan Hz. Mevlâna'nın farklı kültürleri bir araya getirmedeki başarısı, eserlerinin çevrildiği ve yayınlandığı, tartışıldığı ülkelerin günümüzde ulaştığı boyutla çok net olarak algılanabilir.

Projede görev alması öngörülen topluluk, üniversitemizdeki sanatçı öğretim elemanları ve eğitimlerini devam ettiren öğrencilerimizden oluşturulmuştur. Bu gençler eğitim hayatlarını tamamladıktan sonra ülkemizin sanat hayatında gerek müzisyen gerekse eğitimci olarak hizmet vereceklerdir.

Gençlerimizin bu ve benzeri yurt dışı projelerin hazırlanması ve uygulanması esnasında elde edecekleri deneyim ve beceriyi, mesleki yaşantılarının her döneminde önemli bir referans olarak görmekteyiz. Bu tür projelerin yaygınlaştırılmasında eğitimci olarak görev alacak öğretim elemanı ve öğrencilerimizin gelecekteki

projelere hazırlanmalarında da gerçekleştireceğimiz projede oynadıkları rolü ve katkıları oldukça önemsiyoruz.

Üniversitemizin 2006 yılında gerçekleştirdiği projenin tamamlanmasından sonra yabancı basın, yurt dışında faaliyette bulunan Türk medyası ve Afyonkarahisar yerel basını proje yürütücülerimizin kendileri ile paylaştıkları bilgileri haber yapmışlar ve ilgili kesim tarafından yakından ve takdirle proje sonucu takip edilmiştir.

Ayrıca üniversitemizin öğretim üyeleri ve öğrencilerine açık olarak gerçekleştirilen “*Avrupa Birliği Projeleri Çalıştayı*”nda ilgili tüm kesimlere projenin sonuçları referans gösterilerek bu yönde proje yapmaları desteklenmiştir. Netice itibariyle teklifte bulunduğumuz bu projenin ana fikri 2006 yılında gerçekleştirilen projemizin yaygınlaştırılma çalışmaları sonrasında doğmuştur.

Projenin sonuçları, derlenen bilgiler dâhilinde yurt dışı ve yurt içi medya kanallarında tüm toplum ile paylaşılacaktır. Ayrıca; basın toplantısı, değerlendirme çalıştayı ve seminerler sayesinde geniş halk kitleleri proje hakkında bilgi sahibi kılınacaktır.

Kim ne derse desin.

Biz Türkiye’yiz.

Biz geliyoruz.

Bizler dünyanın neresinde olursak olalım, oraya ancak tat katarız.

YAZILAR YAZGILAR GİBİDİR SİLİNMEZ

Dostlarımız mutlu ve bizden umutlu olsun.

Bizi daha yakından tanımaya muhtaç olanlar ise bizi izlemeye devam etsin. Bari bu kadarını yapabilme cesaretini gösterebilsinler.

Fatih Terim’e Artık “Kaiser” Diyelim mi?

O, hiç kimseye “*Bana, İmparator diye seslenin*” demedi. Muhtemelen, mahcubiyetle karşıladığı bu unvan, toplumun gönlünden kopup da gelen bir sevgi selinin tezahürü olarak olgunlaşmış zamanla yaygınlaştı ve ağızlara pelesenk etti. Bu unvanın, üzerinde sıyrılmadığı, adam gibi bir adamdan bahsedeceğiz bu haftaki sohbetimizde.

Bahse konu olan insan, herhangi birisi değil. Her ne kadar televizyonlarda sözümona yorum yaptığını zanneden bazı yarım akıllı, balık hafızalı gazeteci müsveddeleri aksini iddia etse de yüzüne karşı yıllardır cümle kurabilme gücüne sahip olamamanın acısını, arkasından çekiştirmekten çıkarmaya çalışsalar dahi değiştiremezler bu gerçeği. Güneşi, balçıkla sıvamak mümkün değildir artık.

Kimden söz ettiğimi anlamış olmalısınız. Türk sporunun artık efsaneleşmiş şahsiyetlerinden, Fatih Terim'den bahsediyorum. 1969 yılında -bu satırların yazarı henüz yeni doğmuşken- Adana-demirspor'da profesyonel futbol yaşantısına başlayan, 1973 yılında henüz 21 yaşındayken, 1985'te futbola veda edene kadar sekiz yıl kaptanlığını yapacağı Galatasaray'a transfer olan Fatih Terim'den.

Fatih Terim'i anlamaya çalışırken Türkiye'nin en önemli spor kulüplerinden birisi olan Galatasaray'ın formasını 327 kez onurla giyip o formanın hakkını sonuna dek veren bir istikrar abidesinden bahsettiğimizi hatırdan çıkarmamamız gerek. A Milli Takım'da aralıksız 51 kez forma giyen Fatih Terim o yıllarda da adını Türk futbol tarihine yazdırmıştı.

Futbolculuk kariyerini noktaladıktan sonra Türkiye'de değişik futbol takımlarının teknik direktörlük görevlerini üstlenerek, farklı bir sahaya giriş yaptı Fatih Hoca. 1996 yılında ise Türk Milli Futbol Takımı'nın tarihinde ilk kez Avrupa Şampiyonası'na katılma hakkını kazandırdı ki bence bu başarı futbol tarihimiz için bir kırılma noktasıdır, bir milattır.

Galatasaray'da 1996–2000 yılları arasında teknik patron olarak görev yapan Terim, Galatasaray'ı dört yıl üst üste şampiyon yaptı. Galatasaray'ın yanı sıra Fiorentina ve Milan'ı çalıştıran Terim, Galatasaray'a dünya çapında kupalar kazandırarak önemli başarılarla adını altın

harflerle yazdırdı. Galatasaray futbol takımını, UEFA kupasını kazanan ilk ve tek Türk takımı yapan ekibin başında Fatih Terim bulunuyordu.

Bütün bu elde edilen başarılarla rağmen onu eleştirmek Türkiye’de hep moda oldu. Onu hep en yükseklerde gören bazı sürüngenler, hayatları boyu ulaşamadıkları ve asla ulaşamayacakları o noktanın sahibine dil uzatmaya cüret ettiler. Nihayetinde 14 Ekim 2009 tarihinde Bursa’da oynanan Ermenistan maçından hemen sonra İmparator görevinden istifa etti. Bu açıklama sonrası meydanı boş bulan adı geçen zavallılar, hepimizin tanık olduğu üzere, salvolarını artırarak devam ettirdiler.

Televizyon programlarındaki bazı yayınlarda yer verilen: “Zaten Fatih Terim’in elle tutulabilir ne gibi başarısı vardı ki?” gibi, nasıl bir zekâ seviyesinin ürünü olduğunu gerçekten merak ettiğim soruların gündeme taşındığını gözlemliyor ve bu tür insanlarla aynı oksijeni kullanıyor olmak adına kendimi çok şanssız kabul ediyorum. Zaman, ülke insanının evlatlarına sahip çıkma zamanıdır.

Düşlerinin kıyısı, komplekslerinin ebesi Avrupa’nın etkisinden ve ezikliğinden kurtulmaya davet ediyorum bu statükocu adamları. Bu kompleksli düşüncelerin idraklerimize bir deli gömleği gibi giydirilmesine ise artık isyan ediyorum.

Fatih Terim’in ismini ağzına alırken dişlerini fırçalaması gereken bazı kişiler, kendilerini onun yerine aday göstermiyorlar mı, kelimenin tam anlamıyla kahroluyorum. Her şeyin ve herkesin

normal işlediği toplumlarda, benzer durumda sorarlar adama:

“Seyyar ve dolgu antrenörlük dışında nedir kardeşim senin başarıların?” diye.

Yanında asgari ücretle yüzlerce emekçi çalıştırıp onları motive etmekten uzak olan yöneticilerin, asgari ücretin on binlerce katını tek başına kazanan, egosu en yüksek seviyelerde olan futbolcuları, her an fark edilebilen bir disiplin ve sevgi ortamının içinde tutabilmeyi yıllarca başarabilmiş Fatih Terim gibi bir motivasyon devinden öğrenmeleri gereken ne kadar da çok şey var, sizlere de öyle gelmiyor mu?

Hafızalarını biraz zorlayanlar hatırlayacaklardır; Terim, Galatasaray ile büyük başarılarla imza attıktan hemen sonraki zaman diliminde çeşitli şirketlerin üst düzey yöneticilerine yönelik konferanslar vermişti. Bunlar arasında, bir saatlik konferans ücretinin kırk bin dolar olduğu iddia edilen, Türkiye'nin önde gelen şirketlerine yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda bulunmaktaydı. Bu konuşmalarda Fatih Terim; liderliğin, önemli bir nitelik olduğuna dikkat çekerken, iyi bir liderin, bazen konuşmasına gerek kalmadan, bakışları ve davranışlarıyla bile insanları motive etmesi gerektiğinin altını çizmişti. Çünkü o, bakışlarıyla konuşan adamdı.

Fatih Terim merkezli cereyan eden yaşanmışlıklardaki tespitler, basite indirgenerek, kişiselleştirilerek geçiştirilebilecek eylemler değildir. Kişiler değişebilir ama unutulmaması

gereken, hâkim olacak sığ mantığın daima bu topraklarda sergileniyor olduğu gerçeğidir. “*Âyinesi iştir kişinin, lâfa bakılmaz*” sözünde anlam bulduğu gibi, bilgi ve yetenek sahibi olmayan kişilerin fikir ve söz hakkı bulabilmeleri sökü� atılmalıdır bu coğrafyanın mantık dağarcığından. Haydi, bazıları daha iyi anlayabilsin diye meramımızı anlatmak kabilinden âmiyane bir dil kullanalım: Herkes haddini bilmelidir artık. Daha açık nasıl anlatalım?

Fatih Terim ile ilgili kalem oynatmaya çalışırken çok değerli eşi Fulya Terim Hanımefendi’ye yer vermemek ise bu satırların yazarı tarafından yapılabilecek en büyük haksızlık olurdu herhalde. Eğer ben, insanlar arası etkileşimden ve sinerji gerçeğinden zerre kadar anlıyorsam, Fulya Terim faktörünün önemine mutlak anlamda vurgu yapmak, es geçilmemesi gereken bir zorunluluktur, bir borçtur. Müthiş bir duruş ve çok karakterli bir eş var İmparator’un arkasında, bunu görememek için insanın bakar kör olması gerek.

Gelelim asıl işaret etmek istediğim konuya. Fatih Terim bizim dünya markamızdır. Bunu kabul edip mutluluk duyalım. Fatih Hoca’nın kıymetinin mutlak anlamda bilinmesi gereken bir zaman diliminden geçmekteyiz. İnsanlar hatta toplumlar hata yapabilirler. Ama her zaman diliminde, bu coğrafyanın insanına katabileceğine yürekten inandığım değerler merkezinde yetişen bu insanın hakkını vermekten uzaklaşırsak, inanın bana, kaybeden İmparator olmaz. Nasıl mı? Açıklayayım.

Bildiğiniz gibi yaşam hikâyesi Fatih Terim'e çok benzeyen bir insan var dünya spor kamuoyunun gözleri önünde. Bu isim, Franz Beckenbauer. Almanların efsanevi futbolcusu, Bayern Münih kulübünün eski başkanı, lakabı -tesadüfe bakın siz- *der Kaiser* (İmparator) olan, liderlik özellikleri, baskın oyun karakteri ile yaşayan bir efsane. Tesadüf bu ya, Kaiser de Fatih Terim gibi futbol kariyerinin büyük bir bölümünde 5 numaralı formayı giydi ve o da oynadığı takımların liberosu olma görevini üstlendi futbolculuk kariyeri boyunca.

Franz Beckenbauer 1994–2002 tarihleri arasında Bayern Münih'in başkanlığını yürüttü. 2006 yılında ise Almanya'nın ev sahipliğini yaptığı 2006 FIFA Dünya Kupası'nın Organizasyon Komitesi Başkanlığı görevinde bulundu. Dahası, bu büyük organizasyonun ülkesine kazandırılmasında bir numaralı etken olma rolünü oynadı. *Kaiser*'liğinin hakkını bir kez daha verdi sizin anlayacağınız. Yeteneklerini, yeşil sahalardan büyük salonların, lobi merkezlerinin içinde, yine bağrından çıktığı toplumun hizmetine sundu. İşte söylemek istediğim budur. Fatih Terim'in gelecekteki misyonu budur. Bu olmak zorundadır.

Bu bağlamda verilebilecek örnek sadece Franz Beckenbauer ile de sınırlı değil. Çok kısa bir zaman dilimi öncesinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) Danimarka'nın Başkenti Kopenhag'da yaptığı 121. dönem oturumundaki oylama sonucu, 2016 Olimpiyat Oyunları'na ev

sahipliği yapma hakkı, Brezilya'nın Rio de Janeiro kentine verildi.

2016 için İspanya'nın Başkenti Madrid, Japonya'nın Başkenti Tokyo, Brezilya'nın Rio de Janeiro kenti ve ABD'nin Chicago kenti olmak üzere dört aday şehir yarıştı. 103 üyenin, yaklaşık otuz dakika süren elektronik kapalı oylama sonucunda verdiği kararlar 31. Olimpiyat Oyunları'nı düzenlemesi için Rio de Janeiro şehri seçildi.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı *Barack H. Obama* ve Brezilya Devlet Başkanı *Luiz Inacio Lula da Silva* arasında yaşanan lobi faaliyetleri mücadelesini de olimpiyatları düzenleme hakkını elde eden *da Silva* kazandı. Kazandı ama bu lobi faaliyetlerinin Brezilya lehine gelişmesinde bir kişinin çok ön planda oluşu konuyla yakından ilgilenenlerin gözlerinden kaçmadı. Asıl adı Edison Arantes do Nascimento olan bir diğer dünya futbol efsanesi, namı diğer *Pele* idi bu kişi ve ülkesi için canla başla didinirken gözlemledik bu büyük efsaneyi, televizyon ekranları sayesinde.

Kim ne derse desin Fatih Terim, alanında Türkiye'nin en tepe noktasındadır. Futbolun en bilge ismi olarak yazılara ve sohbetlere konu olmaya ise daima devam edecektir. “Daha iyisini yapabileceğimi bildiğimden, yapmak istiyorum” diyen birisini bu millet ancak başının tacı eder. Fatih Terim yeni ve farklı kulvarlarda bu ülkeye ve tutkunu olduğu milletine hizmet etmeye devam edecektir, etmelidir, ettirilmelidir.

Sözlerimi, çağımızın gözkapakları olmayan zekâlarından birisi, Türk futbol tarihinin yaşayan en önemli efsanesi Fatih Terim Hoca'yı, tarih önünde bizlere kazandırdığı tüm değerler adına hayranlıkla selâmlayarak sonlandırmak istiyorum.

Hocam, biz seni seviyoruz ve görevden kaçmayacağından eminiz.

Sen bu ülkenin, gölgesi yaşadığı topraklara uzun düşen evlatlarındansın.

Asıl görevin şimdi başlıyor, bilesin Hocam.

**Kanka Değil Yaren Diyelim,
Artık Kendimize Gelelim!**

Dil, hiç şüphesiz bir toplumu millet yapan en önemli değerlerin başında gelir. Dil, bir milletin namusudur. Bu kadar iddialı bir tespitten sonra konuya mütevazı bir açıklık getirmek ise olmazsa olmaz bir gereklilik halini aldı, farkındayım.

Ben dilbilimci değilim. Herhangi bir konuda fikir beyan etmeden önce o konu ile ilgili yeterince araştırma yapmanın ve üzerinde düzgün fikirler olgunlaştırmanın gerekliliğine ise önem veririm.

Bu hafta sohbete konu edeceğim alan hakkında uzman olmadığımı beyan etme pahasına içimdeki yangının söndürülmesi bağlamında birkaç kelâm etmekten kendimi alıkoyamıyorum. Bu anlamda şahsımı ve dillendireceğim fikirlerimi

konunun uzmanlarının ve siz değerli okurlarımın anlayışına emanet ediyorum.

Konuşuyoruz ama nece konuşuyoruz? Birbirimizi anlamıyoruz. Ne olur, artık kabul edelim, kaza “*geliyorum*” diyor, ama anlayacağımız üslupta söylemediği için, bize demiyormuş gibi geliyor. Hayat oyununda seyirci koltuklarında oturmaya değil, sahneye çıkmaya çalışmalıyız artık. Buna mecburuz. Uydurukça seslenişler, hitaplar, sözcükler dilimizi gevşetmeye başladı, farkında değil miyiz?

Özellikle gençlerimizi, kullandıkları dil konusunda çok başıboş bıraktık. İtiraf edelim, toplumların kullandıkları dilin günümüz dünyasında, etkileşime kapalı olmasını hiç kimse beklemiyor. Küreselleşen dünyada bu anlamda bir duruluğu umut etmek gün geçtikçe imkânsızlaşıyor, bunun farkındayım. Bununla birlikte günlük konuşma dilinde uydurukça kelimelere sığınan bir neslin yetişiyor olması da beni fazlasıyla tedirgin ediyor.

Ne demek *Kanka*? Bu nasıl bir lâubaliliktir? Bu kadar zevksiz, çelimsiz, bu kadar estetikten uzak, soğuk bir sesleniş, bir ifadelendirme olabilir mi? Böyle basit bir hitap nasıl sarıp sarmalayabilir ifade etmek istediğimiz güzelliği, nasıl yakıştırılabilir o güzelim ağızlara?

Artık kendimize gelelim, dil anlamında topluma çekidüzen verelim. Sorun varsa, çözüm de vardır. Önerimi yineleyeyim: *Kanka* değil, *Yaren* diyelim. Niye mi? Açıklayayım.

Yaşadığı topraklara renk veren, değer katan insanların, dostlarımın kuruluşunu gerçekleştirip fevkalâde aktivitelerle bu millete hizmet ettikleri San-Der'in (Sandıklı İlçesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Yaşatma Derneği) üslubuyla konuya açıklık getirelim.

Yar ile *Yâren* kelimeleri, Farsça'dan dilimize geçmiş alıntı kelimelerdir. Evet, alıntıdır ama artık bizim olmuşlardır. Milletimiz, ruh ve düşünce dünyasında içselleştirmiştir bu güzelim ifadeleri.

Sözlükte *Yar* “*sevgili, dost, tanıdık*” karşılığındadır. *Yâren* kelimesi *Yar* kelimesinin çoğul şekli olup “*dostlar, bir amaç çerçevesinde toplanmış ve aynı amacı güttükleri için bir araya gelmiş olanların tümü*” anlamlarına gelmektedir.

Yâren: İnsan yetiştirme; insanı hayata hazırlama; toplumsal düzeni ve güvenliği sağlama; halk müziği, halk mutfağı, halk tiyatrosu, halk edebiyatı gibi ulusal kültür değerlerini yaşatma ve yeni kuşaklara aktarma görevlerini yüzyıllardır yerine getirmiş bir toplumsal kurumdur.

Yâren; bizim ruh disiplinimizin Anadolu'da çelikleştiği ve insanların birbirlerine “taşları, kurşunla kenetlenmiş duvarlar gibi saf bağladıkları” bir yaşayış biçimidir.

Yâren; biz insanların kalplerinde uyuyan cömertliği, bilim arzusunu, utanma duygusunu, sadakati, bir gün hesaba çekilme korkusunu uyandıran, besleyen yaşayış biçimidir.

Yâren; bizim sadece dünümüz değildir. *Yâren*; bizim aynı zamanda bugünümüz ve yarınımızdır.

Yâren; hep dışarıda aradığımız değerlerin, aslında Anadolu topraklarında bulunduğunu belgeleyen bir toplumsal kurumdur.

Yâren; bizi biz yapan maddî ve manevî ürünlerimizin ahenkli bir manzumesi olan zengin ve köklü Türk kültürünün yöresel bir yansımasıdır.

“Biz, tarihi çalınmış bir milletiz” diyor üstat Kemal Tahir. Haklıdır. Ama unutulmasın ki kayıp olan, yitirilmiş olan bizimdir. Onu arayıp bulmak ise bizlerin boynunun borcudur.

Sizler de takdir edersiniz ki, uyuyan, uyuduğunu bilmezse, gördüğünün rüya olduğunu anlayamaz. Artık uyanalım. Bunun için ilk önce derin bir uykuda olduğumuzu fark ederek işe başlayalım. Biricik hareket noktamız bu olsun. Yola bu mantık açılımının rehberliğinde koyulalım.

Özgürlüğümüzden ödün veremeyiz. Biz büyük bir medeniyetin mirasçlarıyız. Hiç kimsenin kopyası olamayız. Hiç kimsenin bizden bunu istemeye hakkı da yoktur, gücü de.

“Sözcükler kuşlara benzemezler, bir kez kanatlandıktan sonra yakalanmaları imkânsızdır” der bir Rus Atasözü, doğrudur. Bizlere eğitim yaşamında öğretildiği gibi, dört yanlış bir doğruyu götürmüyor gerçek yaşamda, yapacağınız bir yanlış tüm doğrularınızın silinip gitmesi sonucunu doğuruyor. Hele bunu dil alanında yaparsak, telafisi

imkânsız sonuçlarla boğuşmamızı gerektirecek zorluklar bekliyor her birimizi, unutmayalım.

Bizler ne kadar feryat edersek edelim, bu gerçeği değiştirmek için zorlanacağız. Duymak istemeyenlerden daha sağır, görmek istemeyenlerden daha kör kimse bulunamaz çünkü. Ama yılgınlık içinde olmayacağız.

“Gecekonduşal” benzeri uydurukça kelimeleri dilimize bir virüs misali bulaştırmaya çalışanlarla, güzelim Türkçemizi sele verip sala bindirmeye çalışan budalalarla mücadelemiz daima devam edecek. Bıkmadan, usanmadan sürecek bu mücadele. Bu bağlamda, annelerimizin tertemiz sütüne Fransız şarabı katmak isteyenler, karşılarında daima biz Türkçe sevdalıları bulacaklar.

Anımsamakta fayda görüyorum. Fransa’da 1994 yılında 665 sayılı kanun çıkarıldı. Adı geçen kanunun birinci maddesinde “*Fransa’da üretilen mallara Fransızca’dan başka isim verilemez*” yargısı bulunmaktadır. Bu malların reklâmında dahi Fransızca’dan başka bir dil kullanılmayacağı, yasanın teminatı altındadır.

Bu örnek de benim “*teşekkür ederim*” demek yerine “*mersi*” demek kolaycılığına sığınanlara ithafım olsun.

Bu konuda her ortamda düşünürlerimizin, aydınlarımızın, hocalarımızın konuşması, yazması gerek. Bu çileyi çekenler elbette var, ama yeterli değil. Sözü altın olanların susuşu intihardır, susmayın artık.

Vakit çok geç olmadan, pişmanlığın fayda vermediği bir yere gelinmeden, aydınlatın bu toplumun gençlerini. Çünkü bugün kullandığımız kelimeler, nasıl yaşayacağımızı gelecekte belirleyen değerlere dönüşecektir.

“Kız, anadan öğrenir sofrayı düzmeyi; oğlan, babadan öğrenir sohbet gezmeyi” seslenişini yüzyıllar ötesinden akıp da gelen bir durulukta gönderen Dede Korkut Ata'nın sesine, bu sütunlar aracılığıyla, haddimiz olmadığını bilerek, bir ses de biz verelim ve

“Gençler, sizden öğrensin hitap etmeyi” diyelim.

Biz önerimizi dillendirelim. Gerisi, Türkçe'nin kara sevdalılarının görevidir.

Bu konu, hepimizin ama hepimizin boynunun borcudur.

Yaşadığı Toprağa Ruh Katanlar

İnsanların yaşamlarını sürdürdükleri toprağı vatana dönüştüren, ruhtur. Ruh, kolay oluşmaz yaşanan coğrafyada. Çile gerektirir, emek gerektirir, mücadele gerektirir.

Ruh; aştır, sevdadır, kadirşinaslıktır, kıymet bilmektir, zahmettir, alın teridir, velhasıl insanı kuşatan ne kadar olumlu haslet varsa, toprağa ruh katan o kadar değerin varlığından bahsetmek de mümkündür.

Değerli dostlarım, herkesten daha çok sizler farkındasınız, biliyorum. Toplumumuz, adeta bir travma geçiriyor. Gün geçmiyor ki medya aracılığıyla rüyada görsek hayra yormayacağımız cinnet olaylarına şahit oluyoruz. Her birimiz şaşkınlık içindeyiz. Görüp işittiklerimiz bazılarımıza kıyamet senaryoları üretiyor. *“İnsanlık kayboldu”*

yargısına kapılanlarımızın sayısı hiç de yabana atılamayacak oranlara ulaştı.

Bu duyguya kapılanları kınamıyorum. Hatta hak bile verdiğim anlar oluyor. Ama hatırlatmak isterim: Oluklar çifttir, birinden nur akarken, diğerinden akan kirdir. Lütfen hatırdan çıkarmayalım, başkalarının günahları bizleri aziz kılmaz. Aksine, başkalarının derdine yanmayanları bizden saymak mümkün değildir.

Bizim derdimiz, kiri temizlemek, tertemiz bir dünya kurabilmek ve bırakabilmektir. Kendimiz ve çocuklarımız adına bunu yapabilmek, her birimizin biricik görevi olmalıdır.

Gönül, güzellikleri kovalıyor, bulduğunda ise rahatlıyor, umutlanıyor. Bu tür örnekler yoğun olarak benim ülkemizin güzel insanları tarafından yaşanıyor, yaşatılıyor. Önemli olan, bu yaşanmışlıkları insanımızla paylaşmak, toplumu bu anlamda haberdar edebilmektir. Bu topraklardaki insanlara inanç duymayı gerektiren örnekler bitmez, bitemez.

İşte onlardan sadece birisi: Bahse konu olan olayın baş kahramanı bir hanımefendi. Adı Gülsüm Kabadayı. Gülsüm Hanım, hastanede görüncesine refakat eden fedakâr bir bayan. Bu esnada tanık olduğu bir olayın ise baş aktörü haline dönüşüyor. Bilincini yitirmiş ve kimsesi olmayan bir gence yaklaşık bir yıldır bakıcılık yapıyor Gülsüm Hanım. Bu genç 195 gün önce geçirdiği bir kaza sonucu komaya giriyor. Gülsüm Kabadayı da komadaki genci sahipleniyor. Çocuklarını bırakıp “Umut”

adını verdikleri çocukla ilgileniyor Gülsüm Anne ve destansı bir cümle kuruyor:

- *“Allah’a söz verdim, ona, ölene kadar bakacağım”* diyor.

Gülsüm Anne, sen ne güzel bir insansın! Ben bu örnekte insanlığı işitiyorum, hissediyorum. İnsanlık adına zihnimde var olan her şeyi unutsam, sadece bu olay bile yine kendimi iyi hissetmeme vesile oluyor. Umuda en çok ihtiyaç duyduğumuz bugünlerde, gönlümüzü gül gülistan kılan yaşanmışlıklardır tanık olduklarımız.

Aklıma söz geçiremiyorum. Gönlümü, belki dostlar gelir diye toprağa serebilmek geliyor elimden. Bir tek dileğim var. Gülsüm Abla, içinde yaşadığın toplumdaki da aynı güzellikleri bulasın. Evlatların da hürmetin doruklarını yaşatsınlar sana. Bastığın toprakları vatan yaptığını da unutmayasın.

Benim insanımın bu anlamda sergilediği güzellikler sadece yaşadığı coğrafyayla sınırlı değildir. Avrupa'nın en önemli ülkelerinden birinde, yaklaşık yirmi bin Türk'ün yaşadığı bir şehirde, vatandaşlarımız Ramazan çadırı kurarlar. Sadece kendileri de yoktur sofrada. Yaşadıkları şehrin belediye başkanı başta olmak üzere yabancı misafirleriyle omuz omuzadırlar.

İftarın açılmasına bir iki dakika kalmıştır. Herkes büyük bir iştihakla iftar vaktinin gelişini beklemektedir. Tam o anda olanlar olur. Elinde bir şarap şişesi, hırpani bir yabancı adam, yanında bir

sokak köpeği olduğu halde çadıra girer. Sorusu çok basit ve o oranda dopdoludur:

- *Bana da yemek verir misiniz?*

Aldığı cevabı ve yaşadığı konukseverliği anlatmama gerek var mı bilmem? Bu örneği arkadaşlarım, benimle paylaştığında burnumun direğinin sızladığını hissettim. Gözyaşlarıma ise o dakikadan sonra mani olmaya çalışmamın hiçbir anlamı yoktu.

Topyekûn tüm insanlığın derdiyle dertlenenler, yeryüzünde sizden daha güzel bir sima, yürek ve zihin sahibi var mı? Sizler, kirlenmeye yüz tutan toplumsal yaşamın yegâne ümidisiniz. Sizlerle aynı havayı solumak ancak onur veriyor bana.

Niyeti, bu âlemde hoş bir sadâ bırakabilmek olan insanlara selâm olsun.

Selâm olsun, yaşadığı topraklara düşürdüğü gözyaşının da, alın terinin de hakkını verebilen gül yüzlülere.

Dağın, taşın, uçan kuşun selâmını esirgemediği gönül dostlarına da sonsuz selâm.

Kurban Olmak

Yollar uzun yollar ince

Yol kısadır aşk gelince

Yat kurban ol İsmail'ce

Bıçak senden incinmesin

Benim ülkemin insanı “kurban olmak” fiilinin yabancıdır. Yüzyıllar boyu kutsal bildiği birçok mukaddes değer için kurban olmayı gözünü kırpmadan kabullenmiş, kabullenmenin de ötesinde coşku ile cana minnet saymış bir milletin varlığından bahsediyorum.

Kurban olmak; bizim zihin dağarcığımızda, teslimiyettir, fedakârlıktır, cesarettir. Böyle anlaşılmış, böyle içselleştirilmiştir asırlar boyu benim güzel insanlarım tarafından.

Kutsal bildiğine ölesiye sahip çıkan bir toplumuz biz. Çiğneriz, çiğneniriz, sonunda Hakkı tutup kaldıran, Akif'in dillendirdiği gibi, yine biz oluruz. Tarihimiz boyunca, kırıldığımız anlar yaşandı ama eğilip büküldüğümüze hiç kimse şahit olmadı, olamadı.

Din; yaşam sürdürdüğümüz coğrafyada, vurgu yaptığımız kutsal değerlerin sınırlarını belirleyen en önemli referans noktası olmuştur. Kurban olgusunu, bir hayvanın boğazlanıp kanının akıtılması boyutuna indirgeyenler, gerçek maksadın kuşatıcılığından kendilerini soyutlamış olurlar ki bu davranış şekli, bu tutum, yapılabilecek en büyük hata ve varılabilecek en sığ menzil olur muhatapları için.

Bizler, toplumsal reflekslerin en soylu yansımalarını, Kurban'ın şekillendirdiği zaman diliminde tadarız. Tevazu ve birliktelik tüm ortamı kuşatır o anlarda.

Fahri Kâinat Efendimiz'in ifadeleri gönlümüze her dem ferahlık katar: Bir bedevi Resûlullah'a geldiğinde titremeye başlamıştır hani. Bunu gören Hz. Peygamber: *"Kendini zorlama! Ben bir kral, bir diktatör değilim. Ben Kureyş'ten, kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum!"* demiştir ya, o yaşanmışlık ne güzel bir örnektir! O, tüm insanlık için ne güzel bir rehberdir! Bu söze, bu yola ancak kurban olunmaz mı?

Yaşadığımız zaman diliminde, maalesef dünyada her altı kişiden birisi açlık çekiyor ve her saniyede bir çocuk açlıktan ölüyor. Komşusu açken

tok yatanın bizden sayılmadığı ruhani düstur sarıp sarmalamalı benliğimizi bu zamanlarda.

Kurban olmak İsmail’ce bir tavidir. Her İbrahim’in bir İsmail’e en çok ihtiyaç duyduğu devri soluyan bugünkü nesil için ne kadar da önemlidir, geçmişte yaşanıp da bugünü referanslandıran o güzellikler. Hayata anlam katan ve onu yaşanması kılan, bu tür insanlardır.

Günümüzde bir toplum eğer en fakiri kadar zengin sayılıyorsa, toplumun tamamının birkaç kademe zenginleştirilmesi hamlesinden bahsediyorum. Şeklen başarılmasa dahi zihnen ve ruhen oluşan koşullardan dem vuruyorum.

Adına *farkına varma* da diyebilirsiniz, *empati* de. Nasıl açıklarsanız açıklayın; bir olma, diri olma, iri olma seanslarıdır bu zaman dilimleri.

Kurban bayramında akıtılan kanın toprakla ilk buluştuğu anda *Arşîâlâ*’nın sakinlerinin bizler hakkında neler düşündüğünü bilmek için nelerden fedakârlık yapardık, öyle değil mi?

Bu ruh iklimini en mükemmel şekilde gelecek nesillere aktarmanın biricik yolu, yaşantımızla, davranışlarımızla örnek gösterilecek dava ve model insan olmayı başarabilmekten geçmektedir.

Bu cümleden hareketle, yaşadığım cennet vatanın, dünyanın en müreffeh ve lider ülkesi olması için gecesini gündüzüne katan, anadan, yardan hatta ve hatta serden geçenler, sizlere de ben kurban olayım!..

Kutsal vatan toprağı uğruna şehadet şerbetini içen kınalı kuzuları minnetle ve hasretle yâd ederken, başlarken yaptığımız gibi bitirirken de sözü büyük usta Abdurrahim Karakoç'a teslim edelim.

Gönlünün dert görmemesi temennisiyle, onun dizelerine kulak kesilelim:

Burdayım de ararlarsa

Doğru söyle sorarlarsa

Tabutuna sararlarsa

Bayrak senden incinmesin

Bozkırım Tezenesi

Muharrem'den olma, Döne'den doğma, 1943 Kırşehir doğumlu, dev çınar. Bu satırların bu haftaki konuğu; bereketli coğrafyanın, üretken, fedakâr ve cefakâr evlâdı Neşet Ertaş Usta.

Kimdir Neşet Ertaş? Ne ifade eder bağrından çıktığı toplum için? Bu konuya kafa yormak, düşünmek boynumuzun borcu olmalıdır. Her şeyden önce üstat bu toprağın sesidir, vicdanıdır. Ve vicdan, mutlulukla ifade edelim ki, bu topraklarda yalnız değildir. İçinde vicdan olmayan türkü neye yarar, söz ne iş görür ki zaten?

Dünden bugüne hafızalarda ve gönüllerde yer edinebilen sanatkârlar bu milletin coşkusundan, hüznünden beslenmişlerdir. Böyle bir gönül adamından, sevgi davetçisinden söz ediyoruz, Neşet Usta'dan bahis açtığımız anda.

Bir kez olsun gerçek anlamda yüzü gülmeyip içten bir *eyvah* çekenler dinler Neşet Usta'yı. Kendi edip kendinin bulduğunu itiraf etme cesaretine sahip olabilenlerin, gül gibi sararıp solanların, velhasıl sessiz kitlelerin gür çıkan sesidir o.

Bağrıdan çıktığı toplumun duygularına tercüman olan, gönül telini titreten kaç isim sayabilirsiniz, o kadar güvendesinizdir yaşam sürdürdüğünüz zaman diliminde. Bu anlamda kaç kişi sizi alıp da başka âlemlere götürebiliyorsa, o nispette umutla bakabilirsiniz geleceğe bugünden.

Başkalarının derdiyle dertlenmek, yük getirir insanın omuzlarına. Herkes giremez bu yükün altına. Bahse konu olan çileye; bu toprağın gerçek sanatçıları, ozanları talip olabilir ancak. Yazarları, ressamı, sinema ve tiyatro emekçileri sorumluluk alabilir bu konuda. Bu bağlamda yükü ağırdır Neşet Ertaş gibi ustaların. Zor, ama bir o kadar da destansı bir omuz veriştir yaptıkları.

Neşet Ertaş gibi yürek devletinin başrol oyuncularını iyi anlatılmalıdır gelecek nesillere. Onu anlatmaya bu satırların yazarının gücü yetmez. Cilt cilt yazılan kitaplar da kâfi gelmez. Üniversitelerde kürsüler, araştırma enstitüleri kurmak gerekir.

Yaşarken, henüz aramızda olduklarında onurlandırılmalıdır bu dev adamlar. Onurlandırmaktan kastım, elbette anlaşılmalı olmalarıdır. Çünkü bu dev adamlar ne bir paye beklerler ne de unvan. Gönüllerde yer etmek yeter olmuştur bu gül yüzlülere.

Rızasız bahçenin gülünün derilemeyeceğini dillendiren adamlara neyi vaat edebilirsiniz ki zaten? Kalpten kalbe var olan yolu görebilen insan sizden ne bekleyebilir ki?

Etrafınızda sarılacak hiç kimseyi bulamadığınız bir anda, sığınılacak bir liman arayışı esnasında siz de bencileyin gibi bir Neşet Ertaş türküsünde bulanlardansanız huzuru, o zaman ustanın gönlüne bereket, ömrüne dua. İşte bu kadar...

Gönül kuşumuz kanatlanıp uçuşsun.

Uçuşsun da kalbi sadık olan sağılardan, Emrah'ların pirine bizden de selâm söylesin.

Hepimizden, her birimizden.

Son Gece ya da Son Hece

Yaşam olarak tasvir edilen serüven, günümüz insanını telafisi her geçen gün zorlaşan ölçüde meşgul edip yıpratıyor. İşin çok daha vahim olan yanı ise bizler bu sürecin içine o kadar dâhil olan figüranlar haline gelmiş durumdayız ki, bu yanılmanın farkına vardığımızda vakit çok geçmiş oluyor ya da telafisi zorlaşan talihsiz yaşanmışlıkların tarafları haline dönüşüyoruz ister istemez.

Oysa dünyada kurgulanan sistem, insana mutluluk verecek tasarımı da içinde barındırıyor. İş ironik kılan da bu anlam çatışmasının yaşanıyor olmasında gizli zaten.

Ne yazık ki toplumlar ve bireyler arasındaki güven eksikliğini, yaşamın her aşamasında gözlemleyebilir hale geldik. Bu anlamda bir nevi

girdaba tutulmuş halde görüyorum istisnasız tüm insanlığı.

Yaşadığımız zaman diliminde, samimiyeti arayıp da bulana aşk olsun. Geçtiğimiz günlerde elektronik posta kutuma düşen bir yaşanmışlık aktarımı tam da bu satırların içinde var olan duygunun yansıması gibiydi. Paylaşayım:

Meridian, Mississippi’de oturan 82 yaşındaki George Phillips, yatmaya giderken, karısı, yatak odası penceresinden bakarak eşine bahçedeki kulübenin ışığını açık bıraktığını söyler. George arka kapıyı açıp ışığı kapatır, fakat kulübenin içinde hırsızların saklandığını fark eder. Hemen polisi arar ve durumu yetkililere bildirir. Polis, ona hırsızların evin içinde olup olmadığını sorar. Geroge:

- “Hayır” diye yanıtlar bu soruyu.

Bunun üzerine polis:

- “*Şu anda tüm birimler meşgul. Kapınızı kilitleyin. Memurlardan biri müsait olduğunda yanınıza gelecektir*” cevabını verir.

George “tamam” der. Telefonu kapatır ve otuza kadar sayar. Ardından tekrar polisi arar ve der ki:

- *Merhaba, birkaç saniye önce bahçe kulübemde hırsızlar olduğunu bildirmek için aramıştım. Bu konu hakkında daha fazla endişelenmenize gerek kalmadı, çünkü az önce hepsini vurdum.*

Ve telefonu kapatır. Beş dakika içerisinde, altı polis arabası, bir Swat Ekibi, bir helikopter, iki itfaiye aracı, bir paramedik ve bir ambulans Phillips'lerin evlerinin önündedir ve hırsızlar suçüstü yakalanır. Polislerden biri George'a manalı bir şekilde sorar:

- *Yanılmıyorsam onları vurduğunuzu söylemişsiniz!*

George ise muhatabını şöyle yanıtlar:

- *Yanılmıyorsam siz de tüm birimlerin meşgul olduğunu söylemişsiniz!*

Günümüzde Batı medeniyetinin kurucu paradigması, ciddi krizlerle karşı karşıyadır. Güneş, balçıkla sıvanamayacak bir hal almıştır artık. Yukarıda naklettiğim anekdot, efsane midir yoksa gerçekten yaşanmış mıdır bilinmez. Hangi olasılık geçerli olursa olsun, Martin Heideger'in sözlerine kulak vermekten kendimi bir türlü alamıyorum: *"Efsaneler varlığa soru sormakla aşılabilir; soru sormak ise aklın dindarlığıdır."*

Madem öyle. İşte ben de soruyorum:

Neler oluyor bize? Nasıl bir paradoksun parçası olduk? Zaman hızla akıp giderken bu kadar güvenden uzaklaşan bir senaryonun varlığına teslim mi oluyoruz? Üretilen felâket senaryolarına, komple teorisi olmanın ötesinde anlamlar mı yükleniyor?

Yakın bir tarihte, bir sunum sonrasında dinleyicilerimden değerli bir beyefendi elime bir kart tutuşturdu. Kartta yazan sözcükler eğitim

kurumlarının ve çalışma alanlarının duvarlarını donatacak ve dolduracak cinsten anlamlar taşıyordu:

“En güzel kanun, halkın eğitimidir. En güzel kanun, halkın terbiyesidir.”

Bu güzelim söylemleri yaşamımıza adapte etmek varken, pişmanlığın fayda vermediği yerde pişmanlık duyacağımız oluşların içine her geçen gün biraz daha yoğunlukta çekiliyoruz. Yaşananlara, korunmasız ve hazırlıksız yakalanıyor olmamızdan endişe etmekten kendimi alamıyorum.

Annesini, güvenli olmayan bir diyet uygulaması neticesinde kaybeden Mark Hughes, çok pahalı bir deri ceketin yakasına: *“Kilonu kontrol et, yolunu benden öğren”* sözünü içeren bir rozet takar. Mağazada görev yapan tezgâhtar bu kadar pahalı bir ceketin yakasına böyle bir rozetin takılmasını yadırgadığını bildirir. Cevap Mark Hughes’dan merhem etkisi yapacak türde gelir:

- Birinin yakasında bu yazıyı geçmişte görebilseydim, annem şu anda yaşıyor olurdu.

Son gece zamana, son hece nefese hâkim olmadan, her gününü son günümüş gibi bereketli ve farkındalıklara açık yaşayanlar, selâm yalnızca sizlere!...

Hizmette Sınır Tanımayanlar

“Ali”, çok sevildi. Bu yazıyı revize ederek, onun temsil ettiği genç neslin gelişimine duyulan mutluluk ve hissedilen umut adına yeniden paylaşıyorum:

Uluslararası bir sivil toplum örgütü var, yaptıkları önemli çalışmaların ötesinde isimlerine büyük bir sempati duyuyorum. “*Médecins sans Frontières – Sınır Tanımayan Doktorlar Örgütü*”. Oldum olası; sınırları toplumun yararına, pozitif anlamda zorlayanlara hep sempati beslemiştir.

Günümüz pazarlama yaşamında da müşterilerine en iyiyi sunma uğruna hiçbir sınır tanımayan işletmelere karşı saygım ve hayranlığım ise her geçen gün katlanarak artıyor. Günümüz tüketicisi zamanla yarışır hale geldi. Ürünün fiyatı ve kalitesi kadar, o ürüne ulaşma noktasında

harcayacağı zaman ve emek de tercihleri belirleyici bir rol oynuyor. Yaşamlarını düzenleyen birçok alanda hizmet alımı arzulayan tüketicilerin sayısındaki artış sektörün içinde olan insanları çok şaşırtmıyor aslında.

Müşterilerin beklentilerinin bir adım önünde olamayanlar, ne zaman kazanabilmişlerdir ki zaten?

Fakültede birlikte eğitim aldığım arkadaşlarımdan birisi yerel bir pazara hitap etmekle birlikte, çay piyasasında faaliyet gösteriyordu. Telefonla görüştüğümüz bir gün rekabette avantajlı hale gelebilmek için ne yapabileceğini sordu. Ben de düşünüp kendisiyle irtibat kuracağımı bildirdim o gün için.

Bu konuşmadan birkaç gün sonra eşimle birlikte alışverişe gittik. Satın alacağımız ürünlerle eve döndükten sonra âdetim üzere alınan ürünleri raflara yerleştirmeye başladım. Laf aramızda bundan oldum olası büyük mutluluk duymuşumdur. Sıra tam aldığımız iki kilogram çay poşetine gelmişti ki, eşime çayları nereye koyduğumuzu sordum. Eşim, çayları daima ikinci raftaki cam kavanoza boşalttığımızı söylemez mi! “Evraka”. Hemen, elimdeki işleri bırakıp, daha birkaç hafta önce rekabette farklılığın arayışında olan çay üreten arkadaşımı aradım:

- “Dostum, ürettiğin ve satacağın çayları cam kavanozlarda sat. Çünkü hangi ambalajla tüketicinin beğenisine çıkarsanız çıkın, bayanlar eve gelince çayları, cam kavanoza boca ediyorlar” dedim.

Rekabette avantaj sağlayacak bu ve çok daha uçuk fikirler ve değerlere her zaman ulaşamaz bu tecrübe ve yaşanmışlıkla doğru orantılı bir gelişim sürecidir.

Yeni zengin kendi tablosunu yaptırmak istiyormuş, Pablo Picasso'ya hem de. Ünlü ressam önce direnmiş, sonra elli bin dolara evet demiş. Zenginın karşısına oturduktan altı saat sonra tabloyu bitirivermiş. Yeni zengin altı saatte biten eseri şaşkınlıkla eline almış ve

- *"Altı saatte elli bin dolar ha? "* demiş.

Picasso'nun cevabı ise ciltler dolusu kitap hacminde gelmiş:

- *Hayır Mösyö, atmış yıl ve altı saatte elli bin dolar.*

Hizmet kalitenizi, müşterinizin sorunlarını ne kadar çözümlediğinizle ölçebilirsiniz. Hatta bu ölçüm sadece kalite ile de sınırlı değildir. Talep ve fiyat seviyesinin tespiti de bu bağlamda değerlendirilmelidir. Ne demek istediğimi yaşanmış bir örnek vasıtasıyla biraz daha anlaşılabilir kılmak isterim.

Yaklaşık altı, yedi yıl öncesinde okulda çalışmalarına yoğunlaşmışken eşimden bir telefon aldım. Eşim ve çocuklarım, anahtarı içeride unutarak evin dışında kalmıştı. Bende de yedek bir anahtar bulunmadığı için çilingir desteği almamız gerekiyordu. Şehre geldim ve bir çilingir buldum, durumu anlattım. Çilingir:

- *“Problem değil hocam, hallederiz” dedi.*

Ve yaklaşık on, on iki yaşlarında olduğunu tahmin ettiğim çırağını yanıma verdi. Ben ilk kez bir çilingir hizmeti satın alacak bir tüketici olmamın şaşkınlığının yanı sıra on, on iki yaşında bir çocuğun becerisine ihtiyaç duyan bir yetişkin olarak da garip bir mahcubiyet duymaktaydım. Yol boyunca bu hizmetin karşılığında ne kadar ücret ödeyeceğim konusunda tahminlerde bulundum kendimce. Öyle ya, ilk kez böyle bir hizmete ihtiyaç duymaktaydım ve ücretler konusunda hiçbir fikrim yoktu.

Eve vardığımızda zihnimde üç aşığı beş yukarı bir fikir ve fiyat oluşmuştu. Bu hizmet için bir milyon lira ödeyecek olsam, bir milyon lira da adının Ali olduğunu öğrendiğim çırağa harçlık verme düşüncesi oluştu. Sabahları okuluna gidip, öğleden sonra çalışan bu çocuğa kalbim müthiş ısınmıştı. Artık kapının önündeydik ve dışarıda kaldıkları için komşuda bizi bekleyen ailem de bizi bekliyordu. Ali, beni hayrete düşüren bir profesyonellikle kapımızı bir iki saniye içinde açtı. Sonrasında aramızda geçen diyaloga gelince:

- *Teşekkürler evladım, borcumuz ne kadar?*

- *Beş milyon lira amca.*

- *Evladım, beş milyon liralık ne yaptın?*

Ben, bu sözleri söyledikten hemen sonra, Ali kapıyı sert bir şekilde kapatıp:

- *“Sen bilirsin amca” demez mi?*

Hayatım boyunca aldığım en önemli derslerden birisidir, bu yaşanmışlık. Verdiğim beş milyon lira Ali'ye helal olsun. Ben o beş milyon lirayı Ali'nin bir iki saniyelik emeğinin karşılığında vermedim. Benim satın aldığım, evimin içine tekrar girebilmektir. Ali; o, on yaşındaki çocuk bunu benden çok daha önce çözümlemişti.

Adına ne dersiniz deyin, en unutulmaz hizmet öykülerinin çoğunun başlangıcında bir hizmet kusuru, yani müşterinin aldığı hizmetin beklentilerinin gerisinde kalması -bu örnekte fiyatlama- durumu görülür. Fakat üzerinden bu kadar zaman geçmiş olmasına rağmen bu olayın zihnimde yer edişine ne demeli?

Hizmet alan da emeğe saygılı olmalıdır. Mesleğinde zirvede olan bir ressama resmini yaptıran ve bunun için sadece otuz dakika ayıran zengin, resmi beğenmez ve para vermek istemez, mazeret olarak da resmin kendisine benzememesini gösterir. Ressam bu resmin kendisine ait olmadığına dair bir kâğıt imzaladığı takdirde bedel istemeyeceğini ifade eder. Zengin kâğıdı imzalar ve ressama teslim eder, bu kadar basit bir formalite ile bu işten kurtulduğuna ise sevinir. Birkaç ay sonra aynı şehirde katılımı çok yüksek ve elit insanların bulunduğu bir sergi açılır. Aynı resmi satmak isteyen ressam, emeğine yapılan haksızlığa duyduğu isyanın da etkisiyle resmin adını koyar: "*Bir hırsızın resmi.*"

Zengin şahıs resmin kendi portresi olduğunu ve hakaret içermesi nedeniyle sergiden

kaldırılmasını ister, yetkililerden. Kendisine daha birkaç ay evvel ressama imzalayıp teslim ettiği ve söz konusu resmin kendisine ait olmadığını beyan eden yazı gösterilir. Birkaç ay evvel ödemesi gereken bedelin on katına yakın bedel ödeyerek resmi satın almak zorunda kalır zengin adam.

Tüketiciye değer katan, hizmet bilinci bulunan işletmelerin bugüne kadar kaybettiklerine hiç şahit olmadım. Müşteriniz bir çocuk bile olsa gözleri yaşartan duygusalıklar yaşayabilirsiniz. Bakın, nasıl olur demeyin, hemen anlatayım:

Bir çocuk pastaneye gider, içeride bu çocuk gibi hizmet bekleyen üç, dört yetişkin müşteri de bulunmaktadır. Fakat yalnızca bir tezgâhtar hizmet etmektedir. Sıra çocukta olmasına rağmen acelesinin olduğunu beyan eden yetişkin müşteriler önceliğin kendilerine verilmesini beklemektedirler. Tezgâhtar bütün bu beklentileri boşa çıkarır ve çok nazik, muhatabını önemseydiğini hissettiren bir ses tonuyla küçük çocuğun arzusunu sorar. Çocuk bir pasta gösterir ve fiyatını sorar:

- *“Bir dolar”* der genç tezgâhtar

Çocuk, parasını kontrol eder ve ikinci bir pastayı işaret ederek onun da fiyatını sorar. Diğer müşterilerin oflayıp puflamasına âdeta kulaklarını tıkayan tezgâhtar, genç müşterisinin bir doları olmadığını anlar ve işaret edilen ikinci pastanın fiyatını söyler:

- *Yetmiş beş sent.*

Çocuk, tezgâhtardan ikinci pastayı paketlemesini rica eder. Sonra cebinden çıkardığı bir doları tezgâhtara uzatır. Para üstü olarak kendisine verilen yirmi beş senti ise bahşiş kutusuna atarak oradan ayrılır.

İletişimi ve müşteri hizmetlerini etkili kılan; dinleme yeteneğiniz, karşılık verme yeteneğiniz ve tutumunuza bağlı olarak gelişecektir.

Başarınız, yarı yarıya olumlu tutumunuza bağlıdır.

Olumlu olun. Hayatın her aşamasında ama...

SONSÖZ

İnsan ömrü çok kısa ya da bizlere öyle geliyor. Hayatın uzun ya da kısalığından ziyade bizleri meşgul etmesi gereken ana konu o yaşama anlam katabilmek bence. Çoğumuzun amacı yaşam denilen bu yolda hoş bir sadâ bırakabilmek, bunu biliyorum.

Ben, bu anlamda hasbelkader dilim döndüğünce konuşuyor ve yazıyorum. Bir tek amacım var: Gelecekte yine ve yeniden sahne alacağına tüm benliğimle yürekten inandığım büyük Türkiye'ye hizmet edebilmek.

Sırası gelmişken, bir konuya açıklık getireyim. Bu kitabı oluşturan yazıların birçoğunda akıtılan tere, gözyaşları da eşlik etmiştir. Gece yaralarına kadar süregelen zihni sorgulamalar bu tür bir haleti ruhiye sonrasında kaleme alınabilmiştir.

Akıtılmasına mani olunmayan gözyaşlarının büyük bir medeniyetin ayak sesleri, habercisi olduğunu umut etmek ise gönlümüzü gül gülistan kılmaya yetmiştir, o uzun gecelerde.

Canlı olan her şeyin sonlanması mukadderdir. Bu çalışma böyle bir canlılığı da bünyesinde barındırmaktadır. Tek dileğim, eserin okunması için harcadığınız zamana değmiş olmasıdır. O zaman kendimi bahtiyar hissedeceğim.

Okuduğunuz bu mütevazı eseri lütfen sadece ve sadece bu perspektiften değerlendirin ve gönlüyle konuşmaya çalışan bu adama bir sesde siz verin.

Haydi, gelin, yine bir sene öncesinde olduğu gibi bitirelim:

Bu kitaba katkı sağlayan herkese bir kez daha teşekkürlerimi sunuyorum. Her birine minnettarım.

Yazdığım hiçbir şeyin bu ülkenin mert ve çalışkan insanların bir damla alın terinden daha değerli olmadığını bilincinde olarak, ülkemizin güzel insanlarını çoğalan sevgi ve hayranlığımla selamlıyorum.

Sürçü lisan ettimse affola...